

บทที่ 4

แนวคิดและโครงสร้างการดำเนินงานโครงการวิทยุชุมชน

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนโดยผ่านรายการวิทยุชุมชน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา เป็นการศึกษากิจการดำเนินงานของรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา ระบบเอฟ.เอ็ม. ความถี่ 105.25 เมกะเฮิร์ตซ ซึ่งเป็นสถานีหนึ่งในโครงการนำร่องการจัดรายการวิทยุชุมชน ของกรมประชาสัมพันธ์ ปีงบประมาณ 2541

การศึกษาในบทนี้เพื่อวิเคราะห์ แนวคิดและโครงสร้างการดำเนินงานโครงการวิทยุชุมชน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ทราบถึงแนวคิดการดำเนินงานโครงการวิทยุชุมชนมีความเป็นมาอย่างไร โครงสร้างการดำเนินงานโครงการวิทยุกระจายเสียงชุมชนมีใครเป็นผู้รับผิดชอบและเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีรูปแบบการนำเสนอรายการ เนื้อหาและการผลิตรายการอย่างไร โดยผู้วิจัยได้นำเสนอ แนวคิดและโครงสร้างการดำเนินงานโครงการวิทยุชุมชน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา จากการศึกษาในบทนี้เป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. แนวคิดการดำเนินงานโครงการวิทยุชุมชน
2. โครงสร้างการดำเนินงานโครงการวิทยุชุมชน

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดการดำเนินงานโครงการวิทยุชุมชน

การเกิดขึ้นของรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา ทางระบบเอฟ.เอ็ม. ความถี่ 105.25 เมกะเฮิร์ตซ นับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2541 เป็นสถานีหนึ่งในการดำเนินงานตามโครงการวิทยุชุมชนกับคนอปม. กรมประชาสัมพันธ์ที่กำหนดเป็นนโยบาย ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยในท้องถิ่น 19 แห่งที่ได้รับการคัดเลือกเป็นสถานีนำร่องจัดรายการวิทยุชุมชน ซึ่งมีแนวคิด ความเป็นมาจากองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1.1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540
- 1.2. พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543
- 1.3. นโยบายกรมประชาสัมพันธ์

1.4. กระแสสังคมต้องการสื่อเพื่อสาธารณะ

1.1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

กฎหมายที่ส่งผลกระทบโดยตรงในการเปลี่ยนแปลงสื่อวิทยุกระจายเสียงคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องคือ มาตรา 39,40,41 ที่ได้ให้หลักประกันด้านสิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารของประชาชน สื่อมวลชนก็มีอิสระในการทำหน้าที่อีกทั้งยังกำหนดให้มีองค์กรอิสระมาจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อประโยชน์ระดับชาติและท้องถิ่น ดังนั้นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนทุกแขนงต่างปรับตัว หรือปรับบทบาทองค์กร เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติตามมาตรานี้ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศที่นำมาสู่การปฏิรูปสื่อของรัฐ ที่ยึดผลประโยชน์เพื่อสาธารณะมากยิ่งขึ้น

ศ.นพ.ประเวศ วะสี (2542) กล่าวไว้ว่า “ต้องมีแนวคิดใหม่เกี่ยวกับสื่อ อันนี้คือจุดที่จะปฏิรูป ต้องปฏิรูปแนวคิดทฤษฎี ถ้าทฤษฎีเป็นสัมมาทฤษฎีแล้ว สัมมาทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อคืออะไร ที่ผ่านมาระบอกรู้กันว่า สื่อเป็นดินแดนที่จะแสวงหาผลประโยชน์ซึ่งไม่ถูก รัฐธรรมนูญฉบับนี้ มาตรา 40 คือการสร้างทฤษฎีใหม่ ในวรรคแรกคือการเปลี่ยนแนวคิด มาบอกว่าคลื่นความถี่ เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ ถือว่าเป็นแนวคิดใหม่ เราต้องตั้งทฤษฎีใหม่ว่า สื่อเป็นดินแดนของประโยชน์สาธารณะ ไม่ใช่ดินแดนของการแสวงหากำไร ที่ผ่านมานักการเมือง นักธุรกิจ ข้าราชการบางคน ได้ใช้ตรงนี้เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ เราก็เห็นชัดเจนว่า มันเชื่อมโยงกันด้วยเพื่อจะได้เข้ากุมอาณาจักรของผลประโยชน์และธุรกิจก็เข้ามาผูกขาด” (วิทยุชุมชนการปฏิรูปสื่อเพื่อสังคม, 2542)

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในมาตรา 39,40,41 ถือเป็นการปฏิรูปสื่อในเชิงประชาธิปไตย โดยเปลี่ยนแปลงแนวคิดระบอบประชาธิปไตยระบบตัวแทน เป็นระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ระบบสื่อสารมวลชนแต่เดิมที่ผูกขาดผ่านตัวแทนรวมศูนย์อำนาจโดยรัฐและระบบธุรกิจเอกชน เปลี่ยนแปลงเป็นระบบใหม่ที่เน้นผ่านชุมชนท้องถิ่นโดยตรง เกิดกระบวนการสื่อสารมวลชนที่ประชาชนเป็นเจ้าของสามารถเข้าถึง ร่วมจัดสรร มีส่วนร่วมบริการ ตรวจสอบองค์กรและคุณภาพ (นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ, 2542)

นอกจากนั้นในมาตรา 56 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ยังกำหนดบทบาทหน้าที่ของประชาชนในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการทรัพยากรของชาติ จึงกล่าวได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยยอมรับในหลักการของวิทยุชุมชนที่เป็นวิทยุท้องถิ่นที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ (จุมพล รอดคำดี, 2544)

การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้คลื่อนความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ และให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระเพื่อทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม โดยต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ และระดับท้องถิ่นในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขัน โดยเสรีอย่างเป็นธรรมนั้นนับเป็นการเปิดโอกาสตามกฎหมายให้การปฏิรูปสื่อเกิดขึ้น โดยมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่ดำเนินการเรื่องนี้โดยตรงคือพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม

1.2. พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2543

สภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2542 จากนั้นได้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศจนกฎหมายนี้ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาเป็นลำดับ และพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 ได้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา 2543 หน้า 16 ก/1 วันที่ 7 มีนาคม 2543)

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 ได้แบ่งองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการออกเป็นสององค์กร คือ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า กสช. และคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า กทช. ทั้งสององค์กรนี้มีภาระหน้าที่กำหนดไว้ชัดเจน โดยเฉพาะมาตรา 23 ได้ระบุอำนาจหน้าที่ของ กสช. รวม 19 ข้อ

สำหรับคลื่นวิทยุกระจายเสียงของส่วนราชการต่างๆ นั้นเดิมมีสัดส่วนดังนี้	
กรมประชาสัมพันธ์	จำนวนคลื่นวิทยุ 145 คิดเป็นร้อยละ 27.7
กระทรวงกลาโหม*	จำนวนคลื่นวิทยุ 214 คิดเป็นร้อยละ 41.0
องค์การสื่อสารมวลชนฯ	จำนวนคลื่นวิทยุ 62 คิดเป็นร้อยละ 11.8
ส่วนราชการอื่นๆ (17หน่วยงาน)	จำนวนคลื่นวิทยุ 102 คิดเป็นร้อยละ 19.5
*หมายเหตุ (รวมสถานีวิทยุฯเคลื่อนที่เฉพาะกิจด้วย)	

เมื่อมีองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแล้ว การบริหารจัดการคลื่นความถี่ทุกประเภทจะจัดสรรเป็นสามส่วน

ประกอบด้วย หน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน และองค์กรประชาชน ดังนั้นตามกฎหมายนี้เป็นการรับประกันอย่างแน่นอนว่า ประชาชน เอกชน จะเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์คลื่นความถี่ โดยเฉพาะภาคประชาชนนั้นสามารถเข้าไปบริหารจัดการคลื่นความถี่ได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ต้องยึดหลักของประโยชน์สาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดวิทยุชุมชนที่เป็นของประชาชน โดยประชาชนเพื่อประชาชน

1.3. นโยบายกรมประชาสัมพันธ์

ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นต้นสังกัดของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย โดยอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ได้อนุมัติโครงการ “วิทยุชุมชนกับคน อปม.” เมื่อวันที่ 20 พ.ค. 2541 ในการจัดทำรายการวิทยุในลักษณะวิทยุชุมชน มีเป้าหมายให้อาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน (อปม.) ได้มีส่วนร่วมในการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยของกรมประชาสัมพันธ์ มาสนับสนุนช่วยเหลือสังคมด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไป เพื่อเป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ในการถ่ายทอดข่าวสารและสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน โดยได้คัดเลือกสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยในส่วนภูมิภาคที่สำนักประชาสัมพันธ์เขต 1-8 ดูแลอยู่เข้าร่วมโครงการนำร่อง 19 สถานี โดยขอให้เป็นสถานีที่มีกำลังส่งต่ำ ประมาณ 1 กิโลวัตต์ เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดและพื้นที่ใกล้เคียง ในส่วนสำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 ขอนแก่น ได้คัดเลือก 2 จังหวัดคือ ขอนแก่นและนครราชสีมา

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมาจึงเป็นสถานีหนึ่งที่ตั้งดำเนินการโครงการ วิทยุชุมชน ด้วยเห็นว่าเป็นสถานีหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดขนาดใหญ่ ประชากรในชุมชนมีความหลากหลาย จึงดำเนินโครงการวิทยุชุมชนขึ้นเพื่อให้เป็นรายการที่ตอบสนองคนในชุมชนด้วยการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดรายการวิทยุชุมชนให้ เป็นรายการของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ตามหลักการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย

โครงการวิทยุชุมชนกับคน อปม. ได้มีเป้าหมายชัดเจนที่จะให้ผู้แทนประชาชนในชุมชนหมู่บ้าน ตำบล เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดรายการวิทยุชุมชน โดยเบื้องต้นโครงการนี้ได้มุ่งเป้าหมายไปที่อาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน หรือ อปม. ซึ่งเป็นบุคคลที่กรมประชาสัมพันธ์ ได้จัดกิจกรรมอบรม อปม. ทั่วประเทศไปแล้วจำนวน 6,942 คน โดยกระจายอยู่ในทุกจังหวัดของประเทศ ซึ่ง อปม.เหล่านี้ ทำหน้าที่ในฐานะสื่อบุคคล เป็นตัวแทนของกลุ่มคนระดับตำบล ในการเป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชนในการถ่ายทอดข่าวสาร เมื่อมีการจัดรายการวิทยุชุมชนขึ้น อปม. ก็จะมีช่องทางถ่ายทอดข่าวสารที่มาจากหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ หรือ

ท้องถิ่นของตนเอง นำเสนอออกอากาศผ่านวิทยุกระจายเสียง ถือเป็น การนำข้อมูล ข่าวสารจาก ระดับล่าง คือ จากชุมชนหมู่บ้าน ตำบล ขึ้นมาสู่การรับรู้ของสาธารณชน ตลอดจน หน่วยงานองค์กร ภาครัฐ ที่มีหน้าที่ในการบริหารประเทศ

นอกจาก อปม.แล้ว ผู้แทนองค์กรชาวบ้าน องค์กรเอกชน หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นนั้นก็สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนได้ ตาม วัตถุประสงค์ของโครงการ วิทยุชุมชนกับคน อปม. จึงแสดงว่า การดำเนินงานของสื่อมวลชน สาขาวิทยุกระจายเสียงในสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ ได้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของผู้รับฟังใน ท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการติดต่อสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของยูเนสโก

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา มีศักยภาพเหมาะสมที่จะ เป็นสถานีนำร่องในการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชน เพราะมีการส่งกระจายเสียงในระบบ เอฟ.เอ็ม. ที่มีกำลังส่ง 1 กิโลวัตต์ ถึงสองความถี่ คือ ระบบ เอฟ.เอ็ม. 105.25 และ 106.25 เมกะ เฮิรต์ซ สามารถที่จะนำระบบ เอฟ.เอ็ม. ความถี่ใดความถี่หนึ่งมาเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงชุมชนได้ ในท้ายที่สุดได้เลือกระบบ เอฟ.เอ็ม. ความถี่ 105.25 เมกะเฮิรต์ซ เป็นสถานีที่ดำเนินงานตาม โครงการวิทยุชุมชน เพราะเป็นสถานีที่เปิดให้ใช้เวลาเพื่อบริการธุรกิจน้อยชั่วโมงกว่าระบบ เอฟ.เอ็ม. ความถี่ 106.25 เมกะเฮิรต์ซ จึงสามารถเสนอเวลาเพื่อจัดรายการวิทยุชุมชนได้ในหลายช่วง

การดำเนินงานวิทยุชุมชนกับคน อปม. ที่นำร่องในสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย 19 จังหวัดทั่วประเทศ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ได้มีคำสั่งกรมประชาสัมพันธ์ที่ 807/2541 ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2541 แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทวิทยุชุมชน โดยมีรองอธิบดีกรม ประชาสัมพันธ์ ด้านปฏิบัติการ เป็นประธานกรรมการ และเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2542 คุณหญิง สุปัตรา มาศดิตถ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่กำกับดูแลกรมประชาสัมพันธ์ ได้รับฟัง การบรรยายสรุปการทำงานของคณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทวิทยุชุมชน กรมประชาสัมพันธ์ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญมาตรา 40 จากนั้นรองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ด้านปฏิบัติการ ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทวิทยุชุมชน เห็นว่าการดำเนินงานของคณะ กรรมการแผนแม่บทของวิทยุชุมชน กรมประชาสัมพันธ์ และการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาวิทยุ กระจายเสียงแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์ ที่รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์) ได้มอบหมายให้ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยไปจัดทำนั้น เป็น ภารกิจที่จะต้องดำเนินการควบคู่กันไป ดังนั้นนายสมพงษ์ วิสุทธิแพทย์ รองอธิบดีกรม ประชาสัมพันธ์ด้านปฏิบัติการ จึงขออนุมัติยกเลิกคำสั่งกรมประชาสัมพันธ์ที่ 807/2541 ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2541 และขอแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาวิทยุกระจายเสียงแห่ง ประเทศไทยกรมประชาสัมพันธ์ โดยใช้บุคคลชุดเดิมตามคำสั่งกรมประชาสัมพันธ์ 807/2541 อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ จึงมีคำสั่งกรมประชาสัมพันธ์ที่ 46/2542 แต่งตั้งคณะกรรมการจัด

ทำแผนแม่บทการพัฒนาวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ลงวันที่ 26 มกราคม 2542

“การปรับคณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทวิทยุชุมชน ให้มาเป็นคณะกรรมการชุดเดียวกันกับการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์นั้น ทำให้งานด้านวิทยุชุมชนระยะแรกล่าช้า” (สุรินทร์ แปลงประสพโชค, สัมภาษณ์)

กรมประชาสัมพันธ์ ได้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการของบุคลากรระดับผู้บริหารสถานีวิทยุกระจายเสียง, วิทยุโทรทัศน์ และการประชาสัมพันธ์ทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 26-28 กุมภาพันธ์ 2542 ณ โรงเรียนอุบลรัตน์พิทยาคม อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันในอันที่จะสอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กำกับดูแลกรมประชาสัมพันธ์ ได้กล่าวตอนหนึ่งในการสัมมนาว่า “ที่ผ่านมากลไกการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจยังลงไปไม่ถึง ซึ่งหวังว่าสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ สวท. และ สทท. จะได้ช่วยในส่วนนี้ โดยเฉพาะวิทยุชุมชนที่ คุณสุรินทร์ ทำอยู่จะช่วยให้เยอะ เพราะอธิบายรายละเอียดได้มากและรู้ปัญหาในท้องถิ่น” (การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “การใช้วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการประชาสัมพันธ์เชิงรุก” 28 ก.พ. 2542)

การให้นโยบายของรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่ กำกับดูแลกรมประชาสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นถึงความคาดหวังที่วิทยุชุมชนจะเป็นส่วนหนึ่งที่ประสานการทำงานของภาครัฐเชื่อมกับประชาชนได้ตามเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่ใช้คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยเน้นไปที่ชุมชน

การสัมมนาดังกล่าว นายสุรินทร์ แปลงประสพโชค ผู้อำนวยการศูนย์ประสานมวลชนสัมพันธ์ ได้นำเสนอผลการสัมมนาตอนหนึ่งว่า “การพัฒนาโครงสร้างและสื่อของกรมประชาสัมพันธ์นั้น ขณะนี้เรามีวิทยุท้องถิ่นแล้ว 65 จังหวัดด้วยกัน เรามีเป้าหมายที่จะมีให้ครบทุกจังหวัด แต่ที่สำคัญวิทยุท้องถิ่นต้องทำหน้าที่ท้องถิ่นที่แท้จริง เราจะมีerkกำหนดสัดส่วนที่ชัดเจนว่า วิทยุท้องถิ่นจะเสนอข่าวสารส่วนกลางไม่เกิน ร้อยละ 25 อีกร้อยละ 75 เป็นเรื่องของท้องถิ่น โดยร้อยละ 25 นั้นยังเป็นสิ่งที่สถานีคิดและจัดทำเอง อีกร้อยละ 50 ให้เป็นรูปของวิทยุชุมชน ซึ่งวิทยุชุมชนนี้กรมประชาสัมพันธ์เป็นผู้ริเริ่มขึ้นในเรื่องนี้โดยตรง เราพยายามที่จะเริ่มตั้งแต่วิทยุชาวเขาและปรับตัวขึ้นเรื่อยมา ตอนนี้เรามีแผนงานที่ชัดเจนที่จะทำวิทยุชุมชนขึ้น อย่างวิทยุท้องถิ่นของเรา ร้อยละ 50 ของการกระจายเสียงเราจะจัดให้มีวิทยุชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตามมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้เข้ามามีส่วนบริหารจัดการให้เป็นสื่อของเขา โดยเขา

และเพื่อเขา” (สรุปลผลการสัมมนาเรื่องการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการประชาสัมพันธ์เชิงรุก , 26-28 ก.พ. 2542)

การกำหนดให้วิทยุชุมชนเป็นทางเลือกหนึ่งในทิศทางของการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาวิทยุกระจายเสียง กรมประชาสัมพันธ์นั้น เกิดขึ้นหลังจากที่สำนักพัฒนานโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์ เสนอโครงการนำร่องการจัดรายการวิทยุชุมชนโดยมีนายสุรินทร์ แผลงประสพโชค ผู้อำนวยการส่วนมวลชนสัมพันธ์ สำนักพัฒนานโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์ เป็นผู้เขียนโครงการ ซึ่งเป็นผู้ที่เคยศึกษาวิจัยเรื่อง การทดลองจัดรายการวิทยุชุมชน เมื่อปี 2534

การเกิดโครงการ วิทยุชุมชนกับคน อปม. จนนำไปสู่การจัดรายการวิทยุชุมชนนำร่องใน 19 จังหวัด ดังกล่าวเป็นการเสนอโครงการเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดรายการที่สนองตอบชุมชนท้องถิ่น ตามขั้นตอนของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบงานด้านนโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์ โดยได้รับการสนับสนุนโครงการจากผู้บริหารในทุกระดับ ซึ่งผู้บริหารระดับสูงกรมประชาสัมพันธ์ได้เดินทางชี้แจงทำความเข้าใจกับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ให้ทราบถึงการปรับบทบาทขององค์กรในการประชุมที่สำนักประชาสัมพันธ์เขตต่าง ๆ โดยเมื่อวันที่ 28 พ.ค. 2541 นายวิจิตร วุฒิอำพล อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์พร้อมด้วยนายพิพัฒน์ โกศลวัฒน์ รองอธิบดีด้านวิชาการได้ประชุมชี้แจงข้าราชการที่สำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 ขอนแก่นโดยระบุว่า สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในส่วนภูมิภาคของกรมประชาสัมพันธ์ต้องเพิ่มการตอบสนองชุมชนท้องถิ่นให้มากขึ้นตามนโยบายรัฐ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อปรับตัวให้เป็นสื่อสาธารณะ(การสังเกตแบบมีส่วนร่วม-ผู้วิจัย) ทั้งนี้โครงการวิทยุชุมชนเป็นโครงการที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เห็นได้จากโครงการนี้เดิมมีการเสนอให้นำร่องเพียง 16 สถานี แต่เมื่อเริ่มดำเนินโครงการมีสถานีประสงค์จัดรายการวิทยุชุมชนเพิ่มขึ้นเป็น 19 สถานี

“สบายใจในเชิงนโยบาย แต่ก่อน 19 สถานีที่นำร่องยังไม่มีชัดเจนเป็นเพียงว่า น่าจะเป็นสิ่งที่ดี ก็นำเสนอกรมประชาสัมพันธ์ให้ลองทำ เพื่อประเมินผลนำสิ่งดีให้กรมประชาสัมพันธ์ไปทำต่อ แต่ขณะนี้กรมประชาสัมพันธ์รับเป็นนโยบาย ทั้งรัฐมนตรี (คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ - ผู้วิจัย) ก็มีนโยบายชัดเจน ท่านอยากให้มีรายการเพื่อชุมชน 50 % ของการกระจายเสียง แต่เบื้องต้นค่อยเป็นค่อยไป ดูความพร้อมของสถานี ที่เราใช้วิทยุของราชการไปเป็นวิทยุชุมชนอาจจะแตกต่างกัน Concept (หลักการ-ผู้วิจัย) ของวิทยุชุมชนโดยทั่วไป แต่ว่าจะเป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยหรือสถานการณ์ที่เป็นอยู่” (สุรินทร์ แผลงประสพโชค, สัมภาษณ์, 27 ก.พ. 2542)

การจัดรายการวิทยุชุมชนทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยในท้องถิ่นต่าง ๆ นั้น เป้าหมายส่วนหนึ่งคือ การจัดให้คลื่นความถี่ที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยมีอยู่แล้ว

เป็นสถานีวิทยุชุมชนเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบตามแผนพัฒนาสื่อสารมวลชนเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคมเพื่อพัฒนาคนและสังคม(2542-2551) ซึ่งกำหนดให้มีวิทยุชุมชนอย่างน้อยจังหวัดละ 1 สถานี (วิจิตร ศรีสอ้าน, ประธานคณะกรรมการกร่างแผนพัฒนาสื่อสารมวลชนฯ,สัมภาษณ์)

“การทำแผนแม่บทพัฒนาวิทยุฯของกรมประชาสัมพันธ์ จะมีแผนปฏิบัติชัดเจนในแต่ละเครือข่ายที่อาจแตกต่างกันในแต่ละภาค ส่วนวิทยุชุมชนที่อยู่ในท้องถิ่นเองแทนที่จะให้ท้องถิ่นไปจัดตั้งสถานีใหม่ เพราะเราต้องเสียเงินตราต่างประเทศ และบุคลากร กรมประชาสัมพันธ์ก็จะไปช่วยตรงนี้ ” (คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์,สัมภาษณ์,28 ก.พ.2542)

การนำนโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติในรูปแบบวิทยุชุมชนนั้น อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุดกรมประชาสัมพันธ์ กำกับดูแลสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยทั่วประเทศ มีความเห็นว่าจะไม่ยากเกินไปที่จะทำความเข้าใจกับประชาชนในท้องถิ่น

“สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยและกรมประชาสัมพันธ์ได้ปฏิบัติหน้าที่นี้มาโดยตลอด แต่ช่วงเวลากการส่งกระจายเสียงของสถานีนั้น บางส่วนที่ถ่ายทอดข่าวและรายการสำคัญจากส่วนกลางมา ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์เขต และผู้อำนวยการสถานีฯ มีส่วนในการกำหนดแผนการออกอากาศ ในการสร้างความเข้าใจ และใช้สื่อให้เกิดความเข้าใจในท้องถิ่น (ทั้งในจังหวัดนั้นและจังหวัดใกล้เคียงที่อยู่ในเขตบริการของสถานี)” (วิจิตร วุฒิอำพล,สัมภาษณ์,27 ก.พ. 2542)

การนำนโยบายให้สถานีวิทยุฯ 19 แห่งนำร่องจัดรายการใหม่ขึ้นมาในลักษณะวิทยุชุมชนตามโครงการวิทยุชุมชนกับคน อปม. นั้น รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ฝ่ายปฏิบัติการ ซึ่งทำหน้าที่ ประธานคณะกรรมการกร่างแผนแม่บทพัฒนาวิทยุฯ ของกรมประชาสัมพันธ์ ได้มองว่าน่าจะได้รับความร่วมมือจากท้องถิ่น

“การจัดวิทยุชุมชน ซึ่งเป็นวิทยุที่เราจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาททำที่ของกรมประชาสัมพันธ์ให้ลงสู่พื้นล่างมากที่สุด โดยจะให้พี่น้องประชาชนในส่วนภูมิภาคได้มีโอกาสที่จะใช้วิทยุของกรมประชาสัมพันธ์ที่อยู่ในท้องถิ่นมาร่วมกันคิดร่วมกันจัดทำรายการเพื่อที่จะให้ท้องถิ่นได้รับทราบปัญหา และหาทางแก้ไขซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศของเราในอนาคต” (สมพงษ์ วิสุทธิแพทย์,สัมภาษณ์, 26 ก.พ. 2542)

การเห็นชอบให้สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย 19 แห่งในส่วนภูมิภาค จัดรายการวิทยุชุมชนของผู้บริหารกรมประชาสัมพันธ์นั้น เป็นการสั่งการไปสู่ปฏิบัติเป็นลำดับซึ่งเมื่อโครงการนำร่อง

จัดรายการวิทยุชุมชน ได้รับอนุมัติแล้ว สำนักประชาสัมพันธ์เขต ซึ่งกำกับดูแลสถานีวิทยุกระจายเสียงในส่วนภูมิภาคที่เข้าร่วมโครงการเป็นสถานีนำร่องได้รับทราบและน่านโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ

มันทนา ท่วมยิ้ม ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 ขอนแก่น ซึ่งกำกับดูแลสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา หนึ่งในสถานีที่อยู่ในโครงการนำร่อง “วิทยุชุมชนกับคน อปม.” เป็นผู้หนึ่งที่มีความเข้าใจในการจัดรายการในรูปแบบ วิทยุชุมชน

“ การใช้สื่อวิทยุปัจจุบัน ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วม ตลอดเวลาวิทยุเป็นฝ่ายให้ แต่ไม่เคยถามว่า “เขาต้องการอะไร หากวิธีที่จะแก้ไขหรือขอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน เช่นอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ชาวบ้านจะมีรายได้จากอาชีพเพาะเห็ดซึ่งเป็นรายได้หลักที่ดีมากถึงสัปดาห์ละ 4 หมื่นบาท เขาควรจะได้บอกกล่าวคนอื่น ๆ บ้าง ดังนั้น มองว่าวิทยุชุมชน ซึ่งที่เชียงใหม่วิทยุชาวเขา มีส่วนใกล้เคียงกับวิทยุชุมชนมาก ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมเพลงเป็นของเขา ชาวบ้านของเขา เวลาในเมือง ก็มาแวะที่สถานีเราไปหาเขาก็ให้ฟังวิทยุ เราเป็นสื่อให้เขาได้ เขาถือว่าวิทยุเป็นของเขา เขาจะทะนุถนอม เราเองเพิ่งจะมาเริ่มที่จริงเราน่าจะเริ่มก่อนหน้านี้ ” (มันทนา ท่วมยิ้ม ,สัมภาษณ์)

ในการดำเนินงานของโครงการวิทยุชุมชนกับคน อปม. นั้น กรมประชาสัมพันธ์ ได้ตั้งงบประมาณในปีงบประมาณ 2540 (พฤษภาคม-กันยายน 2541) เป็นเงิน 367,860 บาท แยกเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับกิจกรรมโครงการ ดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายการบริหารโครงการ การติดตามผลการดำเนินโครงการและการประชุมคณะกรรมการดำเนินโครงการวิทยุชุมชน (ระดับกรม) เป็นเงิน 169,300 บาท
2. โครงการฝึกอบรมผู้ผลิตรายการ และผู้บริหารสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เรื่อง “การดำเนินงานวิทยุชุมชน ตามแนวทางรัฐธรรมนูญฉบับใหม่” เป็นเงิน 198,560 บาท.

งบประมาณที่ลงไปถึงระดับสถานีนั้น เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการบริหารโครงการวิทยุชุมชนระดับจังหวัด จังหวัดละ 15,000 บาท รวม 19 จังหวัด เป็นเงิน 240,000 บาท.

ปีงบประมาณ 2541 สถานีที่จัดรายการวิทยุชุมชนได้รับการสนับสนุนงบประมาณอีกจังหวัดละ 20,000 บาท รวม 19 จังหวัด เป็นเงิน 38,000 บาท และยังมีโครงการประเมินผลโครงการวิทยุชุมชนกับคน อปม. ที่นำร่อง 19 จังหวัด ใช้งบประมาณ 20,000 บาท

สำหรับปีงบประมาณ 2542 กรมประชาสัมพันธ์ไม่ได้ตั้งงบประมาณสนับสนุนโดยตรงให้ถือเป็นการดำเนินงานใช้งบปกติ

ในปีงบประมาณ 2543 กรมประชาสัมพันธ์ได้อนุมัติงบประมาณให้สถานีวิทยุท้องถิ่นในทุกจังหวัดดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองโดยผ่านการจัดรายการวิทยุชุมชนสถานีละ 30,000 บาท โดยออกอากาศอย่างน้อยวันละ 1 ชม. โดยปีงบประมาณที่

สนับสนุนการประชาสัมพันธ์โครงการเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ตามนโยบายรัฐบาล

“ในเชิงบริหารจัดการวิทยุชุมชน 19 สถานี เบื้องต้นได้รับจัดสรร 15,000 บาท/สถานี ในการเตรียมกรรมการและสถานี ต่อมาอนุมัติให้อีกสถานีละ 20,000 บาท อย่างน้อยก็มึงบสนับสนุนให้วิทยุชุมชนเกิดขึ้นและเชื่อว่าในส่วนชุมชนถ้าเขาเห็นประโยชน์อาจสนับสนุนมากกว่า เราจัดสรรให้ด้วยซ้ำ” (สุรินทร์ แผลงประสพโชค, สัมภาษณ์, 27 ก.พ. 2542)

การสนับสนุนงบประมาณเพื่อโครงการวิทยุชุมชนในระยะยาว นายวิจิตร วุฒิอำพล อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ กล่าวไว้ว่า “ต้องนำผลการนำร่องมาประเมิน วิเคราะห์ เมื่อผลเป็นอย่างไรจะต้องนำผลมาพิจารณาว่าเป็นไปตามประสงค์ของประชาชนมากน้อยเพียงใด ส่วนการจัดสรรงบประมาณเอง ทราบอยู่แล้วว่าในภาวะวิกฤต รัฐบาลมีหน้าที่ที่ตอบสนองแผนทุกแผนของแต่ละหน่วยงาน ในอนาคตการบริหารสื่อวิทยุกรรมประชาสัมพันธ์นั้น การให้เขาเวลาจะลดลง หรือถูกยกเลิกไปในที่สุดแล้วจะนำศักยภาพมาบริการชุมชนจำเป็นต้องมีงบประมาณมาบริหารจัดการ รัฐบาลต้องมาพิจารณาอีกที” (วิจิตร วุฒิอำพล, สัมภาษณ์, 27 ก.พ. 2542)

เมื่อกรมประชาสัมพันธ์เริ่มทดลองการจัดรายการวิทยุชุมชนใน 19 สถานีนำร่อง คณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ก็ได้ยกร่างแผนแม่บท 9 จนครทั้งแผนแม่บทการพัฒนาวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ (พ.ศ. 2542-2544) เสร็จเรียบร้อย ซึ่งแผนแม่บทได้ประมวลสภาพปัญหาที่มีอยู่ทั้งหมดของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย พร้อมทั้งกำหนดแนวทางแก้ไข โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์การพัฒนา แบ่งงานด้านวิทยุกระจายเสียงของกรมประชาสัมพันธ์เป็น 2 ระบบคือ วิทยุกระจายเสียงแห่งชาติและวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น ในส่วนของวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่นได้ปรับโครงสร้างให้มีเวลาสำหรับจัดรายการในรูปแบบของ “วิทยุชุมชน” (Community Radio) ร้อยละ 50 ของเวลาออกอากาศทั้งหมด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาจังหวัด กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา และให้เป็นสื่อชุมชน ที่ประชาชนในท้องถิ่น เข้าถึง ด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาใช้สถานีวิทยุกระจายเสียง เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน

การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ พ.ศ. (2542-2544) นับเป็นทิศทางกำบังป้องครด้านวิทยุกระจายเสียงที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา ในเป้าหมายที่จะเร่งรัดแนวทางการปฏิรูปทางการเมือง ปฏิรูประบบราชการ การกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ตลอดจนนโยบายการพัฒนาสื่อสารมวลชน ให้เกิดประสิทธิภาพ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชนและประชาชน ตลอดจนการสร้างภาคีการพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการสื่อสารมวลชนและ

องค์กรทางสังคม (กรอบ : แผนแม่บทการพัฒนาวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ (พ.ศ. 2542-2544)

ในการดำเนินการของกรมประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เป็นไปตามแผนแม่บทฯ รวมทั้งการจัดให้มีรายการในรูปแบบวิทยุชุมชน นั้น กรมประชาสัมพันธ์ ได้เจรจาเพื่อทำข้อตกลงกับบริษัทเอกชนบางรายที่ยังติดสัญญาเช่าเวลาในบางสถานี และบางช่วงเวลา ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่จำเป็นต้องดำเนินการ

“ การทำวิทยุชุมชนของเราเป็นนโยบายรัฐบาล กรมเองได้จำกัดจำนวนสถานีวิทยุฯ ที่ให้เอกชนเช่าใช้สื่อของรัฐดำเนินการโฆษณาธุรกิจ โดยคำสั่งที่ประกาศให้เช่าเวลาล่าสุดกำหนดเพียง 1 ปี เมื่อสัญญาสิ้นสุด สถานีฯ ก็สามารถตอบสนองท้องถิ่นได้ ซึ่งการให้ธุรกิจเข้ามาเป็นการทำตามระเบียบของราชการ สัญญาที่ทำขึ้นนั้นได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานอัยการสูงสุด ระเบียบที่ใช้กระทรวงการคลังและกรมประชาสัมพันธ์เห็นชอบร่วมกัน นำมาถือปฏิบัติ เพราะฉะนั้นผู้มาใช้สื่อกรมประชาสัมพันธ์ ก็เป็นไปตามระเบียบราชการ มีระยะเวลาที่แน่นอน ซึ่งกรมประชาสัมพันธ์มีคณะทำงานเพื่อประสานให้ผู้เช่าเวลาเข้าใจในการใช้สื่อของกรมประชาสัมพันธ์” (วิจิตร วุฒิอำพล,สัมภาษณ์, 27 ก.พ.2542)

นโยบายกรมประชาสัมพันธ์ในการจัดรายการวิทยุชุมชนเพื่อให้สถานีวิทยุในท้องถิ่นเป็นสื่อเพื่อสาธารณะให้มากขึ้นนี้ เป็นการรับรององค์กรให้สนองตอบนโยบายรัฐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กฎหมายองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ตลอดจนนโยบายของรัฐบาล ดังนั้นจึงส่งผลโดยตรงต่อแนวคิดการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชน

1.4. กระแสสังคมต้องการสื่อเพื่อสาธารณะ

จากความสำเร็จของการจัดรายการจราจรทางสถานีวิทยุ จ.ส. 100 กองทัพบกที่ร่วมกับบริษัทแพซิฟิกคอปอเรชั่น จำกัดตั้งแต่ปี 2534 และรายการข่าวจราจร สวพ. 91 สถานีวิทยุ สวพ. 91 ของกรมตำรวจ เมื่อปี 2537 นับเป็นรายการที่ประชาชนได้ร่วมคิด ร่วมจัด ร่วมเป็นสมาชิกอย่างเป็นทางการ ถือว่าประชาชนได้เข้าถึงสื่อ และมีส่วนร่วมในการจัดรายการ ทำให้หลายคนคิดว่า รายการดังกล่าวนี้เป็นวิทยุชุมชนรูปแบบหนึ่ง นอกจากนั้นรายการร่วมด้วยช่วยกันของบริษัทไอเอ็นเอ็น.ที่ดำเนินรายการเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2540 ทางสถานีวิทยุ อ.ส.ม.ท. โดยเป็นรายการที่ให้ผู้ฟังโทรศัพท์แจ้งข่าวสารต่าง ๆ หรือภัยสังคมก็สามารถรายงานออกอากาศได้ ซึ่งรายการนี้ได้รับความสนใจจากประชาชนจำนวนมากในเวลาอย่างรวดเร็ว ทั้งติดตามรับฟัง โทรศัพท์ไปร่วมแจ้งข่าวสาร เมื่อเกิดเรื่องเดือดร้อนประชาชนก็นึกถึงรายการนี้ที่จะช่วยแก้ไข้ปัญหา เช่น กรณีของโรงแรมบีบีอินท์ที่หญิงสาวถูกภัยสังคมรุกรานก็ได้แจ้งผ่านรายการนี้ขอความช่วยเหลือทำให้ผู้ฟังรายการนี้โดยเฉพาะบรรดาผู้ขับซั้รถแท็กซี่จำนวนมากได้มาร่วมกันให้ความช่วยเหลือ

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นการสะท้อนว่ารายการวิทยุในรูปแบบที่ประชาชนมีส่วนร่วมทำให้ประชาชนเข้าถึงสื่อได้จริง แม้ว่ารูปแบบนี้ยังไม่ใช่วิทยุชุมชนในอุดมคติ เพราะการจัดรายการที่กล่าวข้างต้น กระบวนการตัดสินใจขั้นสุดท้ายในการบริหารจัดการยังอยู่ในอำนาจของสถานีและบริษัทผู้ผลิตรายการ(จุมพล รอดคำดี,2542)

การเกิดขึ้นของรายการวิทยุในลักษณะที่ให้ประชาชนร่วมแจ้งข่าวสาร-ความเดือดร้อน มีแนวโน้มที่ชัดเจนขึ้นภายหลังความเคลื่อนไหวทางสังคมจากเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 ที่สื่อของรัฐไม่ได้ตอบสนองด้านข้อมูล ข่าวสารของประชาชน จากนั้นเกิดการฉีกร่องเสรีภาพของสื่อโดยต้องการให้วิทยุและโทรทัศน์ปลอดจากการควบคุมและครอบงำของรัฐและรัฐบาล จนกระทั่งโอกาสของการเปลี่ยนแปลงมีมากขึ้นเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีบทบัญญัติมาตรา 39,40,41 รับรองสิทธิ เสรีภาพการสื่อสารของสื่อมวลชนและประชาชน โดยมาตรา 40 ยังเปิดช่องให้มีการปฏิรูประบบสื่อของรัฐใหม่ทั้งหมด (โอกาสของการนำสื่อของรัฐมาปรับเปลี่ยนเป็นสื่อสาธารณะ,คอลัมน์ร้อยแปดวิถีทัศน์ จุดประกายปริทัศน์-กรุงเทพธุรกิจ, ศุกร์ที่ 25 กันยายน2541 อ้างใน วิทยุชุมชน: การปฏิรูปสื่อเพื่อสังคม. 2542)

แนวคิดความเป็นมาของการเกิดรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา ที่เกี่ยวข้องโดยตรงสามประการ คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 และนโยบายกรมประชาสัมพันธ์ นับเป็นการเปิดโอกาสให้วิทยุชุมชนเกิดขึ้นโดยกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อันนำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบายขององค์กรซึ่งรูปแบบรายการ “วิทยุชุมชน” นี้ไม่ได้เกิดจากความต้องการของชุมชน จึงไม่สอดคล้องกับแนวคิดวิทยุชุมชน ส่วนกระแสสังคมที่ต้องการสื่อเพื่อสาธารณะนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งเกี่ยวข้องกับรูปแบบวิทยุชุมชนที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม ดังนั้นจึงเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งที่ผลักดันสังคมจนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมาย

2. โครงสร้างการดำเนินงานโครงการวิทยุชุมชน

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา ได้รับนโยบายให้จัดรายการในลักษณะวิทยุชุมชน ตามโครงการวิทยุชุมชนกับคน อปม. จากสำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 ขอนแก่น ให้เป็นสถานีนำร่อง การจัดรายการ “วิทยุชุมชน” จำนวน 1 ชั่วโมงต่อสถานี โดยออกอากาศตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2541 โดยมีคณะกรรมการดำเนินงาน ซึ่งครั้งแรกสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยได้เสนอขอช่วงเวลาว่างจากการเช่าเวลา และเป็นรายการที่สถานีผลิตเอง คือเวลา 16.00 - 17.00 น. ในระบบเอฟ.เอ็ม. ความถี่ 105.25 เมกะเฮิร์ตซ ให้ที่ประชุมคณะกรรมการ

บริหารวิทยุกระจายเสียงชุมชน สำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 ครั้งที่ 1/ 2541 เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2541 พิจารณา ซึ่งที่ประชุมรับทราบและให้ดำเนินการตามความเหมาะสม โดยให้คณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงชุมชนจังหวัด กลับมาปรึกษากันอีกครั้ง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา ได้จัดประชุมคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงชุมชนประจำจังหวัด ครั้งที่ 1/ 2541 วันที่ 30 กันยายน 2541 ที่ประชุมได้พิจารณาช่วงเวลาที่จะมีการจัดรายการโดยขอเปลี่ยนช่วงเวลาจากที่เสนอเดิมคือ 16.00-17.00 น. เป็นเวลา 12.00-12.30น. และ 13.00-13.30 น. ซึ่งเดิมเป็นรายการใกล้ตัวเพื่อคุณและรายการครอบครัวสุขสันต์ (ตามลำดับ) รวม 1 ชั่วโมงต่อวัน ออกอากาศวันจันทร์-อาทิตย์ จากนั้นพิจารณาบุคคลที่จะมาเป็นคณะกรรมการผลิตรายการวิทยุชุมชน ที่ประชุมอภิปรายว่า ควรมีผู้แทนจากทุกหน่วยงานหรือผู้แทนชุมชนมาร่วมผลิตรายการเพื่อให้เกิดความหลากหลาย จากนั้นร่วมกันกำหนดกรอบของรายการ โดยเห็นว่าเนื้อหาในรายการควรเปิดกว้างหลากหลาย อาทิ การบริการชาวชาวบ้าน การรับสมัครงาน การส่งเสริมอาชีพใหม่ และควรเปิดสายให้ผู้ฟังรายการ แจ้งข่าวสาร ร่วมแสดงความคิดเห็นทางโทรศัพท์ รายการวิทยุชุมชนนี้ ที่ประชุมมีมติให้ใช้ชื่อรายการว่า “วิทยุชุมชนของคนโคราช”

จากการกำหนดเวลาจัดรายการวิทยุชุมชนโดยสถานีในเบื้องต้น เป็นการไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีสิทธิเลือกช่วงเวลาเอง ทำให้ได้เวลาที่ไม่ตรงกับความต้องการจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดวิทยุชุมชนที่ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ

ในการดำเนินงานโครงการวิทยุชุมชนของคนโคราชนั้น สถานีได้เปิดโอกาสให้อาสาสมัครที่มาจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ตลอดจนประชาชน ได้เข้ามาช่วยรับผิดชอบเป็นคณะกรรมการ คณะทำงาน ตลอดจนร่วมจัดรายการอย่างเต็มที่ โดยระยะแรกเจ้าหน้าที่สถานีคอยกระตุ้นให้ อปม. (อาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน) และอาสาสมัครในหน่วยงาน องค์กร ที่มาร่วมเป็นคณะทำงานได้มาร่วมจัดรายการ แสดงความคิดเห็นในรายการก่อน เพื่อให้ผู้ฟังรับทราบวารายการวิทยุชุมชนของคนโคราช เป็นรายการที่เปิดโอกาสให้ผู้ฟังเข้ามามีส่วนร่วมได้ทั้งการแจ้งข่าวสาร แจ้งปัญหาของท้องถิ่น เพื่อให้เป็นประเด็นหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ทั้งนี้ผู้บริหารสถานีเองก็ต้องชี้แจงนโยบายการจัดรายการวิทยุชุมชน ให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายรับทราบให้ความร่วมมือ โดยทุกคนต้องมีความเข้าใจที่ตรงกันถึงการเป็นสถานีวิทยุชุมชน ดังคำกล่าวของผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา

“เจ้าหน้าที่สถานีเอง ก็ต้องเปิดกว้าง ยอมรับ ทุกคนต้องเข้าใจตรงนี้และเข้าใจวิทยุชุมชนที่แท้จริง ให้การต้อนรับแบบเป็นกันเอง ให้เขารู้สึกว่ามาบ้านของเขา อยากจะอยู่อยากจะมาจัดรายการตรงนี้ เหมือนสถานีเป็นศาลาประชาคม เหมือนสนามหลวง สวนจตุจักร คนที่อยู่ก็ต้องเข้าใจว่าตรงนี้ เป็นสาธารณะ สำหรับวิทยุชุมชนที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่ เข้าใจ 80% ที่เหลือต้องมีการปรับ” (บัณฑิต ตั้งประเสริฐ,สัมภาษณ์)

ส่วนผู้รับผิดชอบงานรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมี 2 ระบบ 3 ความถี่นั้น นางธัญญรัตน์ โรจนหัสติน หัวหน้างานรายการให้สัมภาษณ์ว่าที่ผ่าน มาการจัดสรรเวลาให้ทั้งทางธุรกิจ และส่วนราชการต่างๆ ทางหน่วยเหนือ (กรมประชาสัมพันธ์) กำหนดให้ว่า ถ้ามีผู้เช่าเวลาให้เช่าในช่วง 09.00-12.00 น.รวม 3 ชั่วโมงช่วงเช้า ในช่วงบ่ายจะเริ่ม ให้เช่าเวลาตั้งแต่ 13.30-18.00 น. ถ้ากลางคืนช่วงเวลา 21.00-23.00 น. ซึ่งจะกำหนดมาให้เลยว่า ระบบไหน ความถี่เท่าไร จะให้เช่าเวลาช่วงไหน ถ้าเอฟ.เอ็ม. 106.25 เมกะเฮิร์ตซ ก็ให้เช่าเวลาตั้งแต่ 09.00-12.00 น. , 13.30-18.00 น. และ 21.00-23.00 น. แต่ถ้าเป็นระบบเอฟ.เอ็ม. 105.25 เมกะ เฮิร์ตซ ก่อนหน้านี้บริษัทเคซีเอส เรดิโอ จำกัดเป็นผู้เช่าเวลา ก็ให้เช่าตั้งแต่ เวลา 10.00-12.00 น. , 14.00-15.30 น. (ธัญญรัตน์ โรจนหัสติน, สัมภาษณ์)

ส่วนระบบเอ.เอ็ม. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา ความถี่ 729 กิโลเฮิร์ตซ มีการขายเวลามาอย่างต่อเนื่องในบางช่วงเวลา จนประมาณปี พุทธศักราช 2540-2541 ก็ยกเลิกไปโดยในปี 2540 เป็นการประมูลเหมารวมของบริษัทในเครือยูคอม ที่มี ดร.ภูษณ ปริย์มาโนช เป็นผู้บริหาร แต่ไม่มีการดำเนินการ จนกระทั่งเวลาต่อมารับถ่ายทอดรายการเพื่อ มหาดไทย และปัจจุบันเป็นการถ่ายทอดรายการจากสถานีแม่ข่าย กรุงเทพมหานคร

“อันนี้เราก็มียุทธศาสตร์มาจกหน่วยเหนือเหมือนกัน ที่ให้สถานีวิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา ระบบเอ.เอ็ม 729 กิโลเฮิร์ตซ ถ่ายทอดมาจากสถานีแม่ข่าย ที่กรุงเทพฯ” (ธัญญรัตน์ โรจนหัสติน, สัมภาษณ์)

การดำเนินงานรายการวิทยุชุมชน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัด นครราชสีมา ทางระบบเอ.เอ็ม. ความถี่ 105.25 เมกะเฮิร์ตซ มีกำลังส่ง 1 กิโลวัตต์ ซึ่ง สอดคล้องกับหลักการแนวคิดวิทยุชุมชน เพราะมีกำลังส่งที่ไปได้แคบมีพื้นที่เฉพาะ

2.1 โครงสร้างคณะกรรมการดำเนินงานโครงการวิทยุชุมชน

รายการวิทยุชุมชนของคนโคราช ดำเนินการโดย คณะกรรมการ ซึ่งกรมประชาสัมพันธ์ ได้กำหนดโครงสร้างของคณะกรรมการออกเป็น 2 ชุด คือ

1. คณะกรรมการบริหาร ประมาณ 10-15 คน
2. คณะอนุกรรมการผลิตรายการ ประมาณ 20-25 คน

หมายเหตุ กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานีวิทยุ ฯ เป็นประธานคณะกรรมการบริหาร

การดำเนินงาน รายการวิทยุชุมชนของคนโคราช สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา ได้ตั้งคณะทำงานประสานงานขึ้นเพื่อให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วน ร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงาน รวมทั้งการร่วมคิด วางแผน และผลิตรายการ มีคณะกรรมการ วิทยุชุมชน 2 ชุด ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารและคณะอนุกรรมการผลิตรายการ โดยตั้ง

แรก การประสานงานเพื่อให้รายการดำเนินไปได้นั้น เจ้าหน้าที่ของสถานีเป็นผู้มีบทบาทมาก ทั้งการสรรหาคณะกรรมการ เป็นผู้ดำเนินรายการหลัก การติดต่อประสานงาน การกำหนดประเด็นเนื้อหา โดยผู้บริหารสถานี คือผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา ได้ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการบริหารวิทยุชุมชนประจำจังหวัด ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ได้เป็นผู้กำหนดนโยบาย กรอบการทำงาน ของรายการวิทยุชุมชนของนครราชสีมา ดังนั้นจึงได้มอบให้เจ้าหน้าที่ของสถานีทั้งงานรายการ งานกระจายเสียง งานข่าว งานช่างเทคนิค เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการทั้งคณะกรรมการบริหารวิทยุชุมชนประจำจังหวัด และคณะกรรมการผลิตรายการ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ของสถานีที่เกี่ยวข้องได้เข้าร่วมงานในฐานะผู้คอยอำนวยความสะดวกในการจัดรายการ ด้านเทคนิค การสนับสนุนข่าวสาร ข้อมูล การติดต่อประสานงาน ตลอดจนการเป็นผู้ดำเนินรายการหลักเนื่องจากเป็นผู้จัดรายการมืออาชีพ ตามที่คณะกรรมการบริหารมอบหมายให้เจ้าหน้าที่สถานีทุกฝ่ายเป็นที่ปรึกษาหรือผู้สนับสนุนให้การดำเนินรายการวิทยุชุมชนเกิดขึ้นได้

“จริง ๆ วิทยุชุมชน เรามีวัตถุประสงค์ก็ให้ชุมชนเข้ามาเยอะ เปิดโอกาสให้คนเข้ามาจุดที่สำคัญที่สุด เริ่มต้น เราต้องเป็นที่ปรึกษา ก่อน หากคนที่ดำเนินรายการเป็นแบบอย่างที่ดีแล้วพยายามสร้างกระแส และพยายามสร้างเครือข่ายให้ได้ ให้เขาเข้ามามีส่วนร่วม” (บัณฑิต ตั้งประเสริฐ, สัมภาษณ์)

ผู้จัดการรายการของสถานีเอง ก็มีความเชื่อมั่นในการจัดรายการในลักษณะวิทยุชุมชน เนื่องจากเห็นว่าเป็นรายการที่จะทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับรายการเดิมที่เคยจัด

“เป็นรายการที่ดี และประชาชนก็สนใจรายการลักษณะนี้มาก เพราะตรงตามความต้องการ อีกทั้งเสนอแนะปัญหาต่างๆ ได้ ลักษณะรายการก็แปลกไปจากรายการอื่น ที่อย่างน้อยผู้มาร่วมรายการก็ฟังเรา การทำรายการมีความสุขได้ช่วยเหลือและสัมผัสผู้ฟังโดยตรง” (วีรวรรณ ดัดเพ็ชร์, สัมภาษณ์)

ขณะที่ผู้ดำเนินรายการหลักอีกคน ก็มีความเห็นว่ารายการในรูปแบบวิทยุชุมชน จะเป็นรายการที่ตรงกับความต้องการของพี่น้องประชาชน

“คือเป็นมิติใหม่ของกรมประชาสัมพันธ์ ที่ได้เปิดโอกาสให้เวลาของสถานีไปสู่พี่น้องประชาชน จุดหมายคือ การให้รายการตรงกับความต้องการของพี่น้องประชาชน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยเฉพาะในช่วงรายการของวิทยุชุมชนถือว่าเป็นช่วงเวลาที่ประชาชน เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก” (ผดุง จตุรภักดิ์, สัมภาษณ์)

นอกจากนั้น เจ้าหน้าที่ของสถานี ก็มีความพร้อมเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำในการจัด

รายการวิทยุชุมชน จนกว่าชาวบ้านจะเข้ามาได้อย่างมั่นใจ

“คิดว่าพวกเราที่เป็นพี่เลี้ยงจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เข้ามาเป็นผู้จัดรายการนักร้อง ก็สามารถที่จะเป็นแบบอย่างให้ประชาชนได้มองเห็นลักษณะการจัดรายการ ซึ่งหากว่าเราเป็นผู้นำหรือแบบอย่างที่ดี น่าจะทำให้ประชาชนเขาอยากที่จะเข้ามาพร้อมกับเรา น่าจะดีกว่าที่ปล่อยให้เขาเข้ามาทำงานกันเองโดยที่ไม่ทราบอะไรมาก่อน” (โสภิตา ดวงสูงเนิน, สัมภาษณ์)

การจัดรายการวิทยุชุมชน ในช่วงเริ่มแรกผู้ที่มาร่วมผลิตรายการที่เป็นชาวบ้านยังไม่มี ความกล้าในการพูดคุย เพราะการจัดรายการวิทยุไม่เป็นที่คุ้นเคยของชาวบ้านหรือประชาชนทั่วไป ที่เดิมเป็นเพียงผู้ฟัง ดังนั้นเมื่อชาวบ้านหรือชุมชน มาเป็นผู้ส่งสารในรูปแบบรายการวิทยุชุมชนจึง ต้องใช้เวลาในการเข้ามามีส่วนร่วม ด้วยเหตุนี้ทางสถานีจึงได้จัดให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการหลัก โดยมีอาสาสมัครที่มีความสามารถในการดำเนินรายการวิทยุเป็นผู้จัดรายการร่วม

“ชาวบ้านที่มาร่วมรายการ เขาก็มีความคิดของเขาคือ เขาอยากจะทำ พูด อยากเล่าให้ฟัง แต่เขาเข้าจริง ๆ ไม่กล้าพูดออกอากาศ กลัวว่าจะกระทบคือไม่กล้าพูดความจริง พยายามอยู่ในกรอบระเบียบของทางราชการ ทั้งที่จริงแล้วเขาอยากจะทำ อยากฝากความคิดเห็น ไปถึงใคร ๆ ที่เขาต้องการ แต่ไม่กล้า” (ธัญญรัตน์ โรจนหัสติน, สัมภาษณ์)

การเป็นพี่เลี้ยง หรือการสนับสนุนการจัดรายการวิทยุชุมชน นอกจากทางสถานีต้อง จัดให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการแล้ว งานด้านเทคนิคก็เป็นส่วนหนึ่งของการผลิตรายการ ดังนั้น การสาธิตแนะนำการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ ในการผลิตรายการ และควบคุมเสียง จึงเป็นหน้าที่ ของงานช่างเทคนิค

เจ้าหน้าที่งานเทคนิคทุกคนจะแนะนำการใช้เครื่องมือในการจัดรายการให้ทุกคนทราบ เพื่อให้สามารถใช้งานได้ถูกวิธี และมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งการจัดรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชนั้น บางครั้งต้องมีการบันทึกเสียงสำหรับอาสาสมัครที่ไม่พร้อมจะออกอากาศสด หรือกำลังบันทึก เสียงพูดคุยหรือสัมภาษณ์ผู้ร่วมรายการไว้ก่อนถึงวันออกอากาศ เจ้าหน้าที่ช่างเทคนิคก็ให้บริการ อาสาสมัครของวิทยุชุมชนได้ทุกวัน ส่วนการดำเนินรายการนั้นช่างเทคนิคจะเข้าเวรปฏิบัติหน้าที่ ควบคุมเสียงในระหว่างออกอากาศและยังมีส่วนร่วมเป็นผู้ประสานงาน ผู้จัดรายการอีกด้วย

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา ได้สนับสนุนอุปกรณ์ในการ ส่งกระจายเสียง โดยใช้ห้องส่งระบบเอฟ.เอ็ม. ความถี่ 105.25 เมกะเฮิรตซ์ ในการออกอากาศ ซึ่งอุปกรณ์ทางเทคนิคเป็นของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา สังกัด สำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 ขอนแก่น กรมประชาสัมพันธ์ รวมทั้งอุปกรณ์ในการติดต่อสื่อสาร คือ โทรศัพท์ที่ใช้ในการจัดรายการ ประสานงานกับผู้ฟัง รับข่าวสาร หรือเรื่องราวร้องทุกข์

ระบบเอฟ.เอ็ม. ความถี่ 105.25 เมกะเฮิร์ตซ มีกำลังส่ง 1 กิโลวัตต์ สามารถส่งกระจายเสียงได้ครอบคลุมเขตพื้นที่บริการจังหวัดนครราชสีมา แต่มีบางพื้นที่ที่การกระจายเสียงไม่ชัดเจน เนื่องจากภูมิประเทศไม่เอื้ออำนวย เช่น พื้นที่สูงมีภูเขาขวางกั้น เช่น อ.ปากช่อง เลิงสาง พื้นที่ลุ่มเป็นแอ่งกระทะ เช่น อําเภोजักราช เป็นต้น

กฤษณะ มั่งมีศรี หัวหน้างานช่างเทคนิค ระบุว่าในการส่งกระจายเสียงนั้น ช่างเทคนิคจะต้องให้การสนับสนุนรายการของสถานีให้มีคุณภาพ โดยสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือ และการควบคุมเสียงที่ออกอากาศให้ได้คุณภาพมาตรฐานการกระจายเสียง เพราะเครื่องมืออุปกรณ์ด้านเทคนิค จะช่วยให้ประชาชนรับฟังรายการที่มีเสียงชัดเจน นอกจากนี้แล้วในการจัดรายการวิทยุชุมชนของสถานีนั้น งานช่างเทคนิค ก็พยายามแนะนำให้ผู้ที่ไม่ได้เป็นช่างเข้าใจอุปกรณ์เครื่องมือในการออกอากาศ เพื่อเป็นการเสริมสร้างคุณภาพเสียงที่ออกอากาศ ให้ชัดเจน (กฤษณะ มั่งมีศรี, สัมภาษณ์)

ในการดำเนินรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชนั้น หากเสียงที่ออกอากาศไปไม่ชัดเจน หรือมีอะไรที่ต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น งานเทคนิคของสถานีวิทยุกระจายเสียงก็พร้อมแก้ไข

“คงต้องมีการปรับปรุงอีกนิดหน่อย เพราะหากมีผู้ร่วมรายการหลายคน ความแรงของสัญญาณการกระจายเสียงจะเบาลง โดยต้องปรับไมโครโฟน เพราะเดิมนั้นไมโครโฟนในห้องส่งมีวัตต์สูงประสงค์เพื่อพูดคนเดียว หรือ 2 คน พอมีผู้ร่วมรายการตั้งแต่ 3 คน ขึ้นไป ระยะห่างของการพูดกับไมโครโฟนก็มากขึ้น ความแรงสัญญาณก็ลดน้อยลง ทางที่ดีอาจต้องมีการจัดห้องใหม่ ด้วยการเพิ่มไมโครโฟนเข้าไป หรือ การปรับระดับเสียงไมโครโฟนให้สูงขึ้น” (เอกภูมิ พลรัตน์, สัมภาษณ์)

การจัดรายการในลักษณะ วิทยุชุมชนนี้ช่างเทคนิคมีความสำคัญมาก เพราะจะต้องควบคุมระดับเสียงที่ออกอากาศให้อยู่ในระดับที่ชัดเจนได้มาตรฐาน นอกจากนั้นช่างเทคนิค ยังมีส่วนช่วยในการประสานงาน ระหว่างการดำเนินรายการด้วย สถานีจึงจัดเวรช่างเทคนิคปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ควบคุมเสียงให้กับรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชด้วย แม้ว่าผู้ดำเนินรายการบางคน จะสามารถควบคุมเสียงได้ก็ตาม นอกจากนั้นในการจัดรายการวิทยุชุมชนสัญญาณออกห้องส่ง งานเทคนิคเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ บุคลากรในการออกอากาศสด

การกระตุ้นและการเป็นผู้สนับสนุนของเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุชุมชนดังกล่าวข้างต้นเป็นบทบาทหนึ่งที่ได้มีส่วนผลักดันให้รายการวิทยุชุมชนดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่การสรรหาผู้แทนชุมชน เพื่อเข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารและคณะอนุกรรมการผลิตรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช โดยยึดกรอบการดำเนินงานตามโครงการวิทยุชุมชนกับคน อปม. ซึ่งกำหนดให้สถานีที่ดำเนินการเป็นผู้คัดเลือกหรือสรรหาด้วยวิธีการใด ๆ ที่คิดว่าเหมาะสมในการหาประชาชนเป็นตัวแทนของชุมชน ดังนั้นในขั้นตอนของการสรรหาคณะกรรมการบริหาร และคณะอนุกรรมการ

ผลิตรายการจึงเป็นไปอย่างเร่งรีบ เพราะมีเวลาสรรหาหรือคัดเลือกน้อยมาก โดยสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา รับนโยบายให้จัดรายการวิทยุชุมชนเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2541 และต้องสรรหาคณะกรรมการบริหาร ให้เสร็จก่อนไปประชุมร่วมกันที่สำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 วันที่ 25 กันยายน 2541 เพื่อรับทราบนโยบายและแนวทางการดำเนินงานจากคณะกรรมการวิทยุชุมชนกับคน อปม.

2.1.1. คณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงชุมชนประจำจังหวัด

การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงชุมชนประจำจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 15 คน เริ่มแรกนั้น สถานีได้ติดต่อทาบทามบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นผู้ที่มีความเสียสละต่อส่วนรวม รวมทั้งเป็นผู้ที่สนใจงานด้านสื่อสารมวลชน จากหน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ประชาชนในจังหวัด โดยมีคณะกรรมการร่วมกันสรรหา ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่สถานีซึ่งได้ระดมความคิดเห็นร่วมกัน และเสนอว่าควรเป็นใครบ้าง เมื่อได้รายชื่อเบื้องต้นแล้วก็นำไปวิเคราะห์ร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด เนื่องจากสำนักพัฒนานโยบายและแผนกรมประชาสัมพันธ์ได้ระบุในเอกสารนโยบายการจัดรายการวิทยุชุมชนว่า ให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเป็นคณะกรรมการดำเนินงานวิทยุชุมชนด้วย นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดยังเป็นผู้ที่มีข้อมูลของบุคคลในท้องถิ่นที่สามารถทำหน้าที่เป็นตัวแทนของชุมชนได้

ดังนั้นคณะกรรมการที่ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นกรรมการบริหารวิทยุชุมชน จึงเป็นระดับผู้บริหาร หรือผู้แทน โดยไม่ได้ระบุรายชื่อบุคคลที่ชัดเจน เพราะบางตำแหน่งมีการโยกย้ายกำลังรอผู้ที่จะมาเป็นผู้บริหารสูงสุด จึงใช้ตำแหน่งในหน่วยงาน องค์กรแทนชื่อบุคคล ยกเว้นบุคคลที่สามารถระบุชื่อได้ชัดเจน

การเสนอรายชื่อผู้บริหารหน่วยงาน หรือองค์กรดังกล่าวข้างต้น ทำให้เจ้าหน้าที่สถานีเสนอแนะความคิดเห็นว่า เมื่อคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงชุมชนประจำจังหวัด เป็นบุคคลที่มีอำนาจบริหารสูงสุดในหน่วยงานองค์กร ก็ควรเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในจังหวัดร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาด้วย ทำให้คณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงชุมชนประจำจังหวัด มีคณะกรรมการที่ปรึกษาอีก 4 คน ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด นายองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ลำคณะจังหวัด อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เพื่อให้ครอบคลุมงานทุกด้าน โดยคาดว่าจะทำให้การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ สะดวกขึ้น

ขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารวิทยุชุมชน

1. วิธีการคัดเลือก

คณะกรรมการบริหารวิทยุชุมชนประจำจังหวัดนครราชสีมา มาจากการสรรหาผู้ที่ได้รับการยอมรับ จากหน่วยงานท้องถิ่นทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน ให้เป็นตัวแทนชุมชน โดยใช้วิธีการคัดเลือกรายชื่อผู้ที่มีความเหมาะสมภายในหน่วยงานที่คณะทำงานเชิญเข้ามาร่วมงานวิทยุชุมชน โดยคณะทำงานเปิดโอกาสให้แต่ละหน่วยงานเสนอบุคคลได้อย่างอิสระ นอกจากนั้น คณะทำงานก็ใช้ดุลยพินิจในการคัดเลือกเชิญเข้ามาร่วมเป็นกรรมการโดยพิจารณาจากหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้สามารถเอื้อต่อการผลิตรายการ เช่น ด้านการเกษตร สาธารณสุข สาธารณูปโภค การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม เป็นต้น

2. การแต่งตั้ง

หลังจากมีการสรรหาและทาบทามเชิญบุคคลเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการแล้ว ก็มีการติดตามว่า บุคคลที่ได้รับการทาบทามนั้นมีความพร้อมในการเข้ามาร่วมทำงานหรือไม่ โดยคณะทำงานสรรหาพิจารณาความตั้งใจของแต่ละคนว่ามีความเต็มใจ หรือพร้อมจะทำงานหรือไม่ จากนั้นคณะทำงานได้รวบรวมรายชื่อผู้ที่ตอบตกลงเป็นคณะกรรมการบริหารวิทยุชุมชนประจำจังหวัด เสนอให้ ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 ลงนามแต่งตั้ง

3. แจ้งให้บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งทราบ

เมื่อผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 ลงนามแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารวิทยุชุมชนประจำจังหวัดแล้ว คณะทำงานจัดทำหนังสือแจ้งให้บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งทราบ พร้อมกับเชิญประชุม เพื่อดำเนินการสรรหาบุคคลมาทำงานในคณะอนุกรรมการผลิตรายการ

การสรรหาและแต่งตั้งบุคคลเข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารวิทยุชุมชนประจำจังหวัด ในการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา คณะทำงานมีเวลาจำกัดในการสรรหา จึงเลือกใช้วิธีการทาบทาม บุคคลที่มีความเหมาะสม โดยดูจากภาระหน้าที่ของงานประจำที่สามารถเอื้ออำนวยความสะดวก ในการจัดรายการวิทยุชุมชน อีกทั้งเป็นผู้บริหารในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น คือ ในเขตเมือง ชนบท ของจังหวัดนครราชสีมามากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะทำงานโครงการวิทยุชุมชน กรมประชาสัมพันธ์กำหนดกรอบให้ โดยมีผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเป็นประธานคณะทำงานคัดเลือกคณะกรรมการบริหาร วิธีการดังกล่าวนี้จึงไม่ใช่รูปแบบการสรรหาที่มาจากชุมชนหรือประชาชนคือไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นผู้คัดเลือกผู้แทนของชุมชนรวมทั้งการสรรหาไม่ได้ยึดหลักการประชาธิปไตยและไม่เป็นไปตามแนวคิดวิทยุชุมชน

สำหรับคุณสมบัติคณะกรรมการบริหารควรมาจากผู้ที่มีความสนใจงานด้านวิทยุเป็นสำคัญ และไม่จำเป็นต้องเป็นผู้บริหารของหน่วยงาน

“กรรมการบริหารที่มาจากหน่วยงานต้องสามารถประสานงานภายในได้ โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในระดับหัวหน้า มองแบบเดิมๆ คือ ต้องการหัวหน้าส่วนราชการที่มีพลังมาช่วยงานได้แต่เมื่อปฏิบัติจริงไม่ได้เป็นไปตามทฤษฎีจึงควรมีการปรับใหม่ ถ้าเป็นเรื่องเกษตร อาจเป็นรองหัวหน้าหรือหัวหน้าฝ่าย หรือผู้ปฏิบัติงานจริงด้วยใจรักบุคคลเหล่านี้จะเป็นตัวเชื่อม ในหน่วยงานเอง ไม่ใช่คนระดับล่างหรือสูงเกินไป แต่ควรอยู่ในระดับกลางๆ สามารถประสานงานได้ ถ้าคัดเลือกระดับหัวหน้าส่วนราชการมาปะปนบ้าง ในคนที่มีเวลา เสียสละ เช่น นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ซึ่งชอบงานด้านนี้ หรือ ผู้อำนวยการการศึกษานอกโรงเรียน ที่อยู่ในพื้นที่ทำงานรักบ้านเกิด ดูแลพัฒนาที่ผ่านมา ไม่ใช่ไปเอาผู้อำนวยการที่มาจากที่อื่น และไม่ค่อยเข้าใจคอนเซ็ป (หลักการ-ผู้วิจัย) ผมมองถึงคนพื้นที่ด้วยและเข้าใจชุมชน” (บัณฑิต ตั้งประเสริฐ, สัมภาษณ์)

นอกจากนั้นการสรรหาคณะกรรมการบริหารวิทยุชุมชนที่แท้จริง ควรมีกระบวนการสรรหาที่ชุมชนยอมรับ

สำเริง แหงกระโทก นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา ระบุว่า “การสรรหาคณะกรรมการอะไรก็ตามที่จะเป็นตัวแทนของคนในชุมชน ต้องทำตามหลักสังคมมิติ หรือ (Socialograme) โดยการถามชาวบ้าน แต่ทำจริงๆ ระบบราชการก็มักทำแบบรวดเร็ว และมากให้ครอบคลุม ซึ่งกระบวนการสรรหาของวิทยุชุมชน คงไม่ต่างจากนี้ จึงไม่มีการสรรหาที่แท้จริง แต่หากประยุกต์ทางสายกลางคือ เมื่อราชการได้กลุ่มที่คาดว่าจะเป็นตัวแทนของชุมชนชุดหนึ่ง ก็ทำไปก่อนระยะหนึ่ง หลังจากเห็นกระบวนการขั้นตอนการทำงานแล้วเป็นอย่างไร พบปัญหาอุปสรรคอะไร ค่อยจัดกระบวนการอีกครั้ง เพราะถ้าอยู่ๆ มาทำเลย วิทยุชุมชนมันก็ไม่เกิด เมื่อมีการปรับใหม่ ก็จะได้ตัวแทนที่แท้จริง และได้คนที่ตั้งใจเข้ามาทำงาน” (สำเริง แหงกระโทก, สัมภาษณ์)

“การเสนอแนวทางการสรรหาคณะกรรมการ สถานีควรออกฟังเสียงประชาชน โดยการตั้งคณะทำงานย่อยๆ เพราะในชุมชนมีพื้นที่แคบอยู่แล้ว สามารถหาคนมาเป็นตัวแทนได้ อาจเป็นคณะทำงานในหมู่บ้านชุมชนไปเลือกบุคคลทุกสาขาอาชีพ โดยต้องมองหาบุคคลเหล่านี้ด้วยจิตใจเป็นกลาง ดูในกลุ่มที่ทำงานมวลชน คนมีชื่อเสียง สื่อมวลชน นักวิชาการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ แล้วไปทาบทามแต่จะไม่ใช้วิธีสมัคร เพราะบางคนอาจสมัครมาทำงานเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ ” (บัณฑิต ตั้งประเสริฐ, สัมภาษณ์)

การสรรหาคณะกรรมการบริหารวิทยุชุมชน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดนครราชสีมาได้ดำเนินการโดยยึดตามหลักการ หรือกรอบที่โครงการวิทยุชุมชนกับคน อปม.

กำหนดรวมทั้งการกำหนดให้ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เป็นประธาน คณะกรรมการบริหารวิทยุชุมชน

บัณฑิต ตั้งประเสริฐ ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัด นครราชสีมา บอกว่า ในแง่การบริหารจัดการ ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยควรจะเป็นเลขานุการมากกว่าทำหน้าที่ประธานส่วนผู้ที่จะเป็นประธานควรเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อยู่ในชุมชนหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด หากเป็นผู้ที่สนใจงานวิทยุ หรือเป็นผู้แทนองค์กรเอกชนก็ได้ หรือนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่มีพลังด้านงบประมาณ (บัณฑิต ตั้งประเสริฐ, สัมภาษณ์)

จากการศึกษาวิจัยนี้ พบว่าการสรรหาผู้แทนประชาชนหรือชุมชน ให้เข้ามาเป็นผู้ดำเนินการวิทยุชุมชนในรูปของคณะกรรมการ ควรใช้ระบบการสรรหาผู้แทนชุมชนที่ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการซึ่งจะสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย และแนวคิดวิทยุชุมชนอย่างแท้จริง เพราะในการดำเนินการตามโครงการนำร่องจัดรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช คณะกรรมการบริหารที่เข้ามายังไม่ใช้รูปแบบที่สอดคล้องกับแนวคิดวิทยุชุมชน

2.1.2. คณะอนุกรรมการผลิตรายการวิทยุชุมชน

คณะกรรมการชุดนี้ ได้รับการเสนอชื่อและแต่งตั้งในระดับจังหวัด กล่าวคือ คณะกรรมการบริหารวิทยุชุมชนประจำจังหวัด เป็นผู้สรรหาและเสนอให้ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมาแต่งตั้ง มีขั้นตอนวิธีการคัดเลือกในลักษณะเดียวกันกับคณะกรรมการบริหารที่ยึดตามหลักการของโครงการวิทยุชุมชนกับคน อปม. คือคณะทำงานของสถานีเป็นผู้ทาบทาม

ขั้นตอนการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการผลิตรายการ

1. **วิธีการคัดเลือก** มาจากการคัดเลือกของคณะกรรมการบริหาร และการทาบทามของเจ้าหน้าที่สถานีโดยสรรหาบุคคลที่อยู่ในชุมชนใกล้สถานี มีศักยภาพและความสนใจงานด้านพัฒนาชุมชน มีความตั้งใจทำงานเพื่อสังคม โดยผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา เสนอให้ผู้นำชุมชนของตำบลโคกกรวด ซึ่งเป็นตำบลที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมาตั้งอยู่นั่นเอง เข้ามาเป็นกรรมการอันดับแรก จากนั้นผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารวิทยุชุมชนประจำจังหวัดเสนอบุคคลเพิ่มเติมที่มีศักยภาพ พร้อมทั้งจะเข้ามาทำงานผลิตรายการโดยที่ประชุมของคณะกรรมการบริหารวิทยุชุมชนประจำจังหวัด มีมติเห็นชอบให้ กำนันตำบลโคกกรวด อ.เมือง จ.นครราชสีมา คือนาย

สมศักดิ์ กาญจนวัฒนา เป็นประธานคณะกรรมการผลิตรายการ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมทั้งการเป็นผู้นำทางความคิด และโดยศักยภาพของกำนันสมศักดิ์ กาญจนวัฒนา ที่ประชุมเห็นว่าเป็นคนหนุ่มไฟแรง มีความตั้งใจทำงานเพื่อสังคม เป็นบุคคลที่เปิดกว้างทางความคิด และได้รับการยอมรับจากชุมชนในพื้นที่อำเภอเมืองนครราชสีมาเป็นอย่างดี นอกจากนี้ด้านฐานะทางเศรษฐกิจก็พร้อมเข้ามาสนับสนุนงานวิทยุชุมชน ในระยะแรกได้

ส่วนผู้ดำเนินรายการนั้น ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารเห็นว่าในเบื้องต้น ควรเป็นเจ้าหน้าที่ทางสถานีที่เคยดำเนินการจัดรายการอยู่แล้ว ส่วนคณะกรรมการคนอื่นๆ จะเข้ามาเป็นผู้ร่วมจัดรายการในลักษณะสมทบหรือเป็นผู้ประสานงานของชุมชน กลุ่มอาชีพต่างๆ เข้ามาร่วมจัดรายการ

อนึ่ง ในการสรรหาคณะกรรมการชุดนี้ คณะทำงานของสถานียังได้เสนอให้มีศิลปินพื้นบ้าน องค์กรเอกชน ผู้แทนชุมชน หน่วยงานราชการ ได้เข้ามาเป็นคณะกรรมการอย่างหลากหลาย เพื่อให้มีผู้แทนของชุมชนทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการบริหารมีความเห็นชอบแนวทางดังกล่าว

2. การแต่งตั้ง แต่งตั้งโดยผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุดของสถานีที่มีการจัดรายการวิทยุชุมชนอีกทั้งเป็นประธานคณะกรรมการบริหารวิทยุชุมชนโดยตำแหน่ง รายชื่อคณะกรรมการเป็นไปตามการคัดเลือกของคณะกรรมการบริหารที่ได้เสนอชื่อบุคคลให้ที่ประชุมพิจารณาและลงมติ โดยก่อนเสนอแต่งตั้ง คณะทำงานได้ทาบถามบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อให้ทราบล่วงหน้า แต่ไม่ได้ทาบถามครบทุกคน เช่น กรณีนางนากแก้ว เสถียรหิรัญ ตัวแทนของ อสม.จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเสนอแต่งตั้งโดยผู้แทนคณะกรรมการบริหารซึ่งไม่ได้เข้ามาร่วมทำงาน ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงผู้เข้ามาทำงานแทนในภายหลังเป็นนางสาวรัตนา วิริยะกุล จากฝ่ายสุศึกษาและประชาสัมพันธ์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา

3. การแจ้งให้บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งทราบ

เมื่อคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการผลิตรายการออกมาแล้ว คณะทำงานของสถานีได้แจ้งให้คณะกรรมการผลิตรายการทุกคนได้รับทราบอย่างเป็นทางการ พร้อมกันนี้ประธานคณะกรรมการผลิตรายการวิทยุชุมชนได้นัดประชุมคณะทำงานทันที อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการผลิตรายการที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามา บางคนไม่สามารถมาทำงานกับวิทยุชุมชนได้เป็นประจำ เนื่องจากมีภารกิจประจำมาก หรือมีบ้านพักอยู่ไกลจากสถานี ดังนั้นการคัดเลือกหรือพิจารณาสรรหาบุคคลที่จะเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการผลิตรายการจึงควรเป็นไปด้วย

ความสมัครใจและเป็นบุคคลที่ชุมชนยอมรับ

นอกจากนั้นคณะอนุกรรมการผลิตรายการ ยังประกอบไปด้วยคณะทำงานที่เป็นอาสาสมัคร ทั้งเจ้าหน้าที่สถานีและอาสาสมัครจากชุมชน องค์กร หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งเข้ามา ร่วมดำเนินงานในลักษณะ **อาสาสมัครวิทยุชุมชน**

การดำเนินงานรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา ได้แต่งตั้งข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทุกคนเป็นคณะทำงานประสานงาน โครงการวิทยุชุมชนเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน นอกจากนั้นสถานีได้เปิดรับผู้ที่ ประสงค์เข้ามาเป็นอาสาสมัครวิทยุชุมชนและสมาชิกลูกข่ายรายงานเหตุ เพื่อสนับสนุนข้อมูลข่าวสารด้านต่าง ๆ ในพื้นที่ที่สมาชิกอาศัยอยู่ อันเป็นการขยายเครือข่ายให้ประชาชนทั่วไปเข้ามาร่วม ผลิตรายการได้มากขึ้น นอกเหนือจากคณะอนุกรรมการผลิตรายการที่ได้รับแต่งตั้ง

การพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครวิทยุชุมชน สถานีได้จัดอบรมเพิ่มทักษะแนวทางการ สื่อข่าว รายงานข่าว เขียนข่าว ตลอดจนการพูดทางวิทยุกระจายเสียงแก่สมาชิกที่เข้ามาเป็นอาสาสมัคร อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานที่ผ่านมาไม่มีการประสานงานอย่างใกล้ชิด ทำให้บทบาทในการเข้ามาร่วมแจ้งข่าวสารไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นทางคณะอนุกรรมการผลิตรายการจึงแต่งตั้งคณะทำงานที่เป็นอาสาสมัครเข้ามาร่วมผลิตรายการด้วยความสมัครใจ และพร้อมรับผิดชอบอย่างจริงจังขึ้นมาอีกคณะหนึ่ง เพื่อมาร่วมทำงานเป็นบรรณาธิการประจำวัน และร่วมดำเนินรายการ กับผู้จัดรายการหลัก คณะทำงานชุดนี้ประธานคณะอนุกรรมการผลิตรายการวิทยุชุมชนเป็นผู้แต่งตั้ง ซึ่งจะทำงานสนับสนุนคณะอนุกรรมการผลิตรายการ ทั้งการผลิตรายการและการขยายเครือข่าย

การมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กรชุมชน กับรายการวิทยุชุมชนดังกล่าวนี้ นับเป็น มิติใหม่ของสื่อวิทยุกระจายเสียงในท้องถิ่น ทำให้กระแสของชุมชนมีการกล่าวถึงมากยิ่งขึ้น หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ต่างต้องรับฟังเสียงสะท้อนของชุมชนผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงในรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช รายการวิทยุชุมชนที่เกิดขึ้นนี้จึงได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมอย่างจริงจังและชุมชนเองก็มีความพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมระดับหนึ่งแม้ว่าจะยังไม่มีกรรวมตัวเป็น องค์กรชุมชนทางด้านนี้โดยตรง

อาสาสมัครวิทยุชุมชนหลายคนระบุว่ารายการนี้เป็นช่องทางให้มีการติดต่อสื่อสารกัน ได้มากกว่าเดิม และเป็นการช่วยพัฒนาสังคมได้ส่วนหนึ่ง

“รายการนี้มีประโยชน์กับประชาชนในด้านความสัมพันธ์การส่งข่าวระหว่างชุมชนต่อชุมชน ถ้าเมื่อชุมชนใดมีข่าวหรือความรู้ เหตุการณ์ก็สามารถโทรศัพท์ผ่านรายการวิทยุชุมชนได้ โดยการ ออกอากาศสดได้ทันที และต้องการมาร่วมจัดรายการหรือประสานคนที่มีความรู้เรื่องราวดี ๆ มาร่วม

ออกในรายการต่อไปเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ฟังในชุมชน” (ประสิทธิ์ เทศสูงเนิน, สัมภาษณ์)

“การมาร่วมผลิตรายการเป็นการมาร่วมสะท้อนปัญหาที่น่าจะมีทางออก รายการวิทยุชุมชนน่าจะเป็นสื่อให้ชุมชนทราบว่าโคราชมีของดีอยู่ เพราะรายการโดยทั่วไปจะเป็นรายการเพลง รายการแบบนี้เพิ่งเห็น” (ธีระชาติ เสยกระโทก, สัมภาษณ์)

“ยินดีที่มาร่วมจัดรายการให้เป็นช่องทางข่าวสารต่อชาวบ้าน คิดว่าระยะนี้ครอบคลุมทุกประเด็นเป็นมิติใหม่ที่จะให้ชาวบ้านได้รับข้อมูลข่าวสาร อันจะยิ่งพลังเสริมสร้างให้ชาวบ้านมีความเข้มแข็งขึ้น” (ชฎาศิริ อภินันท์เมธา, สัมภาษณ์)

“รายการวิทยุชุมชนของคนโคราชนี่ จะเปิดทางกว้างให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารต่างๆ แล้วทางผู้ฟังก็มีความเห็นที่คิดเหมือนๆ กันที่ได้รับฟังมา แล้วก็เปิดเครื่องรับฟังในรายการประจำ” (เฉลิม ดั่งใหม่, อปม. สัมภาษณ์)

“มีความภาคภูมิใจมากอยากจะทำมานาน ได้นำข่าวจากหน่วยงานราชการอื่นๆ ไปประชาสัมพันธ์ผ่านศูนย์ข่าวให้บรรดาพี่น้องชาวบ้านได้รับทราบกันโดยรับปัญหาเรื่องทุกข์จากชาวบ้าน นำมาออกวิทยุชุมชน ถือว่าเป็นความสุขทางใจอย่างหนึ่ง เนื่องจากว่าตรงนี้ต้องการช่วยเหลือสังคมบ้าง เมื่อมีโอกาสที่จะทำได้” (สมชิต ทองสุขนอก, อปม. สัมภาษณ์)

รายการวิทยุชุมชนของคนโคราช ที่ดำเนินการโดย คณะกรรมการวิทยุชุมชนซึ่งเป็นผู้แทนจากชุมชน ประกอบด้วยภาคประชาชน องค์กรชุมชน หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรสาธารณกุศล โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นรายการที่เป็นศูนย์กลางข่าวสารในชุมชน ยึดหลักการให้บริการสาธารณะ ไม่แสวงหากำไร เพื่อให้เป็นรายการของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ตั้งแต่เริ่มออกอากาศ วันที่ 1 ตุลาคม 2541 รายการนี้ได้ตอบสนองคนในชุมชนให้เข้ามาใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงมากขึ้น สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 40 ระบุให้การดำเนินงานกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น แม้ว่าคณะกรรมการวิทยุชุมชนทั้งสองชุดไม่ได้มาจากการคัดเลือกให้เป็นผู้แทนประชาชนอย่างแท้จริง หรือไม่ได้ผ่านกระบวนการสรรหาของชุมชน แต่รายการนี้ได้เปิดโอกาสให้ผู้สนใจเข้ามาร่วมเป็นอาสาสมัครวิทยุชุมชนได้โดยไม่จำกัด

2.2 รูปแบบการนำเสนอรายการวิทยุชุมชน

ความสำคัญของรูปแบบรายการวิทยุชุมชน

การดำเนินงาน รายการวิทยุชุมชนของคนโคราช สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดนครราชสีมา นับเป็นการเกิดขึ้นของสื่อมวลชนอีกองค์กรหนึ่งที่มีการบริหารงาน ภายใต้คณะกรรมการวิทยุชุมชน ดังนั้นจึงเป็นความคาดหวังจากประชาชนในชุมชนหรือสังคมส่วนหนึ่งว่า สื่อวิทยุชุมชนนี้ควรจะทำอะไรให้กับชุมชน สังคม หรือผู้ฟังกลุ่มเป้าหมาย หากมองในแง่ของแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์กรผลิตสื่อมวลชนแล้วการเกิดขึ้นของวิทยุชุมชน แม้ว่าจะ

เป็นเพียงรายการเดียวของสถานี แต่การผลิตรายการที่ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ท่ามกลางการเฝ้า
มองของสาธารณะในการดูว่าสื่อวิทยุชุมชนนี้ทำหน้าที่สนองตอบความต้องการชุมชนเพื่อ
สาธารณะหรือไม่ ดังนั้นการทำงานของ นักวิทยุชุมชน ที่เข้ามาร่วมเป็นกรรมการวิทยุชุมชน
หรือเครือข่ายอาสาสมัครวิทยุชุมชนนั้น ต้องปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติงานในฐานะผู้แทนของประชาชน

การดำเนินงานของรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช ตามกรอบของแนวคิดดังกล่าวนี้
พลังและแรงกดดันทางสังคม เศรษฐกิจหรือการแข่งขันทางการตลาด ไม่มีผลโดยตรง เพราะ
รายการวิทยุชุมชนของคนโคราช เกิดจากแนวคิดด้านนโยบายหน่วยงานต้นสังกัด ขององค์กรผู้
ผลิตสื่อมวลชน คือกรมประชาสัมพันธ์ ที่นำร่องโครงการนี้ด้วยกรอบของรัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 40 ประกอบกับพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และ
กำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 ซึ่งมีเป้า
หมายพัฒนาสื่อวิทยุไปสู่ระบบสื่อเพื่อประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory democracy)
คือสื่อชุมชนหรือสื่อของประชาชน จากเดิมที่ประเทศไทยมีสื่อในระบบสื่อประชาธิปไตย ผ่านตัวแทน
(Democracy by representation) คือสื่อของรัฐ และสื่อของธุรกิจเอกชนนั่นเอง ดังนั้นวิทยุ
ชุมชนในการศึกษานี้ จึงไม่ได้เกิดขึ้น ภายใต้ภาวะกดดันทางเศรษฐกิจ หรือการตลาด

ความเปลี่ยนแปลงรูปแบบสื่อดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีสื่อมวลชนที่
ประชาชนมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตย โดยรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชเป็นสื่อมวลชนที่เปิด
โอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งสาร มิใช่เป็นแต่เพียงผู้รับสารเท่านั้น ประชาชนผู้รับ
ฟังที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป้าหมายจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการสะท้อนข้อมูลต่าง ๆ กลับ
ไปยังรายการ ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงระหว่างผู้ฟังกับรายการเพื่อให้ทราบว่าคุณภาพประชาชนต้องการอะไร

จากแนวคิดวิทยุชุมชน รายการวิทยุชุมชนของคนโคราช ได้แสดงบทบาท ทั้งในฐานะ
สื่อมวลชน และฐานะสื่อของชุมชน เนื่องจากวิทยุชุมชน เป็นสื่อที่ส่งกระจายเสียงในพื้นที่แคบๆ
ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ในที่นี้รายการวิทยุชุมชนของคนโคราช ส่งกระจายเสียงในระบบ
เอฟ.เอ็ม. กำลังส่ง 1 กิโลวัตต์ ดังนั้นจึงเป็นสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่เป็นสื่อของชุมชนจังหวัด
นครราชสีมาด้วย

การนำเสนอรูปแบบรายการวิทยุชุมชน หมายถึง การนำเสนอเสียงพูดในรายการ ซึ่ง
มีหลายลักษณะ เช่น การพูดคุย การสัมภาษณ์ การเล่าเรื่อง การรายงาน โดยเสียงที่นำมาเสนอ
ในรายการจะช่วยทำให้นื่องารายการน่าสนใจ ผู้ฟังมีความน่าเชื่อถือ ปกติแล้วเสียงที่ใช้นำเสนอ
ในรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชมีความหลากหลาย เนื่องจากรูปแบบของรายการเป็นการเฝ้า
การผลิตรายการ โดยเฉพาะการเปิดสายแสดงความคิดเห็นที่มีเสียงของผู้ฟังและผู้ร่วมรายการหลายคน

รวมทั้งรูปแบบของเสียงที่นำเสนอมีทั้งการเล่าเรื่อง การอ่าน การรายงานเหตุการณ์ หรือการสนทนา ซึ่งประชาชนสามารถร่วมตัดสินใจในการนำเสนอรูปแบบแบบรายการได้ตามความสนใจของประชาชนเสียงส่วนใหญ่ ดังนั้นการนำเสนอรูปแบบรายการวิทยุชุมชนขึ้นอยู่กับความเห็นร่วมกันของคณะกรรมการวิทยุชุมชนว่าจะเลือกการนำเสนอรายการในรูปแบบใด ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับความถนัดของผู้จัดรายการและทีมงานอาสาสมัครวิทยุชุมชน ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการผลิตรายการ

รายการวิทยุชุมชนของคนโคราช มีรูปแบบรายการที่หลากหลายทั้งลักษณะการสนทนา การพูดคุย หรือ การสัมภาษณ์ ซึ่งมีวิธีการนำเสนอหลายวิธี เช่น การรายงานข่าว การแสดงความคิดเห็น การร้องทุกข์ นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอในรูปแบบความบันเทิง และการจัดรายการนอกสถานที่ด้วย การจัดรายการในรูปแบบต่าง ๆ นี้มีผู้ดำเนินรายการหลัก 2 คน ในแต่ละวัน รูปแบบนี้เป็นมตความคิดเห็นจากตัวแทน ที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงชุมชน กำหนดเป็นกรอบในการดำเนินรายการมอบเป็นนโยบายให้คณะอนุกรรมการผลิตรายการวิทยุชุมชนไปผลิตรายการ ซึ่งการดำเนินรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชในรูปแบบการสนทนา มีดังนี้

1. การนำเสนอข่าวเด่นประจำวัน (ทั้งข่าวท้องถิ่น, ข่าวในประเทศ, ข่าวต่างประเทศ)
2. การสัมภาษณ์เรื่องที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นเนื้อหาหลักในแต่ละวัน
3. การซักถามของผู้ฟัง
4. การเปิดสายแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (ประเด็นที่ได้รับความสนใจจากสังคม หรือชุมชน)
5. การแจ้งข่าวชาวบ้าน, ข่าวบริการ, ข่าวประชาสัมพันธ์, ข่าวอุบัติเหตุ, สาธารณภัย
6. การแจ้งเรื่องร้องทุกข์จากประชาชน
7. การชี้แจงปัญหาจากหน่วยงานราชการ หรือ หน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องที่ประชาชนร้องทุกข์เข้ามา

รูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายดังกล่าว คณะอนุกรรมการผลิตรายการได้บรรจุอยู่ในช่วงเวลาของรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช 1 ชั่วโมง ดังนี้

ช่วงแรก (30 นาที) ประกอบด้วย

1. ข่าวเด่นประจำวัน หรือสถานการณ์ข่าวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น
2. การสัมภาษณ์ พูดคุยสาระความรู้ประจำวันกับผู้ร่วมรายการ
3. การซักถามข้อสงสัยในเรื่องที่น่าสนใจ

ช่วงที่สอง (30 นาที) ประกอบด้วย

1. การแจ้งข่าวสารทั่วไป, ข่าวบริการ
2. การเปิดประเด็นแสดงความคิดเห็น
3. การร้องทุกข์ (การร้องเรียนปัญหาต่างๆจากผู้ฟังรายการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

การแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น)

4. ชาวชาวบ้าน หรือรายงานอุบัติเหตุจากมูลนิธิพุทธธรรมการกุศล ชุค 31

การจัดรูปแบบของเนื้อหาที่ออกอากาศในรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช สามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ภาพที่ 4 แผนภูมิรูปแบบการจัดรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช

ผู้ดำเนินรายการ

วันจันทร์-ศุกร์	ผดุง จตุรภักดิ์/วิรวรรณ ดัดเพ็ชร์/วิภา รัตน์ะ
วันเสาร์	จิระศักดิ์ สี่หรัตน์/ไตรฤกษ์ ตั้งตระกูล/ณัฐวุฒิ จินากุล
วันอาทิตย์	คมกฤษ เสริฐนवलแสง/เอกภูมิ พลรัตน์/เกรียงศักดิ์ เอี่ยมเก็บ

ผู้ประสานงาน

วันจันทร์-ศุกร์	ธัญญรัตน์ โรจนหัสติน/เพ็ญแข ธรรมอินทร์
วันเสาร์-อาทิตย์	เพ็ญแข ธรรมอินทร์/วิภา รัตน์ะ

ผู้ควบคุมการผลิตรายการ กองบรรณาธิการประจำวัน

จากรูปแบบการจัดรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชที่มีความหลากหลายในช่วงเวลา 1 ชั่วโมง ต่อ 1 วันนั้นสามารถเขียนเป็นโครงร่างบทวิทยุ (Script) ได้ดังนี้

ผู้ดำเนินรายการหลัก 2 คน

ผู้ร่วมรายการ 1-2 คน

ผู้ประสานงาน 1 คน
 ช่างเทคนิค 1 คน
 อาสาสมัครแจ้งข่าว

ช่วงที่ 1 (30 นาที แรก)

ผู้ดำเนินรายการ :

สวัสดีครับ/ค่ะ ท่านผู้ฟังที่เคารพ พบกับรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชอีกครั้งในวันนี้ ตรงกับวันที่.....(ผู้ดำเนินรายการทักทายผู้ฟัง และเปิดหัวรายการ ถึงเรื่องที่จะพูดคุยในรายการผู้ร่วมรายการ)

: การรายงานข่าวเด่น หรือเหตุการณ์ที่น่าสนใจจากอาสาสมัคร สมาชิกลูกข่ายสวท. หรือผู้สื่อข่าวของสถานีเอง

สัมภาษณ์ผู้ร่วมรายการ พูดคุยถึงเรื่องที่เตรียมมาออกอากาศ :

เข้าสู่เนื้อหาประจำวันโดยมีผู้มาร่วมรายการ และบรรณาธิการที่ประสานงานในเรื่องนั้นร่วมจัดรายการ สนทนากับผู้มาร่วมรายการ โดยผู้ดำเนินรายการหลักของสถานีจะร่วมซักถามเพื่อให้เนื้อเรื่องมีความกระชับ ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ผู้ฟังทางบ้านถามข้อสงสัย : ตอบคำถามจากผู้ฟังทางบ้าน หรือข้อซักถามเพิ่มเติมจากนั้น ผู้ดำเนินรายการสรุปเนื้อหาที่เสนอไป พร้อมทั้งกล่าวลาในช่วงแรก

ช่วงที่ 2 (30 นาทีหลัง)

ผู้ดำเนินรายการ :

สวัสดีครับ/ค่ะ ท่านผู้ฟัง พบกับรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชช่วงที่ 2 เป็นการแจ้งข่าวชาวบ้าน และประเด็นที่น่าสนใจ ท่านผู้ฟังแจ้งข่าวหรือโทรศัพท์เข้ามาในรายการได้ (ช่วงนี้เป็นการเล่าข่าวบริการทั่วไป และเปิดรับสายแสดงความคิดเห็นหรือถ้าในช่วงแรก ผู้มาร่วมรายการยังให้รายละเอียดได้ไม่ครบ ก็อาจนำมาพูดคุยกันต่อ)

ผู้ฟังแสดงความคิดเห็น/อาสาสมัครแจ้งข่าว/ประชาชนแจ้งข่าวชาวบ้าน :

การรับเรื่องร้องทุกข์ (ประชาชนโทรศัพท์เข้ามาร้องเรียนปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องการให้หน่วยงานที่รับผิดชอบลงไปแก้ไข)

อาสาสมัครรายงานข่าว/ผู้ฟังรายงานข่าว :

การเสนอข่าวบริการ ด้านการตลาด รายงานข่าวอุบัติเหตุ ข่าวพยากรณ์อากาศ หรือรายงานข่าวจากอาสาสมัครและประชาชน

ผู้ดำเนินรายการกล่าวลาผู้ฟัง :

ผู้ดำเนินรายการ สรุปข่าวที่สำคัญที่รายการได้นำเสนอไป และกล่าวอ้างถึงข้อร้องทุกข์ของชาวบ้านที่รายการจะประสานงานแก้ไขปัญหา จากนั้นผู้ดำเนินรายการ กล่าวอำลาผู้ฟัง เนื่องจากหมดเวลาการเสนอรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชแล้ว พบกันใหม่ในวันพรุ่งนี้ (เพราะ

รายการวิทยุชุมชนของคนโคราชมีทุกวัน)

จบรายการ

รายการวิทยุชุมชนมีรูปแบบและเนื้อหาออกอากาศที่มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้ฟังและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็นลักษณะของการให้ข่าวสาร ความรู้ ด้านต่างๆ ตลอดจนการแจ้งข่าวสารที่เกิดขึ้นในชุมชน, ปัญหาสังคม, และการร้องทุกข์ปัญหาที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ซึ่งการร้องทุกข์เข้ามาในรายการวิทยุชุมชนประชาชนต่างคาดหวังว่าพวกเขาจะได้รับการช่วยเหลือ หรือ แก้ไขปัญหาจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ สังเกตได้จาก เมื่อปัญหาใดได้รับการแก้ไขอย่างทันท่วงที ประชาชนที่รับฟังอยู่จะโทรศัพท์กลับมารายงานว่า ปัญหาที่เขาแจ้งเข้ามานั้นได้รับการแก้ไขแล้ว ทำให้ผู้ฟังคนอื่น ๆ ที่ประสบปัญหาในลักษณะเดียวกันและปัญหาอื่น แจ้งข่าวร้องทุกข์เข้ามาในรายการมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่ก็มักจะระบุว่า เคยติดต่อไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงแล้ว แต่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ดังนั้น เมื่อมีรายการวิทยุซึ่งเป็นสื่อมวลชนที่สามารถประสานหน่วยงานต่างๆ ให้แก้ไขปัญหาของประชาชนได้ จึงเป็นช่องทางหนึ่ง ที่พวกเขาตัดสินใจโทรศัพท์เข้ามาแจ้งในรายการ ออกอากาศสด (Phone in)

“การสะท้อนกลับของผู้ฟังมายังรายการจากโทรศัพท์ นับเป็นสีสันของรายการ ถ้าวันไหนขาดไป เรารู้สึกว่าบรรยากาศการมีส่วนร่วมลดน้อยไป เพราะผู้ฟังมักคิดว่าถ้ามีโทรศัพท์เข้ามาในรายการ ก็ดูเหมือนว่ารายการได้ตอบสนองผู้ฟังอย่างทันที” (วีรวรรณ ดัดเพ็ชร, สัมภาษณ์)

“เท่าที่สังเกตประชาชนมีความพึงพอใจที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับรูปแบบรายการของวิทยุชุมชนที่หลากหลาย แต่ว่าจะสามารถตอบสนองประชาชนได้มากน้อยแค่ไหนนั้น รายการเป็นเพียงสื่อกลางที่จะประชาสัมพันธ์หรือสื่อสารเท่านั้น ซึ่งถ้าหากช่วยได้ก็ทำให้รายการนี้ประชาชนมีความนิยมมากขึ้น” (ธัญญรัตน์ โรจนหัสติน, สัมภาษณ์)

การเปิดช่องทางให้ประชาชนร้องทุกข์ปัญหาความเดือดร้อน แม้ว่าจะมีรูปแบบรายการส่วนหนึ่งของวิทยุชุมชนที่ประชาชนสนใจ แต่การคัดสรรเนื้อหาด้านอื่น ๆ ในการให้ความรู้กับผู้ฟังต้องพิจารณาให้ดีด้วย

“ความทุกข์ร้อนหรือปัญหาของชุมชนได้เห็นการใช้ช่องทางวิทยุชุมชนเป็นกระบอกเสียงให้กลไกหรือหน่วยงานของรัฐปรับปรุงการให้บริการ แต่เนื้อหาตามกรอบประเด็นของผังรายการแต่ละวันเรายังไปไม่ถึง คือต้องเพิ่มความเข้มข้นตามผังรายการหลักให้มากขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ของมิติทางสังคม” (จิรศักดิ์ สีหะรัตน์, สัมภาษณ์)

รูปแบบการนำเสนอรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช

1. การสนทนา และการสัมภาษณ์ ประกอบด้วยวิธีการนำเสนอดังนี้

ก. การรายงานข่าว เรื่องราว ความคิดเห็น และการร้องทุกข์

เป็นการรายงานข่าว และการเปิดรับฟังความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาธารณะหรือเป็นเรื่องของคนส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะ เป็นความคิดเห็นในด้านการติติง ชื่นชม เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา หรือการแสดงความคิดเห็นเป็นประเด็นปัญหาให้สังคมช่วยกันคิด พิจารณา ตลอดจนการแจ้งปัญหาเพื่อต้องการให้เกิดการแก้ไขหรือการร้องทุกข์ของประชาชนที่รับฟังรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชนั้นเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้สำหรับการทำหน้าที่วิทยุชุมชน ในการเป็นศูนย์กลางข่าวสารของประชาชนในชุมชน หรือเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิด, จุดประกายประเด็นสาธารณะ

การรายงานข่าว แสดงความคิดเห็น และการร้องทุกข์ทางโทรศัพท์

- ประชาชนจากชุมชนวัดเลียบ ร้องเรียนถนนชุมชนตรีซำรูด และบริเวณทางเข้าโรงเรียนโคราชพิทยาคม ช่วงโค้งไฟเขียว-แดง จากวัดเลียบ นักเรียนเข้าออก ลำบากมาก เนื่องจากสภาพถนนชำรุด น้ำท่วมขังเมื่อฝนตก เพราะท่อระบายน้ำมีปัญหา

- ประชาชนผู้ใช้เส้นทาง รพช.สายขามทะเลสอ-บ้านโนน ร้องเรียนถนนชำรูดมาก ขอให้หน่วยงานที่รับผิดชอบซ่อมแซมด้วย

- ประชาชนลำปำ ร้องเรียนเรื่องการถมถนนอุดตันท่อระบายน้ำ ทำให้น้ำท่วมขัง ส่งกลิ่นเหม็น (บันทึกการออกอากาศ วันที่ 13 ต.ค. 2541)

- ผู้ใหญ่บ้านบ้านหนองรังกา สำนอง เพ็ญโคกกรวด ร้องเรียนปัญหาไฟฟ้าสาธารณะไม่ติด 2 จุด คือบริเวณทางแยกบายพาส จากโคกกรวด ไป มทส. ช่วงตลาดไม้ดอกไม้ประดับ และบริเวณสำนักงานสามัญศึกษา,โรงเรียนนครราชสีมา (บันทึกการออกอากาศ วันที่ 22 ต.ค 2541)

- ประชาชนท้าวสุระ ซอย 3 ต.ในเมือง ร้องเรียนว่าผู้ขับซึ่รถเมล์สาย 14 (สายตรง) ขับรถเร็ว ประมาท โดยเฉพาะเวลาที่รถเมล์สายนี้จะข้ามถนนใหญ่ช่วงประตูผี - อ.โชคชัย ที่ไม่ระมัดระวังว่าจะมีรถสวนมา หรือประชาชนข้ามถนน จึงขอฝากถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร ให้ไปตรวจตราและกำชับผู้ขับขี่ด้วย (บันทึกการออกอากาศ วันที่ 18 พ.ย. 2541)

- คุณคมสันต์ ประเสริฐเดช จาก ต.จอหอ ร้องเรียนเรื่อง พนักงานของสำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคม จังหวัดนครราชสีมา โต๊ะที่ 1 และ 2 จากซ้ายมือ แกวหน้า พูดจากับประชาชนกวานไปมา ใช้ภาษาไม่สุภาพ พบเห็นเรื่องนี้ด้วยตนเอง ไปติดต่อเรื่องหลานจะเดินทางไปทำงานต่างประเทศทั้งๆ ที่หลักฐานทุกอย่างพร้อม แะไปขออนุมัติเดินทางเท่านั้น แต่เจ้าหน้าที่แสดงกิริยาไม่ดี (บันทึกการออกอากาศ วันที่ 26 พ.ย. 2541)

- ประชาชนร้องเรียนไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจ ให้ช่วยสอดส่องบริเวณถนนฝั่งเมืองที่ 1 ระยะทาง 1,000 เมตร ด้านถนนสุรนารายณ์ เชื่อมกับถนนมิตรภาพ ซึ่งเปิดให้ใช้แล้วมีรถจักรยานยนต์จำนวนมากนับ 100 คัน วิ่งแข่งกันใช้เป็นถนนประลองความเร็ว ในช่วงดึก ประมาณเที่ยงคืน ถึง 02.00 น. โดยถนนดังกล่าวเป็นย่านชุมชน หมู่บ้านอาร์เอ็นซีดี ต้องการให้เจ้าหน้าที่

ตำรวจจราจรเข้าไปดูแล (บันทึกออกอากาศ 19 พ.ย. 2541)

รูปแบบของการรายงานข่าว หรือการแสดงความคิดเห็นและการร้องเรียนปัญหาต่างๆ เพื่อให้รายการวิทยุชุมชนของคนโคราชเป็นสื่อกลางในการประสานงานแก้ไขปัญหานี้ คณะอนุกรรมการผลิตรายการวิทยุชุมชนได้เห็นว่าเป็นแนวทางที่ดึงดูดความสนใจให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับรายการได้มากที่สุด

ในการประชุมคณะอนุกรรมการผลิตรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชครั้งที่ 1/2541 วันที่ 13 ตุลาคม 2541 ที่ประชุมได้รับทราบผลการจัดรายการวิทยุชุมชนตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2541 ว่ารายการได้รับความสนใจจากผู้ฟังมาก ซึ่งได้โทรศัพท์เข้ามาร้องเรียน แสดงความคิดเห็น จึงคาดว่าต้องไปรายการคงจะได้รับความสนใจจากประชาชนมากยิ่งขึ้นโดยคณะอนุกรรมการคนหนึ่ง คือ คุณพฤษ์สิทธิ์ โอภิษา ได้เสนอว่า ถ้ามีการร้องเรียนเรื่องถนนชำรุดหรือเรื่อง อบต.(องค์การบริหารส่วนตำบล) ที่มีการทุจริตคอร์รัปชัน จะสามารถรายงานออกอากาศได้หรือไม่ ซึ่งประธานการประชุม นายสมศักดิ์ กาญจนวัฒนา กล่าวว่า ในช่วงเริ่มแรกของการออกอากาศรายการวิทยุชุมชน อยากจะให้รายการนี้เป็นกระบอกเสียงของประชาชน โดยการออกอากาศเรื่องเกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชน การร้องเรียน ร้องทุกข์ของประชาชนก่อน จนกว่ารายการนี้เป็นที่ชื่นชอบเป็นที่นิยมของประชาชน มีความมั่นคงแล้วค่อยเสนอในเรื่องของการทุจริตคอร์รัปชัน (รายงานการประชุมคณะอนุกรรมการผลิตรายการ,13 ต.ค. 2541)

อาสาสมัครวิทยุชุมชนหลายคนมองว่า การร้องทุกข์และการสัมภาษณ์ น่าจะเป็นรูปแบบที่ประชาชนต้องการรับฟังจากวิทยุชุมชน

“น่าจะเป็นรูปของการสัมภาษณ์ประชาชนบ้างแล้วก็รับเรื่องร้องทุกข์จากประชาชนเป็นส่วนใหญ่ ผมว่าดีนะครับ เพราะว่าประชาชนต้องการรับทราบปัญหาของท้องถิ่น เนื่องจากว่าเวลาเขามีปัญหา ก็อยากจะฟังรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช โดยจะนำเรื่องร้องเรียนมาฝากยังลูกข่าย (สมาชิกลูกข่ายรายงานเหตุ สวท.-ผู้วิจัย) ลูกข่ายก็จะได้นำเรื่องราวเหล่านี้ออกกรายการ ไม่นั่นก็เชิญตัวเขามาสัมภาษณ์สดเลย ผมว่าจะดึงดูดความสนใจมากเลยทีเดียว (สมชิต ทองสุกนอก, สัมภาษณ์)

“ประชาชนได้โทรศัพท์เข้ามาช่วยรายการ มันเป็นจุดเด่นที่ประชาชนอยากจะไขข้อข้องใจ ซึ่งมันค้างคาในหัวใจอยู่ไม่มีที่ระบาย ไม่มีที่แสดงออก วิทยุชุมชนของคนโคราช ตรงนี้ต่างหากที่เป็นจุดที่ทำให้ประชาชนได้โทรศัพท์เข้ามาสอบถาม โทรศัพท์เข้ามาชี้แจงเรื่องราวต่างๆในการกิจประจำวันนับว่ามีประโยชน์มาก ได้สอบถามนักฟังวิทยุต่างๆ ที่ได้ไปสัมผัส เขาบอกว่า เขาฟังรายการนี้เป็นประจำ เขาว่าได้สาระประโยชน์มาก อยากจะรู้อะไรเขาสามารถโทรศัพท์มาได้ทันที และก็มีผู้มีความรู้มาตอบในรายการได้อย่างดีที่สุดใน ทำให้เขาเข้าใจในปัญหาอะไรต่างๆ ได้ดี (กำปั้น

บ้านแท่น (ชื่อย่นอก), ศิลปินเพลงโคราช, สัมภาษณ์)

“เป็นการดำเนินงานที่เรียกว่าใช้ได้ทีเดียว เพราะว่าเปิดโอกาสให้พี่น้องประชาชนได้โทรศัพท์เข้ามาพูดคุยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหาท้องถิ่น จากหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือองค์กรประชาชน ทั้งการฝึกอบรมหรือทุกข์ของคนเมืองหรือ... รับทุกข์, การเสวนาในเรื่องต่างๆ” (บุญมี เดชาวุธ, สัมภาษณ์)

จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย พบว่า ในการชี้แจงข้อสงสัยหรือปัญหาที่ประชาชนร้องเรียนผ่านมายังรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช หน่วยงานในท้องถิ่นที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบปัญหาและเข้าไปแก้ไขปัญหา จะเกี่ยวข้องกับงานด้านสาธารณูปโภค เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ถนน ขึ้นอยู่กับว่าพื้นที่ไหน หน่วยงานใดจะเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นหน่วยงานราชการทั้งนั้น นอกจากนั้นแล้วผู้บริหารของหน่วยงานเหล่านี้มักจะลงมาเป็นผู้ตอบปัญหาเองเนื่องจากคณะทำงานของรายการได้ประสานงานเกี่ยวกับการร้องเรียนของประชาชนไปยังผู้บริหารแต่ละหน่วยงานโดยตรง เพื่อให้การตอบปัญหาเป็นไปอย่างรวดเร็วและปัญหาได้รับการแก้ไขอย่างทันท่วงที ทั้งผู้จัดการโทรศัพท์จังหวัดนครราชสีมา เจ้าหน้าที่งานที่ดินจังหวัดนครราชสีมา ผู้อำนวยการแขวงกทางและผู้อำนวยการสำนักงาน รพช.จังหวัด และนายกเทศมนตรี, เทศมนตรี เป็นต้น

ในกรณีของผู้บริหารหน่วยปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ผู้บริหารเทศบาลนครนครราชสีมา นั้นได้ให้ความสำคัญกับการชี้แจงข้อร้องเรียนของประชาชนมากเป็นพิเศษ อาจเป็นเพราะผู้บริหารหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นข้าราชการการเมืองท้องถิ่น ที่ต้องเอาใจใส่ในฐานะเสียงของตนเอง จึงพยายามที่จะดำเนินงานบริการประชาชนให้ดีที่สุด เช่น ในการออกอากาศวันที่ 15 พ.ย. 2541 ณัฐกานต์ วินิจฉัยกุล ลูกชายสาวท.ได้รายงานย้ำถึงความเดือดร้อนของพระสงฆ์ที่เข้าปริวาสกรรมที่สำนักสงฆ์ประโดก ทางเข้าโคกไผ่ จำนวน 200 รูปไม่มีน้ำใช้ (น้ำประปาไม่ไหล) อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือด่วน (มีการประสานงานครั้งแรก วันที่ 14 พ.ย. 2541 เวลา 19.05 น. แต่ยังไม่ประสานงานแก้ไขปัญหาไม่ได้ เนื่องจากเป็นเวลาค่ำมากแล้ว) และคณะทำงานวิทยุชุมชนได้ประสานงานไปยังนายกเทศมนตรีเทศบาลนครราชสีมาให้ความช่วยเหลือเมื่อเวลา 13.50 น. จากนั้นเวลา 14.30 น. ได้รับแจ้งจากคุณณัฐกานต์ สมาชิกลูกชายสาวท.ว่าได้รับการช่วยเหลือแล้วโดยทางเทศบาลส่งน้ำเข้าไปช่วย

ในการประชุมคณะกรรมการผลิตรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช ครั้งที่ 2/2541 วันที่ 10 พ.ย. 2541 ประธานในที่ประชุมได้แจ้งเพื่อทราบถึงการที่มีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนให้ความสนใจแจ้งข่าวสารเข้ามาถึงรายการจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นทางจดหมาย, โทรศัพท์ หรือการเข้าร่วมรายการสด กับผู้ดำเนินรายการ โดยเฉพาะการแจ้งข่าวสารจาก อปม.และประชาชน ซึ่งได้แจ้งขอความช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนผ่านรายการวิทยุชุมชนฯ ไปยังหน่วยงานต่างๆ อาทิ ประชาชนจากถนนมุขมนตรี ร้องเรียนถนนมุขมนตรีชำรุด ซึ่งอยู่ในเขต

เทศบาลนครนครราชสีมา ประชาชนจากบ้านหนองรังกา ต.โคกกรวดร้องทุกข์ปัญหาเรื่องไฟฟ้า บริเวณทางแยกบายพาส เข้ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จากตลาดไม้ดอกไม้ประดับไฟฟ้า ถนนไม่สว่าง,ประชาชนในเขตเทศบาลฯ ร้องเรียนเส้นทางการจราจรถนนมิตรภาพ ช่วงหน้าโรงพยาบาลเซ็นต์เมรี่ถึงพีกาซัสมีการจราจรติดขัดจากการซ่อมแซมถนน ขอให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ไปอำนวยความสะดวกในเวลาเช้า-เย็น ที่การจราจรคับคั่งด้วย โดยสรุปภาพรวมแล้ว การจัดการรายการวิทยุชุมชนที่ผ่านมามีโทรศัพท์ร้องเรียนในรายการ 25 สาย (ประจำเดือนตุลาคม10 พ.ย. 2541)และรายการวิทยุชุมชน สามารถติดต่อประสานงานหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มาชี้แจงข้อเท็จจริงออกอากาศสดได้ 15 สาย ที่เหลือผู้รับผิดชอบรับเรื่องไปดำเนินการแก้ไข (รายงานการประชุมคณะกรรมการผลิตรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช,10 พ.ย.2541)

การชี้แจงปัญหาที่ประชาชนร้องเรียนเข้ามายังรายการนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับฟังการแจ้งข่าวร้องเรียนผ่านรายการ บางครั้งได้ต่อโทรศัพท์เข้ามาชี้แจงผ่านรายการหลังจากที่รับฟังการร้องเรียนจากประชาชนในทันที เช่น การจัดการรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช เมื่อวันที่ 12 พ.ย. 2541 ในช่วงที่สองของรายการมีประชาชนร้องเรียนน้ำประปาในเขตเทศบาล บริเวณถนนสีปศิริ ซอย 5 ไม่ไหลมา 4-5 วันแล้ว ขอให้เทศบาลเร่งแก้ไขด้วย ปรากฏว่า เมื่อประชาชนพุดจบ เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์เทศบาลนครราชสีมา ซึ่งเป็นอาสาสมัครวิทยุชุมชนด้วย คือ คุณบุญมี เดชาวุธ ได้โทรศัพท์เข้ามาชี้แจงสาเหตุที่น้ำประปาไหลอ่อนเพราะน้ำมีปริมาณน้อย ทำให้น้ำไปไม่ถึงในทุกพื้นที่ (บันทึกการออกอากาศ รายการวิทยุชุมชนของคนโคราช,12 พ.ย. 2541)

หลังจากนั้นทีมงานผู้ดำเนินรายการก็จะประสานงานไปยังเทศมนตรีเทศบาลนครนครราชสีมาที่ดูแลรับผิดชอบเรื่องน้ำประปา เพื่อขอให้มาชี้แจงให้ประชาชนทราบเหตุผลอีกครั้ง การประสานงานจะเป็นหนังสือราชการและการโทรศัพท์นัดหมายโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์เทศบาลนครราชสีมา ก็จะเป็นผู้ติดตามผลให้อีกส่วนหนึ่งจากนั้นเทศมนตรีที่รับผิดชอบเรื่องน้ำประปาก็ได้มาชี้แจง เช่น กรณี ประชาชนร้องเรียนน้ำประปาไม่ไหลเป็นเวลา 4-5 วัน บริเวณถนนสีปศิริ ซอย 5 นายเลิศศักดิ์ สุรินทร์ศักดิ์ เทศมนตรีเทศบาลนครนครราชสีมา ได้ชี้แจงทางโทรศัพท์ออกอากาศสดในช่วงแรกของรายการ (12.00-12.30น.) วันที่ 17 พ.ย. 2541 โดยระบุว่า สาเหตุที่น้ำประปาไม่ไหลเพราะมีการก่อสร้างโครงการวางท่อระบายน้ำ เป็นเหตุให้กระทบกระเทือนท่อส่งน้ำ และฝากบอกประชาชน ถ้าหากมีปัญหาสอบถามไปได้ที่เทศบาลนครราชสีมา ซึ่งเจ้าหน้าที่ยินดีให้ความช่วยเหลือ ส่วนกรณีน้ำประปาไม่ไหลบริเวณชุมชนวัดสุทธจินดา ก็จะต้องสอบให้ว่าข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร

การร้องทุกข์ของประชาชนผ่านรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช ในระยะแรกที่มีประชาชนแจ้งเข้ามาทางโทรศัพท์และรายการสามารถประสานงานชี้แจงให้ประชาชนได้รับความ

กระจ่างโดยเร็วจากการตอบคำถามของผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบอีกทั้งยังมีการแก้ไขปัญหาตามที่ประชาชนร้องขอ ทำให้ผู้ฟังเริ่มมีความคาดหวังกับการทำหน้าที่ประสานงานแก้ไขปัญหาของชุมชนในการจัดรายการแต่ละวันในระยะแรกนั้นจึงมีประชาชนร้องเรียนปัญหาเข้ามามากซึ่งส่วนใหญ่เป็นความเดือดร้อนเกี่ยวกับสาธารณูปโภคในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการติดต่อกับส่วนราชการต่างๆ ที่ไม่ได้รับความสะดวกและเป็นธรรม เช่น

กรณีของประชาชนบ้านตะเคียน อ.ด่านขุนทด ร้องเรียนเรื่องที่ดินจังหวัดเรียกเก็บเงิน 2,700 บาท กับประชาชนกรณีออกโฉนดที่ดิน ดังนั้นจึงต้องการให้เจ้าหน้าที่ที่ดินจังหวัดชี้แจงรายละเอียดการเรียกเก็บเงินอย่างละเอียด เมื่อรายการได้รับข้อร้องทุกข์กรณีนี้แล้ว ทีมงานผู้จัดรายการได้ประสานงานไปยังสำนักงานที่ดินจังหวัดนครราชสีมา โดย นายชัยวัฒน์ ลิ้มปวีรณธะ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ชี้แจงรายละเอียดว่าการเข้าไปรังวัดที่ดินให้กับประชาชนแต่ละครั้งดำเนินการตามกฎหมายที่กำหนดอัตราการเรียกเก็บเงินที่ถูกต้องและการมัดจำรังวัดต้องเสียค่าใช้จ่าย เพราะ 1. ค่าคนงานรังวัด (ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ที่ดินจังหวัด) 2. ค่าพาหนะที่ใช้ 3. ค่าธรรมเนียมแปลงละ 40 บาท แต่กรณีของประชาชนบ้านตะเคียนที่เสีย ค่าใช้จ่าย 2,700 บาท ไม่สามารถชี้แจงรายละเอียดได้ว่าเสียค่าอะไรบ้าง เพราะไม่ทราบรายละเอียดเรื่องนี้จริงๆ แต่ชี้แจงได้ว่าการเสียค่าใช้จ่ายแต่ละท้องที่ไม่เท่ากัน และยืนยันว่าเจ้าหน้าที่ที่ดินจังหวัดภายหลังที่ได้รับเรื่องการขอรังวัดจากประชาชนเรารับดำเนินการไม่เกิน 30 วัน (เฉพาะเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา) แต่นอกเขตไม่ทราบ (บันทึกเทปออกอากาศ ,25 พ.ย. 2541)

การชี้แจงของเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดกรณีดังกล่าวได้ชี้แจงเพิ่มเติมอีกครั้งในวันที่ 26 พ.ย. 2541 เนื่องจากการชี้แจงครั้งแรกหมดเวลาออกอากาศก่อน ซึ่งเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดได้ยืนยันว่าการเรียกเก็บเงินค่ารังวัดนั้น เป็นธรรมเนียมการเรียกเก็บตามอัตราที่ถูกต้องตามกฎหมายหากประชาชนสงสัยดูได้ที่สำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสอบถามผ่านรายการวิทยุชุมชน

วันที่ 20 พ.ย. 2541 มีสายจากประชาชนฝากถามไปยัง พ.ต.ท.ถวาย บุรณรักษ์ รองผู้กำกับการฝ่ายจราจร สภ.เมืองนครราชสีมา เกี่ยวกับการจอดรถไม่เป็นระเบียบบนบริเวณหน้าโรงเรียนเมืองนครราชสีมา จนถึงโรงเรียนสุนารี ซึ่งเมื่อประชาชนร้องเรียนเข้ามา ผู้ประสานงานซึ่งอยู่ในห้องส่งก็ได้ประสานงานไปยังผู้รับผิดชอบทันที

“พ.ต.ท.ถวาย บุรณรักษ์ รองผู้กำกับการฝ่ายจราจร สภ.เมืองนครราชสีมา ชี้แจงว่าการจอดรถที่ถนนด้านหน้าโรงเรียนดังกล่าวนี้เป็นปัญหาที่เจ้าหน้าที่ตำรวจพยายามควบคุมอยู่ เพราะเป็นปัญหาการจราจรที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดในตัวเมืองนครราชสีมา คือ ถนนมิตรภาพมาห้างสรรพสินค้าอรุณศิริ ซิตี จนถึงแยกประตูน้ำจึงขอความร่วมมือประชาชนเคารพกฎจราจร ไม่เป็นคนมักง่ายขอให้เห็นใจเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย” (บันทึกการออกอากาศ, 20 พ.ย. 2541)

นอกจากการชี้แจงหรือตอบคำถามตามข้อร้องเรียนของประชาชนผ่านรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช หน่วยงานในท้องถิ่นที่ได้รับการประสานงานจากรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช บางครั้งก็ได้ชี้แจงข้อร้องเรียนของประชาชนเป็นเอกสารทางราชการ เช่นเดียวกับที่รายการได้ประสานงานไป เช่น กรณีที่สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดนครราชสีมาได้ชี้แจงข้อร้องเรียนของประชาชน ด.สุรนารี อ.เมืองนครราชสีมา ที่บอกว่าบ้านไม่มีไฟฟ้าใช้ ในขณะที่พื้นที่อยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ขอให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดนครราชสีมาได้ออกไปตรวจสอบด้วย หรือกรณีเรื่องค่าใช้จ่ายการรังวัดที่ดินของสำนักงานที่ดินจังหวัด

การจัดรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชที่มีการเปิดสายแสดงความคิดเห็นและรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนออกอากาศสดโดยตรงนี้ เป็นการทำหน้าที่สื่อกลางในการประสานการแก้ไขปัญหาของชุมชน ตามความคาดหวังของชุมชนที่ต้องการเห็นสื่อวิทยุชุมชนเป็นกระบอกเสียงของประชาชนอย่างแท้จริง

การประสานงานกับหน่วยงาน องค์กร หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานต่างๆ โดยเจ้าหน้าที่ประสานงานรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช จะดำเนินการทันทีเมื่อได้รับการแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ โดยประสานไปยังผู้รับผิดชอบโดยตรง หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมักจะได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ด้วยดี ทั้งนี้คณะผู้จัดรายการได้เน้นกับผู้ฟังตลอดว่าปัญหาต่างๆ ที่ประชาชนร้องเรียนเข้ามาทางรายการไม่เพิกเฉย จะพยายามติดต่อประสานงานการแก้ไขปัญหาอย่างเต็มที่ โดยเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2541 นายสมศักดิ์ กาญจนวัฒนา ประธานคณะกรรมการผลิตรายการได้มาร่วมดำเนินรายการ ชี้แจงเกี่ยวกับการติดต่อหน่วยงานราชการให้มาร่วมรายการ รวมถึงการช่วยเหลือ แก้ปัญหาเมื่อประชาชนร้องเรียน โดยยืนยันว่ารายการวิทยุชุมชนเป็นช่องทางในการประสานงานแก้ไขปัญหาระหว่างหน่วยงานรัฐกับประชาชน ไม่ได้มีเจตนาจับผิดหน่วยงานต่างๆ แต่อย่างใด

การชี้แจงดังกล่าวข้างต้น เป็นการแสดงให้เห็นว่า คณะทำงานผลิตรายการวิทยุชุมชนไม่ได้มีเจตนาที่จะเป็นผู้จับผิด หรือกล่าวโทษผู้หนึ่งผู้ใด เพียงต้องการเป็นสื่อกลางในการแก้ไขปัญหาของชุมชนเท่านั้น เพื่อให้บ้านเมืองพัฒนาไปตามที่ประชาชนคิดว่าควรจะเป็น ทั้งนี้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ของผู้วิจัย นับแต่ที่รายการวิทยุชุมชนของคนโคราชดำเนินรายการมาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2541 พบว่า รายการวิทยุชุมชนของคนโคราชได้รับการตอบสนองจากผู้ฟังค่อนข้างมาก อาจจะบอกได้ว่าผู้ฟังซึ่งเป็นประชาชนในเขตเทศบาลนคร อ.เมืองนครราชสีมา เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของรายการนี้ ได้มีส่วนร่วมกับการรายการในการแจ้งข่าวสาร ชักถามปัญหา แจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ ทั้งปัญหาความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน หรือความเดือดร้อนทั่วไป โดยรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชก็ได้ตอบสนองด้วยการประสานงานกับหน่วยงาน องค์กร ผู้รับผิดชอบทั้งโดยตรง และโดยอ้อม ให้มาตอบปัญหา ชี้แจง ข้อสงสัย เรื่องร้องเรียนของผู้ฟัง ซึ่งบางกรณี หน่วยงานที่

รับผิดชอบก็ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้ทันที หรือถ้าดำเนินการไม่ได้ ก็ได้มอบตัวแทนหน่วยงาน มาชี้แจงผ่านรายการให้ ประชาชนที่ร้องเรียนเข้ามาได้ทราบ ทำให้ผู้ฟังส่วนใหญ่ที่ได้แจ้งเรื่องร้องเรียน หรือ ข้อซักถามต่างๆ มีความพอใจ ทำให้สนใจติดตามรับฟังรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช เป็นประจำ รายการมีการสื่อสารสองทิศทางทั้งนี้ด้วยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน องค์กร ในท้องถิ่น ที่มีความเข้าใจ และให้การสนับสนุนรายการ ซึ่งส่วนหนึ่งอาจมาจากความเชื่อถือของประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ที่มีต่อสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัด นครราชสีมา หรือรูปแบบรายการวิทยุชุมชนที่เป็นสื่อกลางของชุมชน ทั้งด้านการพัฒนา และ ประสานการแก้ไขปัญหา รายการวิทยุชุมชนของคนโคราช จึงได้รับการยอมรับของชุมชนมาก แม้ว่าเพิ่งดำเนินการจัดรายการมาได้ระยะหนึ่งเท่านั้น

ข. การเสนอปัญหาของชุมชนเพื่อร่วมกันหาทางออก

ปัญหาการชุมนุมโดยวิธีปิดถนน (ออกอากาศวันที่ 15 ก.พ. 2542) จากกรณีที่ รายการวิทยุชุมชนของคนโคราช ได้แจ้งข่าวการชุมนุมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม โดยการปิดถนน มิตรภาพฯ เข้ากรุงเทพมหานคร ช่วง อ.ปากช่อง -อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี เพื่อต่อต้านการแปรรูป อสค. และร้องเรียนให้ ผอ.อสค. ลาออกและมีการรายงานเพิ่มเติมโดย คุณกำปั่น บ้านแท่น ซึ่ง กำลังเดินทางไปจังหวัดสระบุรีตามเส้นทางถนน มิตรภาพ-สระบุรี และทราบว่ามีการชุมนุมปิด ถนนเข้ากรุงเทพฯ จึงได้แจ้งข่าวมายังรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชในช่วงบ่าย จากนั้นคณะ ทำงานได้ประสานงานไปยัง ร.ต.อ. เชาวณิช พังพันธ์ รองสารวัตรทางหลวง สภอ.ปากช่องได้ ชี้แจงการปิดถนนของกลุ่มเกษตรกร เพื่อเป็นการแนะนำประชาชนให้หลีกเลี่ยงเส้นทางที่จะเข้า กรุงเทพมหานคร ภายหลังจากมีการพูดคุยเรื่องนี้ประชาชนที่กำลังเดินทางเข้ากรุงเทพฯตามเส้น ทางถนนมิตรภาพ ได้โทรศัพท์เข้ามายังรายการวิทยุชุมชนเป็นจำนวนมากเพื่อขอทราบเส้น ทางการเลี่ยงบริเวณที่มีการปิดถนนของกลุ่มผู้ชุมนุมดังกล่าว และยังมีประชาชนได้โทรศัพท์เข้ามา แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการชุมนุมเรียกร้อง ด้วยการปิดถนนว่า ย็นสิ่งที่ไม่ดี สร้างความเสีย หายให้กับประชาชน ซึ่งไม่รู้อะไรด้วย การชุมนุมเรียกร้องใดๆควรวีธีการประนีประนอมจะดีกว่า นอกจากนั้นประชาชนอีก 17 สายก็ได้โทรศัพท์ เข้ามาสอบถามสาเหตุการจราจรติดขัด สลับการ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการชุมนุมปิดถนน และสอบถามเส้นทางเลี่ยงบริเวณเกษตรกรชุมนุมอยู่ ทำให้การจัดรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชในช่วงที่ 2 เวลา 13.00 -13.30 น. ต้องขอขยาย เวลาการจัดรายการวิทยุชุมชนออกไปจนถึงเวลา 16.00น. เนื่องจากมีสายเข้ามาแสดงความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่สื่อมวลชนแขนงอื่นๆ เช่น โทรทัศน์ก็ได้รายงานข่าวการชุมนุมปิดถนน ของเกษตรกรอย่างต่อเนื่องเช่นกัน

กำปั่น บ้านแท่น (สัมภาษณ์) ระบุว่าวิทยุชุมชนของคนโคราชเป็นมิติใหม่ เป็นวิทยุ ของประชาชนคนโคราชโดยเฉพาะผมซึ่งใจในวันที่มีมอบ(การชุมนุม-ผู้วิจัย) ปิดถนนที่เลยปากช่อง

ไปหน่อย วิทยุชุมชนของคนโคราช ได้ทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ที่สุด คือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนที่จะเดินทางเข้ากรุงเทพฯทราบว่าจะเดินทางเข้าปากช่องไปมวกเหล็กจะติดมือบ คราวนั้นผมเปิดวิทยุฟังขณะเดินทางไปจังหวัดสระบุรี รายการวิทยุชุมชนของคนโคราชได้ออกอากาศแนะนำผู้ที่จะเดินทางเข้ากรุงเทพฯให้เลี่ยงถนนสายที่ติดขัด ผู้ที่เปิดฟังวิทยุอยู่ที่โทรศัพท์เข้าไปในรายการว่าไปทางสายนั้นบ้างสายนี้บ้าง ทำให้ผู้ฟังได้สาระประโยชน์อย่างมากที่สุด นี่แหละวิทยุชุมชนของคนโคราชทำหน้าที่ เสมือนเป็นอัญมณี เป็นเพชร ถ้าอย่างหนึ่ง ผมในฐานะที่เป็นอนุกรรมการซึ่งเป็นฝ่ายแจ้งข่าวต่างๆและโทรศัพท์เข้าไปรายงาน แนะนำ ผู้ที่ขับขี่ยานต่างๆ ให้เลี่ยงไม่เข้าปากช่องโดยไปสายด่านขุนทด สายห้วยบง เมื่อไปถึงปั้มน้ำมันแห่งหนึ่ง เห็นรถจอดเต็มน้ำมันมาก ผมถามเขาว่าที่เลี่ยงสายปากช่องมวกเหล็ก เพราะอะไรทำไมถึงมาทางนี้ถูก รถเหล่านั้นล้วนแต่มาจากต่างจังหวัดทั้งสิ้น เช่น กาฬสินธุ์ อุตร หนองคาย เขาบอกว่าฟังรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช มีคนหนึ่งโทรศัพท์เข้ารายการ ชื่อคุณกำปั่นแนะนำถนนสายนี้ก็เลยมา อันนี้ถือว่า วิทยุชุมชนของเราทำหน้าที่ได้อย่างบริบูรณ์บริการประชาชนดีมาก (กำปั่น บ้านเด่น, สัมภาษณ์)

การเสนอปัญหาเรื่องการชุมนุมของเกษตรกรโดยการปิดถนนซึ่งทำให้ประชาชนที่สัญจรไปมาเดือดร้อน และรายการวิทยุชุมชนเป็นช่องทางการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย ใช้เวทีชุมชนทางอากาศ ผ่านรายการวิทยุชุมชนในการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความคิดเห็น ตลอดจนเสนอประเด็นปัญหาให้สังคมร่วมกันหาทางแก้ไขว่า การชุมนุมเรียกร้องของประชาชนนั้น สมควรมีการปิดถนนหรือไม่ แม้ว่าปัญหานี้เกิดจากกระแสของเหตุการณ์ แต่น่าจะเป็นช่องทางที่วิทยุชุมชนได้ร่วมเสนอปัญหาให้คนในชุมชนร่วมกันคิดหาทางแก้ไข เป็นการเข้าถึงสื่อที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วม

ค. การสัมภาษณ์เพื่อให้ความรู้ และการศึกษาตลอดชีวิต

รายการวิทยุชุมชนของคนโคราช ได้จัดเวลาสำหรับให้ความรู้ หรือ การศึกษาตลอดชีวิตด้านต่าง ๆ สลับกันเป็นประจำทุกวันในรูปแบบการสนทนาสาระประจำวัน หรือการสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลโดยตรงซึ่งประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ทั้งการเป็นผู้ฟังหรือการซักถามปัญหาข้อสงสัยหรือมาร่วมในการผลิตรายการ

ประชาชนที่เป็นอาสาสมัครวิทยุชุมชนเป็นผู้ที่กำหนดประเด็นการจัดรายการโดยผู้จัดรายการจะร่วมพูดคุย หรือสัมภาษณ์ ผู้มาร่วมรายการ ให้มีความเป็นกันเองให้มากที่สุด เพราะผู้มาร่วมรายการส่วนใหญ่ มักเป็นชาวบ้าน หรือถ้าเป็นเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ก็ต้องมีการพูดคุยที่เป็นกันเอง เพื่อให้ผู้ฟังมีความรู้ดีกว่าผู้ดำเนินรายการ และผู้มาร่วมรายการมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้ฟังเป็นอย่างดี การสนทนาสาระดังกล่าวนี้ที่ทีมงานที่สัมภาษณ์หรือประสานงานจะพยายามให้เนื้อหาจบภายในวันเดียว ที่มาร่วมพูดคุยออกอากาศ เพราะในแต่ละ

วันนี้จะมีบรรณาธิการ หรือคณะทำงาน ประสานผู้มาร่วมรายการหรือเตรียมเนื้อหาเพื่อออกอากาศไว้แล้ว

การเดินทางมาจัดรายการที่สถานี

คมกฤช เสริฐนวลแสง บรรณาธิการประจำวันอาทิตย์ กฎหมายน่ารู้ และรัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน ได้เชิญผู้ร่วมรายการจาก คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดนครราชสีมา สมพร วงศ์เวชสวัสดิ์ มาจัดรายการให้ความรู้เรื่องประชาชนได้อะไรจากกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ, แผนงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง, เลือกตั้งอย่างไรจึงจะได้คนดี รูปแบบการสนทนาสาระเกี่ยวกับกฎหมาย ดังกล่าวนี้นี้เป็นการกำหนดประเด็นเนื้อหาของบรรณาธิการประจำวันอาทิตย์ และประสานงานกับผู้ร่วมรายการ ให้มาร่วมจัดรายการด้วยตนเอง โดยจะตอบข้อซักถามจากผู้ฟังออกอากาศสดด้วย (บันทึกออกอากาศ, วันที่ 6 ธันวาคม 2541)

น.พ.ชาญชัย เศรษฐสุวรรณ จักษุแพทย์จากกองสาธารณสุข เทศบาลนครราชสีมา มาจัดรายการที่สถานีโดยการประสานงานของอนุกรรมการผลิตรายการ บุญมี เดชาวุฒิปุดธิ่อง โครงการก๊ฟ เดอะ ก๊ฟ ออฟ ไซต์ และแนะนำตอบปัญหาสายตาแก่ประชาชน โดยมีคุณลุงมนัส สงดกลาง ผู้ป่วยโรคสายตาที่รักษากับนายแพทย์ชาญชัย มาร่วมพูดคุยถึงการผ่าตัดต้อกระจกที่ได้ผลดี เสียค่าใช้จ่ายน้อย ร่วมในรายการด้วย ซึ่งการมาจัดรายการสดที่สถานีของจักษุแพทย์ ทำให้ประชาชนที่รับฟังรายการได้มีโอกาสซักถามปัญหาสายตา เพราะบางคนมีปัญหาแต่ยังไม่เคยไปพบจักษุแพทย์ (บันทึกออกอากาศ, วันที่ 1 ธันวาคม 2541)

การร่วมจัดรายการทางโทรศัพท์

การให้ความรู้เรื่องภาวะความเครียด โดยนายแพทย์สรวิทย์ สังข์รัมย์ จิตแพทย์โรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมา เข้าสายพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาความเครียดนำไปสู่การฆ่าตัวตาย การพูดคุยประเด็นความเครียดนี้เป็นสาระที่เป็นกระแสในช่วงนั้นที่มีเหตุฆ่าตัวตาย ปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์บ่อยมากขึ้นเนื่องจากภาวะความเครียด (บันทึกการออกอากาศ, วันที่ 7 ต.ค. 2541)

วีรนาถ เป็รื่องคำ อาสาสมัครวิทยุชุมชน รายงานจากบ้านธารปราสาท ต.ธารปราสาท อ.โนนสูง ซึ่งเป็นหมู่บ้านประวัติศาสตร์ที่พบโครงกระดูก 3 พันปี และชาวบ้านได้รวมกลุ่มกันทอเสื่อกกจันทบูร เพื่อเป็นหัตถกรรมจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว โดยมีสมาชิกกลุ่ม 16 คน ตั้งแต่เริ่มทำยังไม่มีปัญหาด้านตลาดและวัตถุดิบ (บันทึกการออกอากาศ, วันที่ 15 ต.ค. 2541) กรณีรายงานนี้ชาวบ้านที่ทำเสื่อกกจันทบูรบ้านธารปราสาทได้ร่วมพูดคุยถึงวิธีการทำและรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการทำอาชีพเสริมดังกล่าวนี้ ดังนั้นประชาชนจึงเป็นผู้ที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดรายการอีกแนวทางหนึ่ง

ในการสนทนากับผู้ร่วมรายการถึงเนื้อหาสาระในเรื่องต่างๆนี้ ผู้ดำเนินรายการจะซักถามผู้มาร่วมรายการในวันนั้น และจะเปิดให้อาสาสมัครที่เป็นบรรณาธิการ ได้พูดคุย ซักถามไป

พร้อมๆกัน เพื่อให้การสนทนาได้ประเด็นตามที่ผู้มาออกรายการต้องการทั้งนี้หากข้อมูลที่สนทนาในรายการยังไม่ชัดเจน ผู้ฟังทางบ้านก็จะซักถามทางโทรศัพท์ให้ผู้มาร่วมออกรายการชี้แจงเพิ่มเติมได้

การเชิญผู้มาร่วมรายการคณะทำงานที่เป็นบรรณาธิการประจำวันจะเป็นผู้ประสานงานเชิญผู้มาร่วมรายการ ซึ่งส่วนใหญ่บรรณาธิการแต่ละวันจะประสานงานกันภายในเพื่อพิจารณาประเด็นที่สมควรนำมาออกอากาศให้เป็นที่น่าสนใจของผู้ฟังมากที่สุด โดยที่คณะอนุกรรมการฯ ได้เปิดกว้างให้ผู้รับผิดชอบแต่ละวันเป็นผู้จัดการด้วยตนเอง กับทีมงาน ไม่มีการขอร้องจากเจ้าหน้าที่ของสถานีแต่หากทีมงานบรรณาธิการวันไหนจะขอคำแนะนำ เจ้าหน้าที่ของสถานีที่เป็นคณะทำงานก็ให้คำแนะนำได้เช่นกัน

การคิดประเด็นเนื้อหา และเชิญบุคคล มาร่วมออกรายการนั้น บรรณาธิการ ประจำวัน มักจะมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า 1 หรือ 2 สัปดาห์ บางครั้งอาจเป็นการวางแผนล่วงหน้าเป็นเดือนสำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับฤดูกาล เช่นด้านการเกษตร , สาธารณสุข เป็นต้น

ประเด็น เรื่องการเกษตรทำมาหากินที่นำ มาพูดคุยในรายการวิทยุชุมชน เป็นทางเลือกของประชาชนหรือผู้ฟัง โดยเฉพาะแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง ที่ทุกคนรอบคร้วควรรหันมาทำเกษตรแบบพอเพียงรับประทานในครัวเรือน จึงเป็นหัวเรื่องหนึ่งที่คณะอนุกรรมการผลิตรายการ กำหนดเป็นเนื้อหาหลักในวันอังคาร

สมบัติ ราชวงศ์ (สัมภาษณ์)บรรณาธิการประจำวันอังคาร บอกว่า การเชิญพี่น้องเกษตรกรมาออกรายการทุกคนให้ความร่วมมือมาออกรายการช่วงเที่ยงถึงเที่ยงครึ่ง เพราะเกษตรกรเดี๋ยวนี้อาจรู้จักรการประชาสัมพันธ์ เห็นว่าการออกรายการเป็นหัวใจการประชาสัมพันธ์ที่เกษตรกรมีโอกาสนำผลงานมาบอกเล่าทางวิทยุ ส่วนการติดต่อผู้มาร่วมรายการจะต้องมองว่าเรื่องที่จะนำมาออกนั้นเป็นเรื่องที่กำลังเป็นกระแสความต้องการของชุมชนอยู่หรือไม่ เช่น ขณะนี้เรื่องผักปลอดสารพิษกำลังได้รับความสนใจหรือผักปลอดภัยจากสารพิษกำลังมาแรง มีการพูดคุยในทุกวงการ ดังนั้นการประสานงานเกษตรกรมาออกรายการ จึงเป็นการพูดคุยเรื่องที่ทันสมัยให้ผู้ฟังทั่วไปและเกษตรกรรู้จักว่า ขณะนี้การปลูกผักปลอดสารพิษได้ขยายไปในทุกอำเภอ แต่ผลผลิตยังไม่มากนัก ผู้ปลูกเมื่อผลิตแล้วก็ไม่รู้จะขายที่ไหน ดังนั้นเมื่อเรื่องนี้มีการพูดคุยในรายการวิทยุชุมชนจะเป็นการบอกข่าวหรือประชาสัมพันธ์ทั้งในส่วนผู้ปลูก (เกษตรกร) และผู้ซื้อ (ประชาชนทั่วไป) ให้ทราบข้อมูล การปลูกและการจำหน่ายไปพร้อมๆ กัน (สมบัติ ราชวงศ์, สัมภาษณ์)

การคัดเลือกเนื้อหาที่นำมาเสนอในรายการแต่ละวันนั้น บรรณาธิการประจำวันเป็นผู้ตัดสินใจและประสานงานด้วยตนเอง

ประสิทธิ์ เทศสูงเนิน อาสาสมัครจากโรงเรียนเทศบาล 2 (ชุมชนวัดสมอราย) กล่าวว่าการเป็นบรรณาธิการประจำวัน 2 วัน คือ วันอังคารถือเมืองนำอยู่ และวันพฤหัสบดี

เยาวชนและการศึกษานั้น ก่อนประสานผู้มาออกรายการจะเตรียมการก่อนเหมือนกับการทำงานบ้าน พอสอนฟุตบอลอาชีพเสร็จกลับบ้านประมาณ 2-3 ทุ่ม ก็จะมานั่งวางแผนว่าสัปดาห์หน้ามีประเด็นอะไรจะเชิญใครมาร่วมออกอากาศหรือคิดว่าช่วงนี้มีข่าวอะไรที่ประชาชนในชุมชนสนใจบ้างก็จะเชิญผู้เกี่ยวข้องมา (ประสิทธิ์ เทศสูงเนิน, สัมภาษณ์)

“เกี่ยวกับงานสาธารณสุข ถ้าเป็นกรณีโรคประจำท้องถิ่นหรือโรคฤดูกาล ค่อนข้างจะแน่นอนในการจัดผังออกอากาศหรือการรับสมัคร การลงทะเบียนผู้พิการ อาจจัดลำดับความสำคัญถ้ามีเรื่องเร่งด่วนก็ต้องปรับ ซึ่งในการวางแผนเรื่องที่จะออกอากาศอาจจะใช้ 1 เดือน แต่เท่าที่ทำมาส่วนใหญ่จะกำหนด 2 สัปดาห์ ล่วงหน้าจึงจะสามารถประสานงานกับผู้ร่วมรายการได้ ถ้าเป็นโรคท้องถิ่นก็จะมีวางแผนอยู่แล้ว เช่น หน้าฝนต้องพูดรณรงค์ป้องกันโรคไข้เลือดออก การคว่ำกะลา กำจัดลูกน้ำยุงลายทุกบ่ายวันศุกร์ให้สะอาดหูชาวบ้าน (รัตนา วิริยะกุล, สัมภาษณ์)

การจัดผัง(Program) ออกอากาศของบรรณาธิการประจำวันพุธ ที่รับผิดชอบเนื้อหาเกี่ยวกับสาธารณสุขนี้ บรรณาธิการคือ คุณรัตนา วิริยะกุล จะจัดผู้ให้ข่าวสารหรือผู้ร่วมรายการทั้งในห้องส่งและโทรศัพท์เข้ามาร่วมรายการ เนื่องจากงานด้านสาธารณสุขนั้นจะต้องประสานงานทั้งจังหวัด บางเรื่องจึงจำเป็นต้องมีผู้ร่วมรายการนอกห้องส่ง ใช้โทรศัพท์มาร่วมออกรายการแทนเพื่อความสะดวก ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย เพราะผู้ให้ข้อมูลบางครั้งอยู่ในโรงพยาบาลชุมชนอำเภอต่างๆ จึงไม่สะดวกที่จะมาร่วมรายการ ส่วนผู้ร่วมรายการในห้องส่งนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นระดับผู้บริหารหรือหัวหน้าฝ่ายที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่สนทนากัน เพราะเจ้าหน้าที่เหล่านี้สามารถมาร่วมรายการในห้องส่งได้โดยสะดวก เพราะสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมาอยู่ใกล้กับสถานีฯ

นอกจากนั้น รัตนา วิริยะกุล ยังบอกว่า การประสานงานเพื่อออกอากาศทางโทรศัพท์ไม่ค่อยมีปัญหาอะไร สามารถประสานงานล่วงหน้าเพียง 1 สัปดาห์และถ้าเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงก็แจ้งล่วงหน้า 1-2 วันได้ โดยเน้นข้อความสั้น กระชับ ประมาณ 5 นาที ส่วนคำถามข้อสงสัยผู้ฟังจะโทรศัพท์เข้ามา โดยปกติแล้วก็จะเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุ ลักษณะอาการ และการป้องกันโรคต่างๆ (รัตนา วิริยะกุล, สัมภาษณ์)

การที่คุณรัตนา วิริยะกุล อาสาสมัครจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา สามารถเป็นผู้ตอบปัญหาเกี่ยวกับข้อสงสัยหรือปัญหาสาธารณสุขได้ แม้ว่าขณะนั้นผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุขจะไม่ได้เข้าร่วมรายการ(กรณีโทรศัพท์มา) อาจเป็นเพราะว่าภูมิหลังของคุณรัตนาก่อนที่จะมาเป็นนักวิชาการสาธารณสุขฝ่ายสุขศึกษา และประชาสัมพันธ์นั้น คุณรัตนาคือพยาบาลวิชาชีพมาก่อน อีกทั้งเป็นผู้ที่ทำงานสุขศึกษาประชาสัมพันธ์ ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับงานป้องกันปัญหาสาธารณสุขเป็นอย่างดี จึงสามารถแก้ไขสถานการณ์ได้ทันท่วงที แต่หากเป็นคำถามที่เป็นเรื่องเฉพาะด้านคุณรัตนาก็จะประสานผู้รู้มาตอบคำถามของผู้ฟัง เหมือนกับกรณีของ

บรรณาธิการคนอื่น ๆ

ในการสนทนาสาระประจำวันของบรรณาธิการประจำวันและผู้ร่วมรายการนั้น ถ้าหากเรื่องไหนไม่สามารถพูดจบได้ภายในครึ่งชั่วโมงแรก คือ ช่วงแรกของรายการ ผู้ดำเนินรายการก็จะบอกผู้ฟังว่าจะมีการพูดคุยในเรื่องนี้อีกในช่วงที่ 2 และขอให้ผู้ฟังเตรียมคำถามที่จะสอบถามผู้ร่วมรายการหรือแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในเนื้อหาที่กำลังสนทนากันในรายการได้ เพื่อให้ความกระจ่างกับผู้ฟังคนอื่น ๆ ด้วย ซึ่งระยะเวลาของการจัดสัดส่วนของการออกอากาศ สาระประจำวันนี้ ผู้ดำเนินรายการจะเป็นผู้ที่พิจารณาร่วมกับบรรณาธิการประจำวันว่า ควรจะยุติในช่วงใด เพราะต้องเปิดโอกาสให้อาสาสมัครคนอื่น ๆ ได้แจ้งข่าวชาวบ้าน ตลอดจนการเปิดสายรับข้อคิดเห็นจากผู้ฟังรายการ และยังมีช่วงการร้องทุกข์อีกด้วย

การสนทนาสาระประจำวัน ถ้าหากบรรณาธิการจัดทำบทวิทยุคร่าว ๆ ถึงรายละเอียดของเนื้อหา ประเด็นที่จะนำเสนอ ผู้ร่วมรายการมีใครบ้าง อีกทั้งตั้งคำถามที่จะสนทนาหรือสัมภาษณ์ผู้ร่วมรายการล่วงหน้า จะทำให้การดำเนินรายการเป็นไปอย่างราบรื่น แต่หากบรรณาธิการประจำวันไม่ได้จัดทำบทวิทยุ หรือประสานงานล่วงหน้า มีเพียงการนัดแนะให้ผู้ร่วมรายการเดินทางมาที่สถานี โดยที่บรรณาธิการผู้นั้นไม่ได้มาด้วย อาจทำให้การเตรียมประเด็นเนื้อหาที่จะพูดขลุกขลักบ้าง ผู้ร่วมรายการก็อาจสับสนหรือไม่พอใจได้

วีรวรรณ ดัดเพ็ชร์ ผู้ดำเนินรายการหลักคู่กับผดุง จตุรภักดิ์ บอกว่า การจัดรายการที่มีการเตรียมประเด็นชัดเจนจะทำให้รายการดำเนินไปอย่างราบรื่นเพราะมีการเตรียมการ ว่ามีใครมาร่วมรายการ การเตรียมคำถาม จะถามให้ผู้ฟังเกิดความรู้และเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังมากที่สุด ซึ่งการที่ผู้ดำเนินรายการได้ทราบหัวข้อการสนทนาล่วงหน้าเหมือนกับได้เตรียมตัวมาก่อน จึงไม่มีอะไรที่เป็นความยากลำบาก ตรงกันข้ามกับลักษณะของเนื้อหาสาระที่ไม่ได้เตรียมประเด็นไว้ก่อนก็มาปรับขณะดำเนินรายการเดี๋ยวนั้น ก็ยากกว่าในการใช้คำพูด เพราะอาจจะพูดผิดไป ถ้าเป็นลักษณะวิชาการ ความรู้ ต้องมีการเตรียมเพื่ออ้างอิงก่อน เราไม่สามารถพูดเองได้ นอกจากนั้นก็บอกกล่าวกับผู้ฟังทางบ้านให้มีความเป็นกันเองมากขึ้น โดยให้ช่วยคิด ช่วยเสนอคำถามมาว่า ต้องการฟังเรื่องอะไร ดังนั้นการทำรายการที่ไม่ได้วางแผนล่วงหน้า หรือไม่มีบทวิทยุ จะจัดรายการได้ไม่ดี (วีรวรรณ ดัดเพ็ชร์, สัมภาษณ์)

การจัดรายการในช่วงสาระประจำวันนี้ นับเป็นหัวใจหลักของการผลิตรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชที่อนุกรรมการ อาสาสมัครและประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในรายการได้ เนื่องจากการกำหนดประเด็นการสนทนาในรายการ ซึ่งจะขึ้นาบรรยาอากาศของการจัดรายการในแต่ละวัน เช่น พอเข้ารายการผู้ดำเนินรายการจะทักทายผู้ฟังและบอกกล่าวผู้ฟังว่า วันนี้

รายการมีอะไรเสนอบ้าง เป็นการบอกเมนู (MENU) รายการที่ผู้ฟังจะได้ฟัง ถ้าหากบรรณาธิการประจำวัน ผู้รับผิดชอบไม่ได้ประสานงานกับผู้ดำเนินรายการล่วงหน้าหรือไม่มีเนื้อหาประเด็นหลักที่จะนำเสนอในช่วงสาระประจำวันแล้ว ผู้ดำเนินรายการก็จะจัดรายการที่ขาดทิศทาง คือ มีข่าวหรือสถานการณ์อะไรที่สำคัญในวันนั้นก็พอไปเรื่อยจนกว่าจะมีสาย (โทรศัพท์) รายงานเข้ามาถึงจะไปพูดคุยกับผู้รายงานข่าว หรือในช่วงนั้นก็กลายเป็นการเปิดสายแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ที่ผู้ฟังและผู้ดำเนินรายการจะพูดคุยกัน นอกจากนั้นก็จะมีสายแจ้งเรื่องร้องเรียนในช่วงนี้ด้วย เมื่อหมดเวลาในช่วงแรกจาก 12.00-12.30 น. พอเริ่มช่วงที่สองในเวลา 13.00-13.30 น. ผู้ดำเนินรายการก็ต้องประเด็นข่าวที่เป็นกระแสสังคมอยู่ในขณะนั้น ร่วมรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน สลับกับการแจ้งข่าวบริการทั่วไป ทำให้รายการวิทยุชุมชนของคนโคราชวันนั้นมีความหลากหลายประเด็นและเนื้อหา ซึ่งแม้ว่าจะเป็นการตอบสนองความต้องการของชุมชนหรือผู้รับฟังรายการได้ส่วนหนึ่ง แต่ก็ทำให้รายการขาดรูปแบบที่ชัดเจนในการนำเสนอรายการ โดยผู้ฟังบางกลุ่มอาจจะคอยติดตามฟังเรื่องราวที่เป็นสาระความรู้ประจำวันแต่เมื่อไม่มีเนื้อหาสาระที่เขาคอยรับฟัง ก็อาจจะสับสนกับการจัดรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชได้

2. รูปแบบความบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจ

ในการจัดรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนหรือชุมชนให้มีความพึงพอใจรูปแบบหนึ่งคือการจัดรายการภาคบันเทิง การตอบปัญหาชิงรางวัล ซึ่งนอกจากการพักผ่อนและความบันเทิงแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนกับรายการได้อีกแนวทางหนึ่ง

ก. การจัดให้มีการตอบคำถามชิงรางวัล

คณะกรรมการผลิตรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช ได้พิจารณาอนุมัติในการจัดให้มีการตอบปัญหาสาระความรู้ในรายการ เพื่อเป็นการสร้างกระแสการมีส่วนร่วมของประชาชนกับรายการ โดยสถานีมีเสีียดของสำนักงานประกันสังคม จำนวน 30 ตัว สำหรับเป็นรางวัลกับผู้ตอบปัญหาถูกต้อง ร่วมมือกับสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนครราชสีมาจัดตอบคำถามความรู้เกี่ยวกับความรู้ประกันสังคมผ่านรายการโดยมีรูปแบบรายการช่วงตอบคำถามคือ ให้ความรู้งานประกันสังคมก่อน 5 นาที โดยประกันสังคมจังหวัดนครราชสีมา จากนั้นถามคำถามที่สำนักงานประกันสังคมเป็นผู้ตั้ง โดยให้ผู้ฟังส่งคำตอบมาทางไปรษณียบัตร และจัดเฉลยคำตอบในสัปดาห์ต่อไป โดยจะแจกเสื้อสัปดาห์ละ 1 ตัว โดยจัดให้มีการตอบคำถามในช่วงที่ 2 ของวันจันทร์ นอกจากนั้นสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา โดยนายแพทย์สำเริง แหยมกระโทก นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา ได้เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการผลิตรายการครั้งที่ 3/2542

วันที่ 9 มีนาคม 2542 เสนอให้ตอบปัญหาเกี่ยวกับบัตรสุขภาพโดยมีเสื่อยึดแจกให้ผู้ตอบคำถาม เช่นเดียวกันจำนวน 60 ตัวเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ฟังเกี่ยวกับบัตรประกันสุขภาพ

หลังจากมีการตอบคำถามเกี่ยวกับสาระจากประกันสังคมแล้ว ประชาชนให้ความสนใจเขียนไปรษณียบัตรเข้ามาตอบคำถามน้อยมากมีเพียงสัปดาห์ละ 3-4 ฉบับเท่านั้น โดยประชาชนโทรศัพท์เข้ามาพูดคุยกับทีมงานวิทยุชุมชนว่า คำถามยากมากและไม่สะดวกในการตอบ ทางไปรษณียบัตร ควรเปลี่ยนเป็นตอบคำถามทางโทรศัพท์

ตัวอย่าง คำถาม - คำตอบ ประกันสังคมออกอากาศรายการวิทยุชุมชน

คำถาม พระราชบัญญัติประกันสังคมกำหนดหน้าที่ให้นายจ้างต้องปฏิบัติอย่างไร

คำตอบ

1. นายจ้างที่มีลูกจ้างครบ 10 คน ต้องขึ้นทะเบียนและจ่ายเงินสมทบกองทุน เงินทดแทนและกองทุนและกันสังคม
2. นำลูกจ้างที่มีอายุระหว่าง 15-60 ปีบริบูรณ์ ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตนตามกฎหมาย
3. แจ้งเปลี่ยนแปลงกรณีรับลูกจ้างใหม่หรือลูกจ้างลาออกภายใน 1 เดือน นับจากวันที่มีการเปลี่ยนแปลง
4. หักค่าจ้างลูกจ้างตามอัตราที่กฎหมายกำหนดออกเงินสมทบเท่าจำนวนที่หักจากลูกจ้างและนำส่งสำนักงานประกันสังคมเดือนละ 1 ครั้ง

คำถามประกันสังคมนี้เกี่ยวข้องกับกฎหมายประกันสังคมโดยจะถามหลังจากที่ประกันสังคมจังหวัดนครราชสีมา นายทัศนัย อธิวงกุล ได้เห็นข้อมูลหรือสาระเนื้อหา ของประเด็นที่ตั้งเป็นคำถามแล้วเพื่อให้ผู้ฟังได้เกิดความสนใจและตอบเข้ามาได้ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายประกันสังคม และมีส่วนร่วมกับรายการวิทยุชุมชน โดยประกันสังคมจังหวัดนครราชสีมาได้ให้ความสำคัญกับการร่วมให้ข้อมูลและตั้งคำถามในรายการเป็นประจำทุกวันจันทร์ โดยใช้โทรศัพท์เข้ามาร่วมพูดคุย ซึ่งแม้ว่าคำถามของสำนักงานประกันสังคม จะดูเหมือนว่ายากไปสำหรับบางคน แต่ก็มีผู้ฟังที่ตอบคำถามเข้ามาถูกต้อง หรือใกล้เคียงทีมงานก็จะพิจารณาให้มีส่วนได้รับการชิงรางวัล คือเสื่อยึดเพราะจะมีการแจกสัปดาห์ละ 1 ตัวเท่านั้นเมื่อมีผู้ตอบถูกมากกว่า 1 คน ก็ต้องจับสลากโดยมีการจับสลากผู้โชคดี ในรายการหลังการตั้งคำถามในสัปดาห์ถัดไป พร้อมทั้งเฉลยคำตอบ

ส่วนการตอบคำถามบัตรประกันสุขภาพของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา นั้น จัดให้มีการตอบคำถาม ในช่วงที่ 2 ของรายการ 13.00-13.30 น. ทุกวันเนื่องจากมีคำถามและเสื่อยึดซึ่งเป็นรางวัลมาก โดยสาระเกี่ยวกับบัตรประกันสุขภาพนั้น ก่อนจะให้มีการตอบคำถาม

ได้มีการพูดคุยสาระความรู้ ของบัตรประกันสุขภาพในวันพุธช่วงสุขภาพคนโคราช ก่อนหนึ่งสัปดาห์ สำหรับวันอื่นๆ ผู้ดำเนินรายการจะเชิญเจ้าหน้าที่ฝ่ายบัตรประกันสุขภาพ มาพูดคุยสาระของบัตร วันละ 2-3 นาที เป็นการให้ความรู้ไปเรื่อยๆ โดยไม่เจาะจงว่า เนื้อหาที่พูดคุยในวันนั้น จะต้องเป็นคำถามที่จะถาม

คำถามบัตรประกันสุขภาพได้ให้ประชาชนตอบคำถามทางโทรศัพท์ โดยมีเจ้าหน้าที่ประสานงาน และบรรณาธิการคอยจัดทำตอบและชื่อ-สกุลผู้ตอบ โดยให้ผู้ตอบคำถามบัตรประกันสุขภาพได้ตอบออกอากาศสด (On Air) ด้วย ทำให้สร้างบรรยากาศการตอบคำถามมีความเข้มข้นมาก บางวันมีผู้ตอบคำถามมากถึง 20 สายในช่วงเวลาเพียง 15-20 นาที ของการดำเนินรายการเรื่องนี้ และผู้ที่ตอบเข้ามาส่วนใหญ่จะตอบถูกทำให้การจับสลากในแต่ละวัน ต้องมีกรรมการร่วมเป็นสักขีพยาน โดยเชิญเจ้าหน้าที่จากงานต่างๆ ของสถานี หรือคณะทำงาน ผู้ไม่ร่วมรายการ เป็นผู้จับสลากหาผู้โชคดี ระหว่างนั้นผู้ดำเนินรายการก็จะเฉลยคำตอบ การที่ประชาชนสนใจตอบคำถาม บัตรประกันสุขภาพมากกว่าการตอบคำถามบัตรประกันสังคม อาจเป็นเพราะคำถามบัตรประกันสุขภาพง่ายกว่า และสามารถตอบไปนในรายการทันที โดยใช้โทรศัพท์และทราบผลในเวลาไม่นานนัก คือเมื่อจบรายการในแต่ละวัน ตัวอย่างคำถาม-คำตอบ บัตรประกันสุขภาพ

1. *คำถาม* เมื่อซื้อบัตรประกันสุขภาพนักเรียนแล้ว สามารถใช้ได้ทันทีหรือไม่อย่างไร
คำตอบ ไม่ได้ บัตรจะคุ้มครองสุขภาพ หลังจากชำระเงินค่าบัตร 30 วัน
2. *คำถาม* บัตรประกันสุขภาพนักเรียนแตกต่างกันอย่างไรกับบัตรประกันสุขภาพ

ครอบครัว

คำตอบ ไม่แตกต่าง

ข. การจัดรายการวิทยุชุมชนช่วงข่าวและเพลง

รายการวิทยุชุมชนของคนโคราชในภาคบ่าย เป็นการจัดรายการที่มีทั้งสาระข่าวสาร ในท้องถิ่นและเสียงเพลง โดยที่ประชุมอนุกรรมการผลิตรายการได้กำหนดให้เปิดเพลงลูกทุ่ง และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังแนะนำเพลงที่ชื่นชอบได้ด้วย ซึ่งในช่วงนี้ผู้จัดรายการ ทีมบรรณาธิการจะประสานงานกับรายการของสถานีในช่วงถัดไปด้วยเพื่อให้ประชาชนสามารถแจ้งข่าวสารหรือแนะนำเพลง รวมทั้งเปิดเพลงที่ยังคงค้างจากรายการวิทยุชุมชน

การประสานงานอย่างต่อเนื่องทั้งการแจ้งข่าวสารและแนะนำเพลงกับรายการ 105.25 ข่าวสารและความบันเทิง ที่มีคุณวิภา รัตนะ ดำเนินรายการในช่วงเวลา 13.30-14.00 น. ทำให้

รายการในช่วงนี้ผนวกรวมเป็นรายการวิทยุชุมชนภาคบันเทิงในเวลาต่อมา รายการวิทยุชุมชนช่วงข่าวและเพลงในปัจจุบันจึงมีเวลาออกอากาศรวม 1 ชั่วโมงต่อวันจากเวลา 13.00-14.00 น. ซึ่งเป็นการจัดรายการด้านบันเทิงที่ตอบสนองผู้ฟังอีกกลุ่มหนึ่ง ทั้งนี้การขยายเวลาในภาคบ่ายช่วงวิทยุชุมชนข่าวและเพลงนี้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนแสดงให้เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดให้มีรายการวิทยุชุมชนช่วงข่าวและเพลงเกิดขึ้น

3. รูปแบบการจัดรายการนอกสถานที่

เป็นการจัดรายการวิทยุชุมชนนอกห้องส่ง โดยการรายงานเรื่องราวต่าง ๆ จากที่เกิดเหตุ หรือการถ่ายทอดสดกิจกรรมของชุมชน

รูปแบบรายการวิทยุชุมชนที่มีความหลากหลายดังกล่าวนี้ มุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนในชุมชนเป็นหลัก ขณะเดียวกันเนื้อหาและรูปแบบรายการก็ยังสามารถแสดงให้เห็นบทบาทหน้าที่ของรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดนครราชสีมาไปพร้อม ๆ กัน รายการวิทยุชุมชนจึงมีบทบาทหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนและสื่อของชุมชน จากการศึกษาวิจัยนี้ สามารถสรุปบทบาทหน้าที่ของรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช ได้ดังนี้

1. กระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนมีความสนใจในปัญหาของชุมชนตัวเอง ซึ่งจะเป็นการพัฒนาตนเองและชุมชน
2. เป็นช่องทางแสดงความคิดเห็น ข้อโต้แย้ง ข้อเสนอแนะ และหาทางออกในการแก้ไขปัญหาชุมชนร่วมกัน
3. ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการประสานความเข้าใจระหว่างหน่วยงานราชการและประชาชนในชุมชน
4. เป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนข่าวสารภายในชุมชน และระหว่างชุมชนอื่น การแลกเปลี่ยนข่าวสารควรจะเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ อันจะทำให้ชุมชนมีการพัฒนามากยิ่งขึ้น
5. ร่วมถ่ายทอดมรดก วิถีชีวิตชุมชนและภูมิปัญญาชาวบ้านในการร่วมสร้างทุนทางสังคมให้เกิดขึ้น เพื่อสร้างสรรค์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่เป็นความภาคภูมิใจของชุมชน
6. ให้เกิดความบันเทิงด้วยรูปแบบและเนื้อหาที่หลากหลาย เช่น เพลง ละคร ดนตรีพื้นเมือง การเล่าเรื่องตลก
7. เป็นศูนย์กลางข้อมูล ข่าวสาร ของประชาชนในท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน

ทั้งนี้จากการสังเกต ระยะแรกของการจัดรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช รายการได้รับการตอบรับจากผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมากเกินที่คาดไว้ คือในแต่ละวันมีโทรศัพท์ร่วมแจ้งข่าว, ร้องทุกข์ ประมาณ 10 สาย โดยเฉพาะกลุ่มผู้ฟังในเขตชุมชนเมือง ซึ่งเดิมคาดว่าคนกลุ่มนี้จะ

ไม่สนใจต่อการเข้ามามีส่วนร่วมกับรายการวิทยุเนื่องจากเป็นกลุ่มที่ต้องทำงาน หรือลักษณะของอาชีพหรือการทำมาหากินจะหลากหลาย แต่กลับเป็นกลุ่มที่ใช้รายการวิทยุชุมชนของคนโคราชเป็นช่องทางในการแจ้งข่าวสาร, การร้องทุกข์ ตลอดจนแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาของชุมชนซึ่งเป็นปัญหาสาธารณะ ทั้งที่ผู้จัดรายการนำเสนอและการเสนอแนะของประชาชน ทำให้รูปแบบการดำเนินรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชเป็นการสื่อสารสองทาง บรรยากาศการจัดรายการก็ไม่เงียบเหงา เพราะผู้ฟังเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น หรือร่วมส่งข่าวสารในรายการ บางครั้งผู้ดำเนินรายการต้องแก้ไขสถานการณ์ จากการแสดงความคิดเห็นของผู้ฟังที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพราะเหตุว่า คำพูดที่สื่อออกไปบางครั้ง เป็นการกล่าวถึงบุคคลหรือหน่วยงานโดยตรง ไม่มีหลักฐานมาประกอบการแสดงความคิดเห็น เนื่องจากรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชนี้ คณะผู้ผลิตรายการได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้เป็นผู้ให้ข่าวสาร ข้อมูล ได้มากที่สุด จึงไม่มีการปิดกั้น ในเนื้อความที่จะพูดออกอากาศ เพียงขอให้ใช้คำที่สุภาพ และเคารพในสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น เท่านั้น แต่ในการปฏิบัติจริง ผู้แจ้งข่าวไม่สามารถพูดคุย โดยไม่กระทบผู้อื่นหรือองค์กรได้ทั้งหมด เพราะเนื้อหาบางเรื่องถ้าไม่พูดชัดเจนก็จะไม่ทราบความเป็นมา หรือปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้นจึงเป็นวิจรรย์ญาณ ของผู้ดำเนินรายการ และบรรณาธิการประจำวันที่จะตัดสินใจโดยเฉพาะการโทรศัพท์ร้องทุกข์และแสดงความคิดเห็น

2.3 เนื้อหารายการวิทยุชุมชน

ในการจัดรายการวิทยุชุมชน คณะกรรมการบริหารและคณะอนุกรรมการผลิตรายการรวมทั้งอาสาสมัครวิทยุชุมชนที่เข้ามาร่วมเป็นคณะทำงานได้ประชุมพิจารณาการคัดเลือกเนื้อหาสาระที่ออกอากาศในรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชในแต่ละวัน ซึ่งเป็นการนำเสนอจากชุมชนหรือประชาชนโดยสามารถสรุปประเภทของเนื้อหาหรือข้อมูลได้ดังนี้

ก. ข่าวท้องถิ่น เป็นข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน หรือข่าวที่ส่งผลกระทบต่อคนโคราชหรือกับคนในท้องถิ่น เป็นข่าวเด่นประจำวันที่บรรณาธิการได้คัดเลือกมานำเสนอในช่วงต้นรายการ หรือเป็นการรายงานจากผู้สื่อข่าวของสถานี อาสาสมัคร และประชาชนทั่วไปที่รายงานเข้ามาเพื่อให้ผู้ฟังได้ทราบความเคลื่อนไหวของชุมชน ทั้งในส่วนของหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน ประชาชน หรือกิจกรรมของชุมชน ประกอบด้วยข่าวเหตุการณ์ เป็นเหตุการณ์ที่น่าสนใจ เกี่ยวข้องกับประชาชน เช่นกรณีที่สหรัฐอเมริกาถล่มอิรักซึ่งมีผลให้ราคาน้ำมันทั่วโลกขยับราคาขึ้น หรือ สถานการณ์ด่วนที่ต้องแจ้งให้ประชาชนรับทราบโดยเร็ว เช่น ไฟไหม้, พายุ, อุบัติเหตุ นอกจากนี้ยังเป็นข่าวท้องถิ่นในเชิงประชาสัมพันธ์ก็ได้ อาทิเช่น

“ชาวชุมชนบ้านตะคองเก่า นูมะค่า ท่งสว่าง ศาลาลอย และสำโรงจันทร์ กว่า 100 คน ได้ร่วมกันพัฒนาปรับปรุงลำตะคอง โดยการกำจัดผักตบชวา วัชพืช และขุดลอกตะกอนในลำตะคอง เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2541 เวลา 09.00 น. เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เนื่องในปีมหามงคลเฉลิมพระชนมายุครบ 6 รอบ ภายหลังจากชุมชนเหล่านี้ได้เข้ารับการอบรม เป็นอาสาสมัครรักษาลำตะคอง ตามโครงการเมืองคุณย่าน่าอยู่”

ชาวประชาสัมพันธ์ เป็นชาวที่แจ้งให้ทราบถึงการปฏิบัติภารกิจของผู้บริหารหน่วยงาน องค์กรต่างๆในท้องถิ่น หรือชาวที่มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง

“โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมางดบริการที่ตึกผู้ป่วยนอกเนื่องในเทศกาลปีใหม่ 2542 ด้วยในวันที่ 31 ธันวาคม 2541-3 มกราคม 2542 เป็นวันหยุดราชการเนื่องใน เทศกาลปีใหม่ 2542 โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา งดบริการที่ตึกผู้ป่วยนอกรวมทั้งคลินิก นอกเวลาราชการ

กรณีอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ติดต่อที่ให้บริการที่ อาคารเฉลิมพระเกียรติ ชั้นล่างได้ตลอด 24 ชั่วโมง โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา จึงขอประชาสัมพันธ์มาเพื่อทราบโดยทั่วกัน”

ข. สารความรู้ในด้านต่างๆ การเสนอเนื้อหาที่เป็นสารความรู้นี้ เป็นการกำหนด เนื้อหาประจำวันร่วมกันของกรรมการวิทยุชุมชนหรือประชาชนให้ข้อเสนอแนะต่อคณะทำงานและ ได้เป็นมติของที่ประชุมคณะอนุกรรมการผลิตรายการ ซึ่งสาระที่กำหนดในผังรายการประจำวัน มุ่งให้ความรู้ด้านต่างๆ แก่ประชาชนในชุมชน

วันจันทร์ ด้านการพัฒนาเมือง หรือชุมชน เป็นการพูดคุยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ ความเป็นอยู่ของประชาชนในภาพรวม นำปัญหาอุปสรรคการพัฒนาชุมชนมาเปิดสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือให้ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนได้ถ่ายทอดกระบวนการเชิงสร้างสรรค์สังคม หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของชุมชน

บุญมี เดชาวุธ รายงานการจัดอบรมผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมาเพื่อ ร่วมในโครงการเมืองคุณย่าน่าอยู่ ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการดำเนินงาน(บันทึกการ ออกอากาศ ,วันที่ 3 ต.ค. 2541)

วันอังคาร ด้านการเกษตร เป็นการให้ความรู้ในการทำเกษตรแบบพอเพียงตามแนว พระราชดำริ การแนะนำหรือการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร การกำจัดศัตรูพืช เกร็ดเกษตรน่ารู้ หรือแนะนำอาชีพทำมาหากินที่สามารถอยู่ได้ ซึ่งเป็นการพูดคุยในเรื่องที่เหมาะสมกับฤดูกาล

เกษตรอำเภอขามทะเลสอเข้าสายพูดเรื่องโครงการอบรมเกษตรกรตามแนว ทฤษฎีใหม่และมีการทำแปลงสาธิตเพื่อประเมินผลโครงการเป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรที่สนใจ (บันทึกการออกอากาศ,วันที่ 7 ต.ค. 2541)

อป.สมชาย หุดะนันท์ รายงานจากต. เทพาลัย อ.คง ถึงความสำเร็จของเกษตรกร ตัวอย่างที่ทำเกษตรแบบพอเพียง(บันทึกการออกอากาศ, วันที่ 18 พ.ย 2541)

วันพุธ ด้านสุขภาพ เป็นการให้ความรู้กับประชาชนในการป้องกันตนเองให้ปราศจาก โรคต่างๆ เช่น โรคหวัด ปอดบวม โรคไข้ฉี่หนู ไข้เลือดออก การซื้อบัตรประกันสุขภาพ หรือการ

รับฟังปัญหาด้านสาธารณสุขอื่นๆ ทั้งนี้ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับสุขภาพนี้จะมีความหลากหลาย โดยเฉพาะการให้ความรู้ในการป้องกันโรคตามฤดูกาล

อปม.พฤษหัตถิบดี โอกิพา แจ้งข่าวการบริจาคโลหิตของประชาชนชาวอำเภอไซคชัย โดยมีปลัดอาวุโส อ.ไซคชัย นายสาธิต ทองศรี เข้าสายร่วมพูดคุยถึงรายละเอียด (บันทึกการออกอากาศ, วันที่ 17 พ.ย. 2541)

วันพฤหัสบดี ด้านการศึกษา เยาวชน สาระความรู้เกี่ยวกับหัวข้อนี้มีความกว้างขวางเป็นอย่างมาก โดยเป็นประเด็นทางสังคมที่ได้นำมาสนทนาให้ความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์แนวความคิดเป็นหลัก

รศ.ดร.ประสาธ สืบคำ รองอธิการบดี มทส. เข้าสายชี้แจงการเตรียมตัวดูพายุฝนดาวตกลันติชัย อุบลรัตน์ นักศึกษา มทส. แจ้งข่าวการจัดกิจกรรมดูฝนดาวตกลันติชัย

อุเทน เทโพธิ์ นักศึกษาสถาบันราชภัฏนครราชสีมา แจ้งข่าวถึงเพื่อนนักศึกษาและประชาชนที่จะไปดูฝนดาวตกลันติชัยด้วย (บันทึกการออกอากาศ, วันที่ 17 พ.ย. 2541)

วันศุกร์ ด้านวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการท่องเที่ยว นำเสนอข้อมูล ประเด็นปัญหาและแนวทางอนุรักษ์ตลอดจนการนำภูมิปัญญาไทยมาพลิกฟื้นเศรษฐกิจชาติ

อปม.พฤษหัตถิบดี โอกิพา รายงานการทำเครื่องจักสานจากภูมิปัญญาชาวบ้านของกลุ่มแม่บ้านตะกุดโป่ง อ.จักราช มีนางสมบุรณ์ ธีนประธานกลุ่มและได้เข้าสายพูดคุยในประเด็นการรวมกลุ่มทำเครื่องจักสานเป็นอาชีพเสริมให้กับครอบครัว (บันทึกการออกอากาศ, วันที่ 5 พ.ย. 2541)

วันเสาร์ ด้านทุนทางสังคม หรือการร่วมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เรื่องการร่วมสร้างทุนทางสังคม ที่พูดคุยในรายการเป็นการสะท้อนภาพของการรวมกลุ่มของชุมชน การถ่ายทอดกระบวนการ เทคโนโลยี ภูมิปัญญาชาวบ้าน ตลอดจนรูปแบบของการทำให้ชุมชนเข้มแข็ง

จิรศักดิ์ สีหะรัตน์ บรรณาธิการวันเสาร์ นำผู้ร่วมรายการมาพูดคุยเรื่องชุมชนกับการดำเนินงานสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยอาจารย์วรชัย ยงพิทยาพงศ์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา คุณสำเภา บุญเซย ผู้ปฏิบัติงานสนามของศูนย์ข้อมูลท้องถิ่นเพื่อการพัฒนา และดร.ประเสริฐ กิตติรัตน์ตระกูล ที่ปรึกษากองทุนชุมชน ไทรคัพท์มาร่วมเข้าสายพูดคุยสมทบด้วย (บันทึกการออกอากาศ , วันที่ 31 ต.ค. 2541)

วันอาทิตย์ ด้านกฎหมาย, การเมือง, ประชาธิปไตย นำเสนอเนื้อหาสังคมไทยในยุคของการปฏิรูป ซึ่งเป็นหัวใจหลักของของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ที่ปฏิรูปกระบวนการต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เป็นเรื่องที่ประชาชนต้องศึกษาและปรับตัวตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ โดยเฉพาะให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกๆระดับ หัวข้อนี้กฎหมายการเลือกตั้งได้กลายเป็นเรื่องที่ถูกนำมาพูดคุยให้ความรู้ ความเข้าใจกับประชาชนมากกว่าประเด็นกฎหมายอื่นๆ

สมพร วงศ์เวชสวัสดิ์ กต.จังหวัดนครราชสีมา มาร่วมจัดรายการกับคุณคมกฤษ เลิศจนวนแสง ที่สถานีพูดเรื่องการรณรงค์ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งระบบใหม่ โดยเปิดสายให้ประชาชนร่วมสอบถามปัญหาการเลือกตั้งด้วย (บันทึกการออกอากาศ, วันที่ 1 พ.ย. 2541)

ส่วนเกร็ดความรู้อื่นๆ เช่น การร่วมมือกับหน่วยงานราชการในเรื่องการปฏิบัติตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม การปฏิบัติตามกฎหมายกับสถานีตำรวจธรตำบลโพธิ์กลาง อ.เมืองนครราชสีมา โครงการพัฒนาตำบล, ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นต้น เป็นการเข้ามาร่วมแจ้งข่าวสารหรือสนทนาโดยหน่วยงานนั้นๆ ทั้งในรูปแบบการเดินทางมาร่วมจัดรายการ การโทรศัพท์พูดคุย หรือการสนับสนุนข้อมูลเอกสาร

ค. ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เป็นการแจ้งข่าวหรือร้องเรียนมายังรายการของประชาชนที่รับฟังรายการ ซึ่งเนื้อหาลักษณะนี้ประชาชนให้ความสนใจร่วมแจ้งเข้ามาจำนวนมากในแต่ละวัน

ปัญหาเกี่ยวกับระบบสาธารณูปโภค อาทิ ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ซึ่งเป็นเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาชุมชน ประชาชนที่รับฟังรายการจะโทรศัพท์เข้ามาร้องเรียนมากในระยะแรก (1-6 เดือนแรก) พอในระยะหลังการร้องทุกข์ลักษณะนี้ลดปริมาณของความถี่ลง

-ถนน การร้องเรียนเกี่ยวกับถนนชำรุดมีมากที่สุด โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่รอยต่อระหว่างเขตเทศบาลนครนครราชสีมา และเขตตำบลรอบนอก มักมีปัญหา เนื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบจะเลยที่จะปรับปรุงซ่อมแซมรวมทั้งถนนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา เช่น บริเวณทางเข้าโรงเรียนโคราชพิทยาคม บริเวณวัดศรีชะเล้ง ถนนมุขมนตรี บริเวณถนนเบญจรงค์ หัวทะเล บริเวณสามแยกปักธงชัยที่กำลังมีการก่อสร้างบายพาส ชาวบ้านเดือดร้อนมาก ถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ ฯลฯ

นอกจากในเขตเทศบาลนครนครราชสีมาแล้ว ประชาชนยังร้องเรียนถนนในพื้นที่ของตนเองด้วย เช่น ผู้ใช้เส้นทาง รพช.สาย อ.ขามทะเลสอ-บ้านใหม่ ร้องเรียนถนนชำรุดมากขอให้ผู้รับผิดชอบซ่อมแซม, ถนนมิตรภาพ-โคกกรวด มีการขุดถนนโดยโทรศัพท์จังหวัดแล้วกลับไปเรียบร้อย ขอให้ดำเนินการด่วน (16 ต.ค. 41) ถนน รพช. หมายเลข นม.4045 กิโลเมตรที่ 3-5 ต.ท่าช้าง หนองยาง อ.เฉลิมพระเกียรติ ระยะทาง 6 กิโลเมตร เสียหายมากขอให้รายการประสานงาน รพช.ให้ตรวจสอบด้วย (17 ต.ค. 41)

-ไฟฟ้า การร้องเรียนเกี่ยวกับไฟฟ้าส่วนใหญ่เป็นลักษณะที่ว่า บ้านยังไม่มีไฟฟ้าใช้ แม้ว่าจะอยู่ในเขตที่น้ำจะมีไฟฟ้าใช้ เช่น กรณีการร้องเรียนของประชาชนในหมู่บ้านสำเภาทองแย้ม

อ.ปากช่อง บอกว่าหมู่บ้านนี้ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ทั้งที่โรงงานพลาสติกที่อยู่ใกล้ๆ กันมีไฟฟ้าใช้ ซึ่งการไฟฟ้าอำเภอปากช่อง ได้ชี้แจงว่าเนื่องจากหมู่บ้านนี้เป็นบ้านจัดสรร 200 กว่าแปลง ต่อมาลดลงเหลือ 8 แปลง และชำระเงินเพียง 8 แปลงต่อมาขอขยายเขตอีกครั้ง แต่เจ้าของหมู่บ้านไม่มาชำระเงิน ทำให้การไฟฟ้าไม่สามารถดำเนินการให้ได้ ซึ่งแรกๆ ประชาชนที่ร้องเรียนมาไม่ยอมรับความจริง แต่พอให้มีการชี้แจงโดยละเอียดของผู้จัดการไฟฟ้า อ.ปากช่องแล้วก็ยอมรับแนวทางที่เจ้าหน้าที่แนะนำ

อีกตัวอย่างคือ ประชาชนที่อยู่ ต.สุรนารี ร้องเรียนไม่มีไฟฟ้าใช้ทั้งๆ ที่อยู่ในเขตเมืองติดรั้วมทส. ซึ่งหลังจากรับเรื่องราวร้องทุกข์ เจ้าหน้าที่ประสานงานก็ได้ติดต่อไปยังสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดทันทีและทางสำนักงานการไฟฟ้าก็ได้ชี้แจงข้อร้องเรียนเรื่องนี้ออกอากาศทำให้ประชาชนที่ร้องเรียนเข้าใจ

-น้ำประปา การร้องเรียนเกี่ยวกับน้ำประปา ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการที่ประปาไหลอ่อนหรือหยุดไหลเป็นเวลาหลายวัน พื้นที่ร้องเรียนอยู่ในเขตเทศบาลนครราชสีมาเป็นส่วนใหญ่

-โทรศัพท์ การร้องเรียนเกี่ยวกับโทรศัพท์ส่วนใหญ่เป็นเรื่องโทรศัพท์สาธารณะ ในปัญหาเรื่องตู้โทรศัพท์ที่ตั้งอยู่ริมทางบางแห่งไม่มีเครื่องและบางแห่งเหรียญมักจะเต็ม โดยเจ้าหน้าที่ไม่ค่อยไปเปิดตู้ เมื่อได้รับแจ้งปัญหาแล้วเจ้าหน้าที่ของทางรายการไม่ได้פקเฉย ได้ติดต่อประสานงานไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบทุกเรื่อง เพื่อชี้แจงออกอากาศสด เช่น เทศมนตรีนครราชสีมา ผู้จัดการโทรศัพท์จังหวัด เจ้าหน้าที่ของแขวงการทางที่ 1

ปัญหาปากท้องทางการเกษตร เช่น การทำการเกษตร ข้าว มันสำปะหลัง ไม่ได้ผลเต็มที่ รวมทั้งเกษตรกรไม่ได้รับความเป็นธรรมเรื่องราคาพืชผลประชาชนจะร้องเรียนปัญหามายังรายการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไข หากไม่ได้การดูแลก็จะมีการประชุมประท้วง

การประสานงานให้เกิดการแก้ปัญหาดังกล่าวนี้ ทีมงานวิทยุชุมชนจะติดต่อเชิญเจ้าหน้าที่เกษตรจังหวัด มาพูดคุยถึงการทำการเกษตรให้ได้ผล การดูแลพืชผล การแนะนำเรื่องการตลาด เช่น การแจ้งจุดรับจำนำข้าวโพด การนำกลุ่มเกษตรกรที่แปรรูปผลผลิตได้ผลมาออกอากาศ ส่วนทางพาณิชย์จังหวัดก็ต้องเร่งประสานงานแก้ไขปัญหา

ปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น กรณีลำตะคองเน่าเสีย การกำจัดขยะของเทศบาลนครราชสีมายังไม่ถูกวิธี การเกิดสาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียวในอ่างเก็บน้ำลำตะคอง, ประชาชนเกิดผื่นคันจากผลกระทบของการระเบิดหิน สร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำลำตะคองแบบสูบกลับ, ชาวบ้าน อ.ครบุรี ร้องเรียนได้รับสารพิษจากโรงงานน้ำตาลครบุรี, ทีมงานวิทยุชุมชนได้ประสานผู้รับผิดชอบของหน่วยงานต่างๆ ให้มาชี้แจงการดำเนินการแก้ไขปัญหาตามที่ประชาชนร้องเรียนหรือเสนอแนะมา อีกทั้งติดต่อให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน ได้มาพูดคุยอภิปรายในแต่ละประเด็นปัญหา เพื่อให้เกิดแนวทางแก้ไขร่วมกัน

ง. การแจ้งข่าวอุบัติเหตุหรืออุบัติเหตุ รายงานวิทยุชุมชนของคนโคราชมีเครือข่ายที่ทำงานด้านบรรเทาสาธารณภัยหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะมูลนิธิพุทธธรรมการกุศล(ศุก 31),อพปร. นครราชสีมา เป็นการแจ้งรายงานอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในจังหวัดของวันที่ผ่านมา เพื่อให้ญาติของผู้ได้รับความช่วยเหลือหรือผู้บาดเจ็บทราบและหากต้องการรับบริจาคโลหิตด่วนในหมู่เลือดที่โรงพยาบาลหรือสถานีกาชาดมีไม่เพียงพอ รายงานจะประกาศข่าวได้ทันที

มูลนิธิพุทธธรรมการกุศล (ศุก 31)สรุปรายงานการเกิดอุบัติเหตุส่งให้รายการประกาศเพราะมีบางรายเจ้าหน้าที่ไม่ทราบว่าเป็นใคร จึงต้องแจ้งประกาศให้ญาติได้ตรวจสอบ

ศุก 31 รายงานการเกิดอุบัติเหตุรถทัวร์คว่ำบริเวณบ้านส้ม อ.โนนสูง มีผู้บาดเจ็บกว่า 30 คน (บันทึกการออกอากาศ, 6 ต.ค. 2541)

จ. ชาวชาวบ้าน ลักษณะชาวชาวบ้านที่แจ้งมายังรายการมีความหลากหลายในแต่ละวัน ทั้งมุ่งเน้น การแจ้งปัญหาความเดือดร้อน การพัฒนา การยกตัวอย่างคนดีของสังคมมีความมีน้ำใจ อีกทั้งการร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน เช่น การแจ้งสุนัขพลัดหลง เพื่อตามหาเจ้าของ ซึ่งหลังจากประกาศไป 1-2 วัน มีชาวบ้านแจ้งข่าวกลับมาแจ้งรายการว่า สุนัขที่หายไปหรือพลัดหลงเจ้าของได้คืนแล้ว (16-17 พ.ย. 2541) ชาวบ้านหนองหัวฟาน อ.ขามสะแกแสง ร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านขุดลอกสระน้ำเพื่อเป็นสาธารณะกุศล พ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดร่วมกันทำความสะอาด ถนนรอบอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี,การจัดงานบุญกฐิน, การจัดงานสวนสนุกหาเงินสร้างศูนย์สาธารณสุขมูลฐานในหมู่บ้าน

ฉ. การเปิดประเด็นรับฟังความคิดเห็น เป็นการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและสังคมโดยผู้ดำเนินรายการ บรรณาธิการประจำวัน รวมทั้งประชาชนได้ร่วมนำเสนอประเด็นหลักที่เกี่ยวข้อง นำแนวทางไปประสานให้เกิดการแก้ไขปัญหาร่วมกัน เช่น การแก้ปัญหาจราจรติดขัด ถนนมิตรภาพ บริเวณหน้าห้างสรรพสินค้าอริสซ์ซิตี จนถึงโรงเรียนอนุบาลเมืองนครราชสีมา การอนุรักษ์ลำตะคอง การแก้ปัญหาหน้าท่วมขัง ถนนสายต่างๆ ในเขตตัวเมือง การประหยัดพลังงาน ประหยัดน้ำ การแก้ไขปัญหาภัยแล้ง เป็นต้น

การแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ รายการจะเปิดสายให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นทางโทรศัพท์ หรือทางจดหมาย แต่จากการรวบรวมสถิติพบว่า กลุ่มผู้ฟังรายการนิยมแสดงความคิดเห็นทางโทรศัพท์มากกว่า เนื่องจากสามารถออกอากาศสดได้ทันที

ช. การเสนอแนะรายการจากผู้ฟัง รายการได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟัง แสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงรูปแบบของรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช โดยการเปิดสายทางโทรศัพท์หรือจดหมาย แต่โดยส่วนใหญ่ผู้ฟังจะโทรศัพท์มาแสดงความคิดเห็นต่อรายการมากกว่าการเขียนจดหมาย

ซึ่งคณะทำงานจะบันทึกข้อมูลจากผู้ฟังเสนอแนะมารวบรวมแจ้งต่อคณะอนุกรรมการผลิตรายการเป็นประจำทุกเดือน การให้ข้อเสนอแนะในการจัดรายการนี้เป็นแนวทางหนึ่งของการเข้าถึงสื่อวิทยุชุมชนได้ง่าย เนื่องจากรายการนี้ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม

2.4 การผลิตรายการวิทยุชุมชน

การผลิตรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช ในวันจันทร์ ถึง วันอาทิตย์ ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา คณะทำงานที่รับผิดชอบการผลิตรายการ ทั้งในส่วนที่เป็นเจ้าหน้าที่ของสถานี และอาสาสมัครวิทยุชุมชน จะร่วมกันเตรียมประเด็น เนื้อหา สำหรับการออกอากาศ โดยบรรณาธิการประจำวันเป็นผู้ประสานงานกับทีมงาน ก่อนถึงวันที่จะออกอากาศ เป็นการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อระดมความคิดเห็นว่า ในวันที่ตนเองรับผิดชอบผลิตรายการนั้นจะมีเนื้อหา สารอะไร เป็นหลัก เมื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันแล้วดำเนินการติดต่อประสานงานกับผู้มาร่วมรายการ และจัดทำวิทยุคร่าวๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการผลิตรายการ

การเขียนบทและผลิตรายการวิทยุชุมชน ยึดหลักและวิธีการเกี่ยวกับการผลิตรายการวิทยุโดยทั่วไป ส่วนที่แตกต่างจากรายการอื่น ๆ คือ บทวิทยุที่ไม่สามารถเขียนอย่างละเอียดได้ หรือกำหนดแน่นอนตายตัว เพราะรายการวิทยุชุมชนต้องสามารถปรับวิธีและรูปแบบการดำเนินรายการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้การประสานงานผลิตรายการส่วนใหญ่จะเป็นการทำงานของบรรณาธิการที่เป็นอาสาสมัครและอนุกรรมการวิทยุชุมชน ซึ่งไม่สามารถเขียนรายละเอียดลงในบทวิทยุได้ทั้งหมด เพราะเป็นการมาร่วมผลิตรายการโดยชุมชน หรือแหล่งข้อมูลโดยตรง สิ่งที่ทำได้คือการเขียนบทวิทยุในลักษณะโครงร่างเท่านั้นว่ารายการจะมีอะไรบ้างในช่วงไหน เป็นการบอกทิศทางของการผลิตรายการ กลุ่มเป้าหมายเป็นใคร , วัตถุประสงค์ของบทวิทยุมุ่งให้เกิดอะไร, เนื้อหาที่จะนำเสนอมีประเด็นสำคัญใดบ้าง ออกอากาศช่วงไหน เมื่อไหร่ นำเสนอรายการในรูปแบบใด ดังนั้นการเขียนบทวิทยุจึงเป็นการตอบคำถามว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร และทำไม เพื่อให้สามารถกำหนดรูปแบบของรายการในการถ่ายทอดเรื่องราวตามเป้าหมายได้ชัดเจน

การผลิตรายการต้องคำนึงถึงการเลือกใช้อุปกรณ์ประกอบของเสียงในการผลิตรายการ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา รูปแบบของรายการ ซึ่งประกอบด้วยเสียงพูด นักวิทยุชุมชนจะต้องสามารถถ่ายทอดเนื้อหา เรื่องราว ความคิดเห็นในรายการได้อย่างเหมาะสม

เสียงดนตรีหรือเสียงเพลง ต้องสามารถนำดนตรีหรือเพลงใช้ประกอบหรือคั่นรายการ เพื่อให้หน้าฟังมากยิ่งขึ้น เช่น การใช้ดนตรีหรือเสียงเพลงมาเป็นเสียงนำเข้ารายการ ซึ่งรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช คณะอนุกรรมการผลิตรายการใช้ดนตรีพื้นเมืองประกอบเสียงพูดของ

ศิลปินเพลงโคราช กำปั่น บ้านแท่น เป็นดนตรีนำเข้ารายการ ด้วยข้อความ “ร่วมด้วยช่วยคิด วิทยุชุมชนของคนโคราช สะท้อนปัญหา พัฒนาท้องถิ่น”

เสียงเพลง ยังนำไปเป็นเนื้อหาในการผลิตรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชภาคข่าวสารและความบันเทิงได้อีกด้วย

เสียงประกอบ เป็นเสียงที่บอกบรรยากาศของเหตุการณ์ สถานที่ ตลอดจนอารมณ์ของการผลิตรายการ โดยเฉพาะเสียงประกอบที่มาจากกรายงานนอกสถานที่ การสนทนาหรือการสัมภาษณ์ ซึ่งเสียงประกอบที่แทรกในรายการขณะออกอากาศนั้นมีส่วนช่วยให้เนื้อหาน่าสนใจ และมีเสน่ห์ดึงดูดผู้ฟังได้

การผลิตรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช สามารถแบ่งขั้นตอนตามหลักแนวความคิดการผลิตสื่อได้ดังนี้

1. ขั้นตอนการผลิต (Pre - production stage) คือการเตรียมการผลิตสื่อประกอบด้วย การเลือกประเด็นหัวข้อ การเลือกแง่มุมที่จะนำเสนอ การรวบรวมข้อเท็จจริงที่จะนำมาใช้เป็นวัตถุดิบ การเขียนบทวิทยุ

2. ขั้นตอนการผลิต (Production Stage) คือ ขั้นตอนของการลงมือผลิต หรือการจัดรายการในห้องส่ง

3. ขั้นหลังการผลิต (Post - production Stage) คือ ขั้นตอนหลังการผลิตรายการ ในกรณีของรายการวิทยุชุมชน เน้นการประสานงาน - ติดตาม - ไขปัญหาของชุมชน

ขั้นตอนการผลิตรายการมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นตอนการผลิตหรือเตรียมการออกอากาศ

1.1 การประชุมกองบรรณาธิการประจำวัน เพื่อวางแผนและคัดเลือกประเด็นออกอากาศ โดยต้องทำล่วงหน้าก่อนถึงวันออกอากาศ การประชุมเพื่อกำหนดประเด็นเนื้อหาออกอากาศนี้อาจเป็นการพูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการ หรือการประชุมที่ทีมงานกลุ่มย่อย หรือเป็นการประสานงานกันภายในทีมงาน แล้วคัดตัวแทนเป็นผู้ไปจัดรายการ และประสานงานกับผู้จัดรายการ

1.2 ติดต่อประสานงานผู้มาร่วมรายการ การทำงานของบรรณาธิการประจำวันนั้น โดยปกติแล้วจะเป็นการหารือร่วมกัน ในการเชิญบุคคลมาร่วมรายการ เนื่องจากในช่วงสัปดาห์แรกที่ออกอากาศในช่วงแรก ต้องเป็นเนื้อหาหลักของรายการ ที่เป็นการกำหนดร่วมกันของคณะกรรมการการผลิตรายการ

1.3 จัดทำบทวิทยุหรือสคริปต์(script) รายการคร่าว ๆ บรรณาธิการจะเป็นผู้จัดทำบทวิทยุจากการวางแผนการผลิตรายการร่วมกันของทีมงานประจำวัน โดยมีผู้ประสานของรายการร่วมด้วย

1.4 ประสานงาน ชี้แจงบทวิทยุ ก่อนออกอากาศ บรรณาธิการคณะทำงานจะต้องชี้แจงหรือทำความเข้าใจในบทวิทยุประจำวันให้ผู้ดำเนินรายการและช่างเทคนิค

2. ขั้นตอนการผลิตหรือออกอากาศ

2.1 จัดบันทึกประเด็นสำคัญที่ออกอากาศ และประสานงานในการรับโทรศัพท์จากผู้

ฟังหรือผู้ร่วมรายการที่ใช้โทรศัพท์เข้ามาออกอากาศ ในการจัดบันทึกประเด็นสำคัญที่มีการพูดสนทนา หรือการแจ้งข่าวและเรื่องร้องเรียน เพื่อให้สะดวกต่อการประสานงาน และติดตามความคืบหน้า ในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ยังเป็นการบันทึกไว้เป็นหลักฐานสำหรับการตรวจสอบ เนื้อหา ของรายการด้วย หากมีผู้ที่สงสัยในข้อมูลที่มีการออกอากาศไปแล้ว นอกจากนี้ผู้ประสานงาน รายการจะบันทึกเทปในการออกอากาศไว้เป็นหลักฐานทุกวันด้วย

3. ขั้นหลังการผลิตหรือหลังจบรายการ

3.1 รวบรวมประเด็นและประสานงานในกรณีเรื่องร้องทุกข์ - ข้อสงสัย เพื่อให้ผู้ที่ เกี่ยวข้องหรือผู้รับผิดชอบมาชี้แจง ตอบคำถาม ของประชาชนที่ร้องทุกข์ในการออกอากาศวันต่อไป หรือพยายามหาคำตอบมาชี้แจงกับผู้ฟังที่ร้องเรียนผ่านรายการ

3.2 ประเมินผลและสรุปประเด็นการออกอากาศ ที่ทีมงานผลิตรายการประจำวัน ประเมินผลการจัดรายการ เพื่อนำไปปรับปรุงในการจัดรายการครั้งต่อไปและเมื่อจัดรายการเสร็จ เรียบร้อยแล้วตามกำหนดเวลาของรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช คณะทำงานบรรณาธิการ และผู้จัดรายการจะตรวจสอบการบันทึกประเด็นสำคัญที่ได้ออกอากาศ มีเรื่องอะไรที่ตอบคำถาม หรือประสานงานชี้แจงไปแล้ว และยังคงมีเรื่องอะไรที่ยังไม่ได้ประสานงาน ซึ่งบันทึกการออก อากาศที่มีการสรุปไว้เป็นประจำทุกวันนี้จะช่วยให้การประสานงานรวดเร็วและสะดวกในการค้นคว้า หรือสอบถามประเด็นการออกอากาศย้อนหลัง

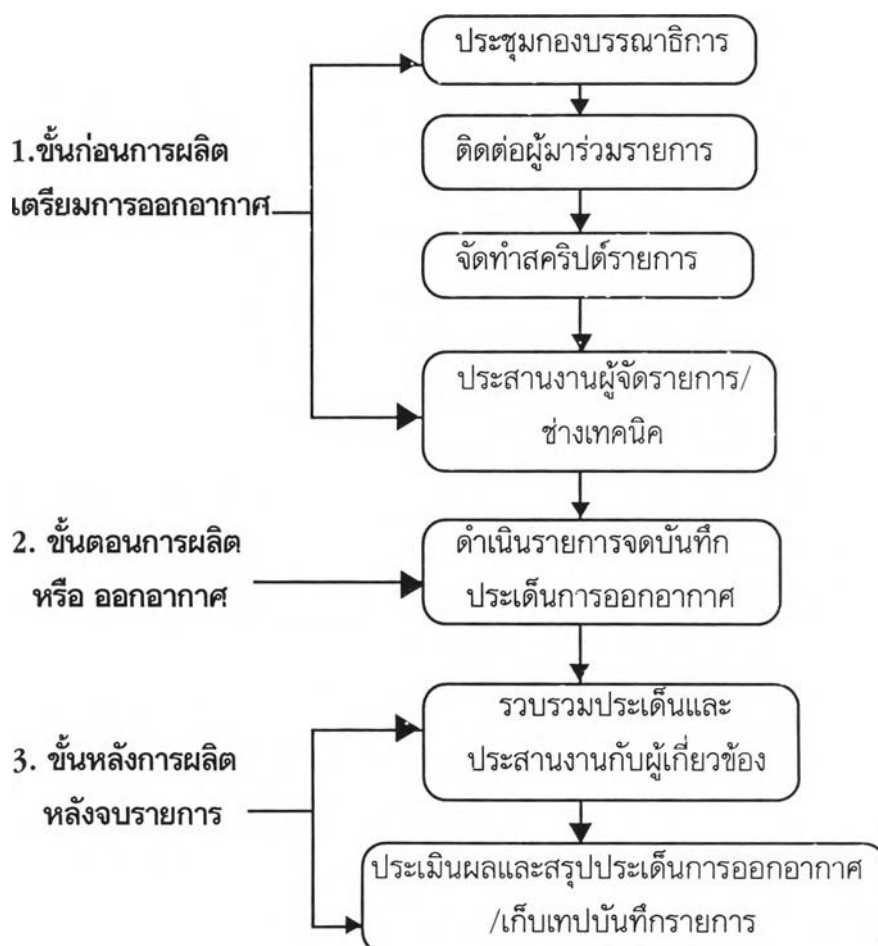
การผลิตรายการวิทยุชุมชนที่มีขั้นตอนเป็นลำดับเวลาตั้งแต่ขั้นก่อนการผลิตหรือการ ออกอากาศขั้นการผลิตหรือขณะออกอากาศ และหลังการผลิตหรือจบรายการ ตามแผนผัง ที่ 5 การเตรียมการหรือการวางแผนก่อนออกอากาศ คงไม่แตกต่างจากการผลิตรายการวิทยุทั่วไป แต่ในขั้นตอนของการออกอากาศและหลังจากจบรายการของการผลิตรายการวิทยุชุมชนต้องมีการ จัดบันทึก ประเด็นการออกอากาศทุกครั้ง เพื่อรวบรวมประเด็นเนื้อหา และข้อร้องเรียนไป ประสานงานในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ หลังจบรายการ คณะทำงานผลิตรายการประจำวัน ต้องหารือกันว่า รายการได้ตอบสนองประชาชนและชุมชนเป้าหมายเพียงใดหากการดำเนินงาน ยังไม่บรรลุผล คณะทำงานจะปรับปรุงรูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดรายการใหม่เนื่องจากถ้ารอ การเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการผลิตรายการประจำเดือนจะล่าช้า ซึ่งการหารือ ร่วมกันของคณะทำงานนี้เป็นการประเมินผล การผลิตรายการอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ก็ต้องรับ ฟังการแสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของผู้ฟังด้วยเช่นกันว่า การดำเนินงานของรายการ วิทยุชุมชนนั้นเป็นไปตามทิศทางที่ประชาชนคาดหวังไว้มากน้อยเพียงใด เป็นสื่อกลางให้กับชุมชน ได้มากน้อยอย่างไร

สำหรับความสำคัญของขั้นตอนการผลิตรายการในแต่ละขั้นนั้นมีความสำคัญทัดเทียม กันเนื่องจากว่าการผลิตรายการจะสำเร็จหรือบรรลุผลจะต้องเกิดจากการเตรียมการที่ดี การ ดำเนินรายการที่ดี การประสานงานที่ดี ซึ่งทุกขั้นตอนเป็นการทำหน้าที่เชื่อมโยงกันอย่างสมบูรณ์

แต่หากขั้นตอนใดบกพร่องหรือถูกละเลย ก็จะส่งผลต่อการผลิตรายการทั้งด้านผู้ดำเนินรายการ อาสาสมัครร่วมจัดรายการ ช่างเทคนิค ผู้ร่วมรายการ บรรณาธิการ ผู้ประสานงานเนื้อหาสาระ ที่ออกอากาศ บรรยายากศการจัดรายการ สิ่งเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันในการทำงานเป็นทีม หรือรูปคณะกรรมการ ซึ่งชุมชนได้มอบให้บุคคลเข้ามาเป็นตัวแทนในการทำตามความต้องการ ของคนส่วนใหญ่ตามแนวคิดหลักการวิทยุชุมชน

การทำงานทุกขั้นตอนของการผลิตรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชที่มิงงาน หรือคณะกรรมการทุกคนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตรายการเท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับว่าใครได้เข้ามาทำงานในวิทยุชุมชนอย่างสม่ำเสมอ สามารถรับผิดชอบในภาระหน้าที่ที่คณะกรรมการผลิต รายการมอบหมาย เพราะการเข้ามาทำงานผลิตรายการ วิทยุชุมชนของคนโคราช เป็นการอาสา เข้ามาทำงาน ทุกคนจึงเป็นอาสาสมัครที่เข้ามาเป็นตัวแทนคนในชุมชน ซึ่งต้องรับฟังเสียงส่วนใหญ่ของชุมชนด้วย ทำให้การเข้ามาผลิตรายการวิทยุชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดสื่อเพื่อประชาธิปไตย

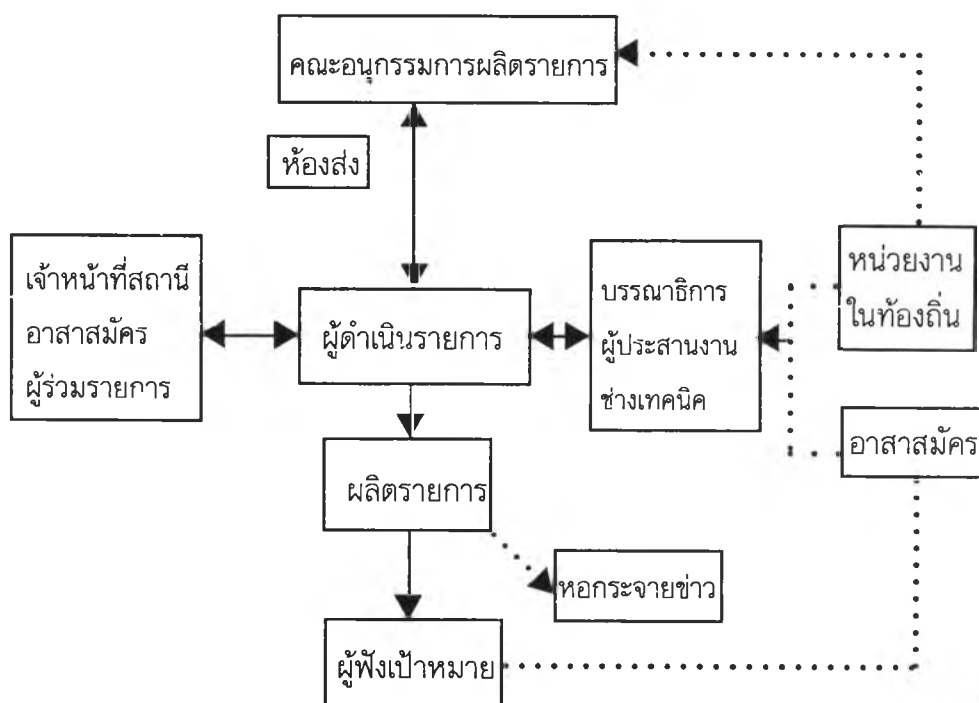
ขั้นตอนการผลิตรายการวิทยุชุมชน

ภาพที่ 5 แผนผังขั้นตอนการผลิตรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช

การผลิตรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช ซึ่งมีคณะกรรมการการผลิตรายการ เป็นผู้ดำเนินการมีอาสาสมัครชุมชนเข้ามาร่วมจัดรายการกับเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา มีชาวบ้านหรือเจ้าหน้าที่จากหน่วยงาน องค์กรในท้องถิ่นมาร่วมรายการ และหน่วยงานในท้องถิ่นให้การสนับสนุนการผลิตรายการจนทำให้รายการวิทยุชุมชนของคนโคราช สามารถสะท้อนผลของการจัดรายการให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน เกิดรายการวิทยุชุมชนที่ประชาชนต้องการ ซึ่งสามารถแสดงเป็นแผนผังการประสานงานในการการผลิตรายการได้ดังนี้

แผนผัง : แสดงการประสานงานการผลิตรายการวิทยุชุมชน

————— หมายถึงประสานงาน
 หมายถึงประสานงานพิเศษ

ภาพที่ 6 แผนผัง : แสดงการประสานงานการผลิตรายการวิทยุชุมชน

จากการศึกษา สรุปว่ารายการวิทยุชุมชนเกิดจากแนวคิดของกรมประชาสัมพันธ์ที่ได้ดำเนินการโครงการวิทยุชุมชนขึ้นในสถานีวิทยุท้องถิ่น เพื่อเป็นโครงการนำร่องจัดรายการวิทยุชุมชน เพื่อสนองตอบนโยบายรัฐ คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 รวมทั้งนโยบายรัฐบาล ส่วนโครงสร้างของการดำเนินงานจากนโยบายของกรมประชาสัมพันธ์ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานด้วยการเป็นคณะกรรมการวิทยุชุมชน ซึ่งมีสองชุดคือคณะกรรมการบริหาร และคณะกรรมการผลิตรายการ และให้ประชาชนเข้ามาเป็นอาสาสมัครวิทยุชุมชน ดังนั้นการแนวคิดการเกิดขึ้นของรายการไม่ได้มาจากความต้องการของชุมชนจึงไม่สอดคล้องกับหลักการวิทยุชุมชน และประชาชนที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการวิทยุชุมชนตามโครงสร้างรายการนั้นเป็นการทาบทามและคัดเลือกโดยเจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุชุมชน ตัวแทนที่ได้จึงยังไม่ใช่มุแทนชุมชนที่แท้จริง ทั้งนี้คณะกรรมการวิทยุชุมชนควรมีเพียงชุดเดียว เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและเป็นอิสระในการดำเนินงาน